

בעזרת השם יתברך

מי שלומד בכל יום אֶרֶן שְׁלֹשֶׁת
הַלְמוּדִים הָאֵלֶּה, בּוֹנֵה לְעַצְמוֹ

בִּי"ת נִצְחִי

זֶה מִדֵּי שְׁהוּיָךְ לְפָנָיו לְעוֹלָמִי
עוֹלָמִים וְלִנְצַח נִצְחִים (אֲשֶׁר בְּחַל).

לְמוּד יוֹמִי

**בְּבִלְי יְרוּשָׁלַיִם תּוֹסַפְתָּא
בְּעִרְיָה מְפֹאֶרֶת מְנוקֶדֶת וּמְפַסְקֶת**

פִּרְשֵׁת כִּי תִשָּׂא תִשְׁפֹּג

היכל הקודש ברסלב

181 Huschke Road, Liberty NY 12747

היכל הקודש

כארא פארק

**4801 11th Ave,
Brooklyn NY 11219
347.760.5924**

היכל הקודש

קרית יואל

**8 Premishlan Way.
Monroe NY 10950
845.243.0563**

היכל הקודש

מאנסי

**32 Dolson Road
Monsey NY 10952
347.733.7551**

היכל הקודש

בני ברק

**רחוב הבעל שם טוב 7
052.760.5715**

היכל הקודש

וויליאמסבורג

**27 Skillman Street
Brooklyn NY 11205
718.384.1652**

היכל הקודש

קרית יואל

**8 Hayes Ct.
Monroe NY 10950
845.467.5299**

היכל הקודש

בלומינגטאון

**24 Merriewold LN S
Monroe NY 10950
845.238.0804**

היכל הקודש

ירושלים

**רחוב רבי נחמן מברסלב 15
054.845.6150**

צו הערן די

הערליכע שיעורים

פונעם ראש ישיבה שליט"א
רופט:

קול ברסלב

212.444.9191

חיזוק פאר די אידישע שטוב

212.444.9169

ג'דפס ע"י

**קרן הדפסה
היכל הקודש**

2623 State Route 52
Liberty, NY 12754

718.387.2691

www.BreslevCenter.com

זוּרֵי שְׁלֹשָׁה מִיָּנִין – פֶּרֶק שִׁישִׁי דָף מֵאָה עֲמוּד א – מִתּוֹךְ מַהְדוּרַת "אֲבָן יִשְׂרָאֵל" (שְׁטֵינְזוֹלֵץ)
ר"ן

1 ותו אי סלקא דעתך דבי עבד – מצורע במלוקט וברדיטני שפיר דמי, ורקנ' דהתיר
2 תער הוא דארתא. דארתא, מולא בת ביה תער, הוה אמינא דבתער לא משירתי כולל,
3 מודלא כתיב תער ביצורע, ואמינא לך כרש לקיש, דאמרו: כל מקום שאתה מוצא בו,
4 הבי בני מצורע, ביצורע במלוקט וברדיטני, ולדיחי מקיים 'וגילח את כל שערך', וקא
5 מוקס ללא תעשה, דרובא זמנא קנס לא יגילח'

6 בתער, דלא אסרה תורה הקפת הראש אלא
7 בתער. שמע מנה להביי אינטרן' 'רקנ' –
8 למישרי תער במצורע, ולמוטרא דבתער קא,
9 במיורי אחרנא לא, דומיא דהקפת ראש, קאפתי
10 ליה עשה ד'וגילח את כל שערך' ורדי ליה לאו
11 דהקפת, לפי שאינו יכול לקיים את שניהם. ורבי
12 אליעזר אית ליה גזירה שהי, ויהי קסבר מלוקט
13 ורדיטני נמי עבדי גילוח, ודא רבי נמי גילוח עבדי
14 השחתה, ומשום הכי, בן ליקוט במלוקט ורדיטני
15 גבי הקפה חיוב. והכי נמי מפרש במסכת מכות
16 בפרק אלו תן הלוקין, ורבי אליעזר מאי טעמא
17 – כלומר, הואיל ומקומית להא דתני לעיל
18 דמצורע וליף מרינא כרבי אליעזר, דבתער –
19 אין, במדי אחרנא – לא, מאי טעמא? אי
20 מרינא – הא איכא למיפך כדבילע: מה להדצ
21 השוע שבחן בו, וליף מראש – דכתיב לבני
22 מצורע 'וגילח את כל שערך ואת ראשך', ראש
23 מה תלמוד לרבי – והלא כתיב 'שערך', וראש
24 בכלל שערך הוא! אלא לפי שנאמר גבי נזיר
25 'תער לא יעבור על ראשך' – תלמוד לומר
26 'וגילח את ראשך' בתער, כמו שאמרתי לך גבי
27 נזיר. ורבי אליעזר סבר לה כרבי יונתן, ורבי
28 לעיל (לטה) דגבי נזיר לא מיידיב אלא בתער,
29 ובמדי אחרנא לא, ורבי נמי האי דאסירי גבי
30 נזיר משירתי בני מצורע, ונאזי ללא מרינא
31 גבי נזיר, כגון מלקט ורדיטני – לא שרי
32 במצורע, וכי תימא תער למה לי – וכי תימא
33 למה לי למכתב במצורע 'ראשך', ליתך מיתער
34 לא יעבור על ראשך דבתער – ורבי
35 למישרייה במצורע ואפילו בתער. סלקא דעתך
36 אמינא הואיל ונבי שרי ב' – לא, לעולם אמיא
37 לך תמצורע בתער – אין, במלוקט וברדיטני –
38 לא. דאי אילוקא דתער דבי עבד במלוקט וברדיטני מצוה קעבדי, הוה אמינא דבתער כלל
39 לא. משום דלא כתיב ביה תער, וכודיש לקיש בו, והבא כיון דאפשר לו לקיים את
40 שניהם – עבד במלוקט ורדיטני לקיים מצוה ד'וגילח את כל שערך', וליקיים נמי
41 לא תעשה ודלא יעבור תער', דלא אסרה תורה הקפת הראש אלא בתער, ואימא
42 דבתער כלל לא, קא משמע לך. אלא לאו שמע מנה דאינטרן' ליה 'ראשך' למישרי
43 תער בניור מצורע, ולמוטרא דבתער – אין, מלקט ורדיטני – לא. ומשום הכי אית עשה
44 ד'וגילח את כל שערך' ורדי לאו ד'תער לא יעבור על ראשך', שפא איתא וכולל לקיים
45 את שניהם, מצורע גיטלה במלוקט ורדיטני לא עשה ולא כלום. רבי אליעזר לא מצי
46 וליף במצורע בתער ולא במלוקט ורדיטני מוקד' דהקפת, משום דקסבר רבי אליעזר גבי
47 הקפת דאפילו ליקוט במלוקט ורדיטני חיוב, דבתער דמי. ורבנן נמי לא מצי ליף מצורע
48 בתער ולא במלוקט ורדיטני מראשך דנזיר, משום דקסבר גבי נזיר לא גילוח במלוקט
49 ורדיטני חיוב, דבתער דמי. דברמינן לעיל: לרבות כל המעבירין, להכי כתב דומאנא
50 ראש – לא אשמעינן דאפילו הקפת כל הראש שמה הקפה.

1 לרנן דטען תער דתלחנחו (נזיר), ודבא, אי לאו קל חומר דנמיו לא אתי (לדו) תער
2 במצורע ויש לומר: דאפילו לא קם לו ומצות נזיר בתער, מכל מקום שפיר לפינן קל חומר
3 נמיו, ורדי תלחנח ידיה פ'אות דהקפת הראש, דאיכא בהו לא במקום במספרים,
4 כדמשמע בספור. מצורע לא כל שכן שיאא מותר ללוחץ אף בתער, ורדיחא לא דהשחתת וקו!
5 ורבי אילעזר בר כרחק קרא ד'רקנ' תלחנח אתא לדעתיה תער,
6 ולא משוחיתים אחרים. ותו אי סלקא דעתך כי
7 עבד במלוקט ורדיטני – קדימם מצות גילוח, על
8 כרחק קרא ד'רקנ' לא אתא למימר דמיא עבד
9 בתער. מולא כתיב תער, פירושי: בדידי. ומעני
10 לן למימר כדכרי שמען בן לקיש דאסור לעשות
11 ולגלח בתער, והואיל ויכול לקיים שניהם –
12 שילח בתער, ורדיטני אין במספרים אלא יודח
13 לאו דהשחתת וקו. ויהי תלמוד לומר: לא
14 שרינן תער מולא בת בתער. אלא תלמוד קר
15 הלישא. נזיר לישנא קלילא, ורזיל במנה
16 מקומות לקצר לשונן. אלא על כרחק קרא ד'רקנ'
17 אתא לקובעו חובה, ולתעין תער למצורע, דלא
18 יצא ידו תלחנחו אלא בתער.
19 ורבי אליעזר – דאמרו: דאפילו ליקוט במלוקט
20 ורדיטני חיוב נכפאת דוקו, מחיוב כפאת
21 דקו אפילו בשאר משוחין, ושפיר אצטרך
22 'רקנ' דמצורע רדיחא לאו דהשחתת וקו, ורדיטני נמי
23 בשאר משוחין – מנא ליה תלחנח דהשחתת
24 דדוקא בתער? וליף מה מראשך. ראשנו מה
25 תלמוד לומר – 'ראשך' דכתיב במצורע: והלא
26 כתב כתיב בירשא דקרא 'וגילח את כל שערך',
27 'את ראשך ואת זקנך מה תלמוד לומר? לפי
28 שנתאמרי גבי נזיר 'תער לא יעבור על ראשך' וך
29 גבי מצורע, 'וגילח את ראשך' וך
30 גבי נזיר, 'וגילח את ראשך' וך
31 דאן לומר דעשה ד'וגילח' דמצורע רדיחא
32 דעשה נזיר דתער לא יעבור על ראשך ועשה
33 הגזל פרע שער ראשך תלמוד לומר: (שער)
34 'ראשך מיותר, ודאן נזיר ומצורע חיוב לגלח
35 בתער, הואי דלא מוקי רבי אליעזר 'ראשך'
36 בראש דכל אדם, ולא בניור, ולמדודי ולאן
37 דהקפת, ובריאות – אי משום דסדריא ליה הקפת
38 כל הראש ושמה זקפה, אי משום דעשה רדיחא לא תעשה ונזירא, נפקא לרבי אליעזר
39 מנזיריים, כדבסורן. אכן בן 'ראשך' לא אינטרן' אלא לראש נזירא, אף על דא איכא לאו
40 דתער לא יעבור' ועשה ג'דול פרע' – רדיחא עשה ד'וגילח' מיתורא ד'ראשך' דכתיב
41 במצורע. והשתא נפק ליה לרבי אליעזר תער במצורע נמיו, ומידי דאסר בניור לחעבי
42 תער על ראשך, הטעין במצורע לגלח בתער. והיינו דקא מודר בברייתא דלעיל (מג.) למילף
43 תער במצורע מלוקט, נזיר מן דינא, ואל תלי ליה, ור'חך הוא ללמודה מראשך ונזיר',
44 ולעלם נמיו לפינן למצורע דטען תער, וסבירא ליה לרבי אליעזר דנזיר לא לקי אלא
45 בתער וקא כרבי יונתן דלעיל, הלכך, מיד דאסר בניור – דהיינו תער, וטעין לאו
46 במצורע, כדמשמע, ודאי על שאר מעבירין נמי מלוקט בניור – אבתי לא דעתך תער
47 במצורע, דאיכא למימר קרא ד'ראשך' – לשאר מעבירין, ופריך כדלעיל, דאפילו
48 במלוקט ורדיטני נמי מצוה קעבדי במצורע ורדיטני. למה לי למישרי אפילו בתער –
49 דסלקא דעתך אמינא כן גבי מצורע נמי לדידיה, כלומר, גם כשיהיה הנזיר מצורע, קא משמע
50 לך, ומשני: אי סלקא דעתך כי עבד במלוקט ורדיטני מצוה קעבדי במצורע, מולא כתיב ויתר
51 תער בפירוש – לא לדחי עשה דמצורע לא תעשה נזיר, שריא אפשר לקיים שניהם. וקשה

1 קצת: אמאי לא מסיק נמי ובה לשיטתא דלעיל: לשחוק קרא מיניה, ונאזי אמינא: ומה נזיר דאיסורא קעבדי בו? ויש לומר: דבנא איכא למימר שאני נזיר דליכא אלא דאי לאו דהקפת ראש
2 ולכך רדיחא תלחנחו דנזיר, אבל נזיר מצורע אית ביה תרין לאוין – לאו נזיר דתער לא יעבור' ולא דהקפת הראש, ולכך לא ידחה עשה דמצורע לחנך תרי לאוין, ועד עשה גדויל
3 פער, ותר תרין תרי: ורבי זעורי ורבי לביב פרוש שני ור'חך (נזיר תנא) קורא ברייתא ד'ראשך' דהקפת כל הראש לא דאיסורא ליכא בניור במקום פאת הראש
4 וליכא למימר לן חומר נזיר – דהתם ליתא כן שום דרבה. ורבנן – דנפקא להו דתלחנח דמצורע דבתער מוקד' כדלעיל, 'ראשך' למה לי? בשלמא לרבי אליעזר אצטרך 'ראשך'
5 למילף מיניה דתלחנח דמצורע בתער, אלא לרבנן למה ליה 'ראשך' מ'ביעריא' ולא למודי לאו דהקפת אף במצורע שאן נזיר, דאיצטרך קרא לומר רדיחא לאו דהקפת. דהנתי לא תקפו
6 פאת ראשכם', יכול אף מצורע קן, דאי דכתב 'וגילח את כל שערך' – ור'חך נפקא דראשך, או כשמיטת פאת ראשך תלמוד לומר 'ראשך' מיותר דכתיב במצורע,
7 לא אשמעינן

8 קצת: אמאי לא מסיק נמי ובה לשיטתא דלעיל: לשחוק קרא מיניה, ונאזי אמינא: ומה נזיר דאיסורא קעבדי בו? ויש לומר: דבנא איכא למימר שאני נזיר דליכא אלא דאי לאו דהקפת ראש
9 ולכך רדיחא תלחנחו דנזיר, אבל נזיר מצורע אית ביה תרין לאוין – לאו נזיר דתער לא יעבור' ולא דהקפת הראש, ולכך לא ידחה עשה דמצורע לחנך תרי לאוין, ועד עשה גדויל
10 פער, ותר תרין תרי: ורבי זעורי ורבי לביב פרוש שני ור'חך (נזיר תנא) קורא ברייתא ד'ראשך' דהקפת כל הראש לא דאיסורא ליכא בניור במקום פאת הראש
11 וליכא למימר לן חומר נזיר – דהתם ליתא כן שום דרבה. ורבנן – דנפקא להו דתלחנח דמצורע דבתער מוקד' כדלעיל, 'ראשך' למה לי? בשלמא לרבי אליעזר אצטרך 'ראשך'
12 למילף מיניה דתלחנח דמצורע בתער, אלא לרבנן למה ליה 'ראשך' מ'ביעריא' ולא למודי לאו דהקפת אף במצורע שאן נזיר, דאיצטרך קרא לומר רדיחא לאו דהקפת. דהנתי לא תקפו
13 פאת ראשכם', יכול אף מצורע קן, דאי דכתב 'וגילח את כל שערך' – ור'חך נפקא דראשך, או כשמיטת פאת ראשך תלמוד לומר 'ראשך' מיותר דכתיב במצורע,
14 לא אשמעינן

נזיר. שלשה מינין – פרק שישי דף מאז עמוד ב – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזולץ)" רש"י

1 לאשמעוין דעשה דגולח ומצורע דחי לאו הדקפת הראש.
 2 ושיך לעמוד דו ו**איצטערן** למיכתב זקנו וראשו וכן דרש רמב"ן וזקנו ולא כתב
 3 "דער" הוה אמינא דהקפת כל הראש ולא שמואל הקפה,
 4 דערק איסור הקפה דכתיב "לא תקיפו פאת" הוה אמינא היינו דוקא כשנטול הפאות לבר,
 5 כדאמר בעלמא: איזו היא הקפה – לא המעשה
 6 צדעיה לאחורי אנו פדחתו. פירוש צדעיה אנו
 7 השער הרבה גזל סמוך לאונים, ומאחורי אנו
 8 חלק הוא. ואן שש שער, וכן בפדחתו אין שער.
 9 וכשנטול אותם שבצדעיו, הדיינו פאת הראש
 10 ויחיה חלק שער – ונמצא שהוא שוה לאחורי
 11 אנו פדחתו. ובהא כולי עלמא מודו שהוא
 12 כלאו. ופלגי בגמלא כל הראש וגו הפאות,
 13 דאיכא למאן דקפח שמה הקפה. ואיכא למאן
 14 דאמר לא שמה הקפה.
 15 **לרבי** כתב רמב"ן ראש – ללולת לן הדקפת כל הראש שמה הקפה. כיון דרדו עשה

1 ואי כתב רמב"ן ראש ולא כתב זקנו ו**איצט** – דהאי דכתיב "ראש" – תרתי
 2 משמע, דאתי עשה ומצורע דכתיב "וגולח את כל שערו" דלא תעשה דרבי תקפו
 3 את פאת ראשכם, ומשמע נמי מכתבם "לא תקיפו פאת ראשכם" דהיינו כל הראש
 4 שמה הקפה. אבל עדיין לא מציעו דכתיב הוי, להכי כתב רמב"ן "זקנו" – למילף ליה
 5 מיפאת דכתיב "לא יגולח" דכתיב ביה השחתה
 6 ויגולחו, וזקנו תער. ורמב"ן דתיב **ואי ראשו מאו**
 7 **דרשי ביה** – ו**אי קשיא**: רבי אליעזר נמי "זקנו"
 8 מאן דרשי ביה? יש להשיב, דאף על גב דדרשי
 9 רבי אליעזר "ראשו" וגמר (וגידה שהו) מניד
 10 לומר דעשה דחי לא תעשה, "זקנו" נמי
 11 איצטרך למיגמר מכתבים, דאי מניד לחודיה –
 12 הוה תמיא: ברין הוא שדחה את לא תעשה –
 13 גזרו. שכן ישנו בשאלה, וקא"ל לאו דכתיבם –
 14 לא. והלכך איצטרך נמי "זקנו" לאנגמור גבי
 15 כתיבם. ומסתברא דכתיב הוא, דגרסותן לקמן: ורבי אליעזר דאתי עשה דחי לא תעשה
 16 מנא ליה? והא מניד ליקא אלא דהאי מניד לא ליפנין, דאיכא למיפך מה למיזר בו, ומה
 17 לכתיבם? כדמפרש לקמן בפרק "שני נזירים" (ת"א). מן המהויר, ורבי **אליעזר דתיב**
 18 **עשה דחי לא תעשה מנליה** – בשלמא לרבנן דילפי מצורע מ"זקנו", דבשחתתו וכן אתא
 19 ליה עשה ד"וגולח את כל שער" דחי ליה לאו הדשחתתו וקו, אלא לרבי אליעזר. מנא
 20 ליה? אי הדשחתתו וכן כרבנן, כיון דלרבי אליעזר לא אתי ליה עשה ד"וגולח את כל
 21 שער" ולידחי לגמרי לא תעשה דהשחתתו וקו, לדידיה בחרת הוא משמירי מצורע
 22 אבל לא בגמלט דהוינו – לא אתאי ליה עשה בהדיא דחי ליה לבוליה לא תעשה
 23 אלא לפלגא, דבכתב משמירי אבל לא בגמלט דהוינו. ואי מיראש' המצורע, דרדו ליה
 24 "ראשו" נבדויו – איכא למיפך: מה למיזר שיש בראשו לא תעשה. ואי מ"זקנו" בדרון מצורע
 25 דמותר בתער – איכא למיפך נמי, דמכון לא ליפנין. שכן באו שאינו שוה בכל, וכדאמר
 26 לקמן בפרק "שני נזירין" (ת"א). נפקא ליה מדתניא בו.

הא

17 **ואי** כתב רמב"ן ראש הוה אמינא משמע תרתי – כולומר, אף כי משמע תרתי, דמשמע
 18 דעשה דחי לא תעשה, ומשמע נמי הדקפת כל הראש שמה הקפה, ויבאיתו בתער לא
 19 דיענין שיחא גילוח ומצורע ודקא בתער, שרתי אוקפת פאת ראש חייב אפילו במספרים
 20 שלא בתער, שלא הוכרח תער בקרא אלא "לא תקיפו תמא" – כתב רמב"ן זקנו, מינה
 21 דרשי רבנן לעיל דתגלחת ומצורע דתער. והלכך צריכי תרתי "ראשו" ורדו. ואי
 22 קשיא: לרבנן, היכא דהוה דחי ומצורע, דאיכא בראשו גזרו תרי לאון ועשה. לאו דתער
 23 לא עיבור. ותיב הגידול פתח, ולא דוקפת. מנא ליה לרבנן דרדו עשה דגולח ומצורע
 24 לכל הגזרו ועיך למה: הבל פתח ליה מיראש', ומקראי מלא רבד בהתבן. לא שנתו את
 25 גזר ולא שנתו אינו נזיר. ועוד: כיון דגלי לן בוקו דרדו עשה דגולח לא תעשה דכתיבם –
 26 לאו דהשחתתו וקו, ועשה דקדושים תודי – הוא הדין שיהיה שוה לאון ועשה, דאי סברא
 27 לדם לחלק בין לא אחד לשני לאון, ואף על גב דלאו ועשה ודכתיבם אינו שוה בכל – הכי נמי לאו
 28 בין לא אחד לשני לאון, ואף על גב דלאו ועשה ודכתיבם אינו שוה בכל – הכי נמי לאו
 29 ועשה תודי (ולאו) הדקפת אינו שוה בכל, אלא בגזרוין ואנשים לאו הדקפת. ולקמן בפרק "שני נזירים" (שם)
 30 חשיב לאו דתודי שוה בכל, ועביד צריכותא, תודי מכתבם לא אתי שכן אינו שוה
 31 בכל, והכתיבם מניד לא אתי שכן יש בשאלה. ואם אמרתי: לרבי אליעזר, כיון דמוקי
 32 איצטרך ון "זקנו" לא תעשה דגולח דחי לאו דכתיבם דהשחתתו וקו, ועשהו ד"קדושים ותרתי" ותיב
 33 מה לכתיבם שכן ריבין בתו הכתוב מצות יחידות. ולכך לא ידחה עשה דגולח לאו ועשה דכתיבם. וכי תימא:
 34 לכותב "זקנו" ולשחוק מיראש'ו ד"ראשו" איצטרך לרבי אליעזר לאנגמור לן
 35 מצות גילוח ומצורע דחי ודקא בתער, ולא בשאר משחיתים כדאמר לעיל.

הא

1 **השחא** (פרק קמא) משמע הכא בסוגיא ריח הדקפת הראש דחי גילוח ופדחתו – זאת תהיה תורת המצורע:
 2 כן בראש, ובראש מה שאין כן בוקו, שרהאיתו אסור במספרים וזקנו מותר. והא דתניא בתוספתא (דמכות פרק א')
 3 עד שקיפנו בתער – היינו כעין תער. ובמכות (ב"ב) נמי, דקאמר: משה צדיקו לאחורי אנו פדחתו –
 4 לאו באיסור הקפה מיירי, אלא בניד, אלא גילוח הראש תוך ימי מור ואף במספרים. למאן דאמר לעיל לרבות
 5 לאו באיסור הקפה, ורבי אבהו, ורבי תנאי, ורבי אבהו, ורבי אבהו, ורבי אבהו, ורבי אבהו, ורבי אבהו, ורבי אבהו,
 6 פאת הראש אפילו במספרים: ורבי אבהו, ורבי תנאי, ורבי אבהו, ורבי אבהו, ורבי אבהו, ורבי אבהו, ורבי אבהו,
 7 תאמר: ולתיב מיראש'ו ורדו עשה אפילו לאו ועשה? ויבאיתו בתער. ורבי אבהו, ורבי תנאי, ורבי אבהו,
 8 גם לרבנן תקשה: מנין דבעלמא עשה דחי לא תעשה? ואומר הרב רבינו פרץ: דמשום הכי רבי אליעזר,
 9 אחרתא, דאם לא כן לא מצי לאוקמי לקרא ד"ראשו" דהקפת ראש ורדו עשה אפילו לאו ועשה. ורבי אבהו,
 10 דראש שמה הקפה, ורדו עשה אפילו לאו ועשה דחי. ואי לא הוה וכתביב "ראשו" לא הוה דיענין
 11 דהקפת כל הראש שמה הקפה, קא משמע לן ד"ראשו". ובתוספתא אחריתא מפרש
 12 הכי: לרבי אליעזר, עשה דחי לא תעשה. ורבי אבהו, ורבי תנאי, ורבי אבהו, ורבי אבהו, ורבי אבהו,
 13 איצטרך בעלמא עשה דחי לא תעשה. ורבי אבהו, ורבי תנאי, ורבי אבהו, ורבי אבהו, ורבי אבהו,
 14 מצורע – דלמא לא כן לאו ועשה דכתיבם דגולח ומצורע. ורבי אבהו, ורבי תנאי, ורבי אבהו,
 15 דפאת וקו, והלכך לישאל: וכו' דרבי אבהו: ולרבנן תימא. ומציעו למימר ד"ראשו" אינו ענין לשאנו שוה בכל,
 16 השוה בכל. ואל תימא: דהלא שפיר איצטרך "ראשו" לאשמעוין דהקפת כל הראש שמה הקפה. דאיכא למימר
 17 דמקראי בעי התלמוד למימר דמוקי "ראשו" דהקפת ראש ורדו עשה אפילו לאו ועשה. ורבי אבהו,
 18 דמלתא אמרה התלמוד הכי: אם תמצא לומר דשפיר נפקא לן דעשה דוחה לא תעשה מגדילים אבלאים
 19 לרבנן שפיר נפקא דעשה דוחה לא תעשה ביאם אינו ענין, ואז נאמר דהקפת כל הראש שמה הקפה,
 20 "זקנו" אתא לכהן, אי גרמין מנייהו – נאמר בפלוגי דעשה דוחה לא תעשה ועשה. אבל לרבי אליעזר
 21 לא – תער מנא ליה התלמוד למימר דמוקי "ראשו" דהקפת ראש ורדו עשה אפילו לאו ועשה. ורבי אבהו,
 22 דהקפת כל הראש לא שמה הקפה, אלא משום דאיכא למיפך, כדפרשייתו בריש מסכת יבמות (ה"א).
 23 תרתייהו. ואמרי עשה דחי לא תעשה דוחה לא תעשה ועשה. ורבי אבהו, ורבי תנאי, ורבי אבהו,
 24 לא מציעו להלמוד למיפשט דעשה דוחה לא תעשה גירא שוה בכל מיראש'ו ורדו עשה. והכי כתיב
 25 דאיצטרך לקרא שמה הקפה. והלכך איכא לאוכוח דעשה דחי לא תעשה ביאם אינו ענין. ורבי אבהו,
 26 מסברא.

הא

1 **ואי** כתב רמב"ן ראש הוה אמינא משמע תרתי – כולומר, אף כי משמע תרתי, דמשמע
 2 דעשה דחי לא תעשה, ומשמע נמי הדקפת כל הראש שמה הקפה, ויבאיתו בתער לא
 3 דיענין שיחא גילוח ומצורע ודקא בתער, שרתי אוקפת פאת ראש חייב אפילו במספרים
 4 שלא בתער, שלא הוכרח תער בקרא אלא "לא תקיפו תמא" – כתב רמב"ן זקנו, מינה
 5 דרשי רבנן לעיל דתגלחת ומצורע דתער. והלכך צריכי תרתי "ראשו" ורדו. ואי
 6 קשיא: לרבנן, היכא דהוה דחי ומצורע, דאיכא בראשו גזרו תרי לאון ועשה. לאו דתער
 7 לא עיבור. ותיב הגידול פתח, ולא דוקפת. מנא ליה לרבנן דרדו עשה דגולח ומצורע
 8 לכל הגזרו ועיך למה: הבל פתח ליה מיראש', ומקראי מלא רבד בהתבן. לא שנתו את
 9 גזר ולא שנתו אינו נזיר. ועוד: כיון דגלי לן בוקו דרדו עשה דגולח לא תעשה דכתיבם –
 10 לאו דהשחתתו וקו, ועשה דקדושים תודי – הוא הדין שיהיה שוה לאון ועשה, דאי סברא
 11 לדם לחלק בין לא אחד לשני לאון, ואף על גב דלאו ועשה ודכתיבם אינו שוה בכל – הכי נמי לאו
 12 בין לא אחד לשני לאון, ואף על גב דלאו ועשה ודכתיבם אינו שוה בכל – הכי נמי לאו
 13 ועשה תודי (ולאו) הדקפת אינו שוה בכל, אלא בגזרוין ואנשים לאו הדקפת. ולקמן בפרק "שני נזירים" (שם)
 14 חשיב לאו דתודי שוה בכל, ועביד צריכותא, תודי מכתבם לא אתי שכן אינו שוה
 15 בכל, והכתיבם מניד לא אתי שכן יש בשאלה. ואם אמרתי: לרבי אליעזר, כיון דמוקי
 16 איצטרך ון "זקנו" לא תעשה דגולח דחי לאו דכתיבם דהשחתתו וקו, ועשהו ד"קדושים ותרתי" ותיב
 17 מה לכתיבם שכן ריבין בתו הכתוב מצות יחידות. ולכך לא ידחה עשה דגולח לאו ועשה דכתיבם. וכי תימא:
 18 לכותב "זקנו" ולשחוק מיראש'ו ד"ראשו" איצטרך לרבי אליעזר לאנגמור לן
 19 מצות גילוח ומצורע דחי ודקא בתער, ולא בשאר משחיתים כדאמר לעיל.

הא

1 **השחא** (פרק קמא) משמע הכא בסוגיא ריח הדקפת הראש דחי גילוח ופדחתו – זאת תהיה תורת המצורע:
 2 כן בראש, ובראש מה שאין כן בוקו, שרהאיתו אסור במספרים וזקנו מותר. והא דתניא בתוספתא (דמכות פרק א')
 3 עד שקיפנו בתער – היינו כעין תער. ובמכות (ב"ב) נמי, דקאמר: משה צדיקו לאחורי אנו פדחתו –
 4 לאו באיסור הקפה מיירי, אלא בניד, אלא גילוח הראש תוך ימי מור ואף במספרים. למאן דאמר לעיל לרבות
 5 לאו באיסור הקפה, ורבי אבהו, ורבי תנאי, ורבי אבהו, ורבי אבהו, ורבי אבהו, ורבי אבהו, ורבי אבהו,
 6 פאת הראש אפילו במספרים: ורבי אבהו, ורבי תנאי, ורבי אבהו, ורבי אבהו, ורבי אבהו, ורבי אבהו, ורבי אבהו,
 7 תאמר: ולתיב מיראש'ו ורדו עשה אפילו לאו ועשה? ויבאיתו בתער. ורבי אבהו, ורבי תנאי, ורבי אבהו,
 8 גם לרבנן תקשה: מנין דבעלמא עשה דחי לא תעשה? ואומר הרב רבינו פרץ: דמשום הכי רבי אליעזר,
 9 אחרתא, דאם לא כן לא מצי לאוקמי לקרא ד"ראשו" דהקפת ראש ורדו עשה אפילו לאו ועשה. ורבי אבהו,
 10 דראש שמה הקפה, ורדו עשה אפילו לאו ועשה דחי. ואי לא הוה וכתביב "ראשו" לא הוה דיענין
 11 דהקפת כל הראש שמה הקפה, קא משמע לן ד"ראשו". ובתוספתא אחריתא מפרש
 12 הכי: לרבי אליעזר, עשה דחי לא תעשה. ורבי אבהו, ורבי תנאי, ורבי אבהו, ורבי אבהו, ורבי אבהו,
 13 איצטרך בעלמא עשה דחי לא תעשה. ורבי אבהו, ורבי תנאי, ורבי אבהו, ורבי אבהו, ורבי אבהו,
 14 מצורע – דלמא לא כן לאו ועשה דכתיבם דגולח ומצורע. ורבי אבהו, ורבי תנאי, ורבי אבהו,
 15 דפאת וקו, והלכך לישאל: וכו' דרבי אבהו: ולרבנן תימא. ומציעו למימר ד"ראשו" אינו ענין לשאנו שוה בכל,
 16 השוה בכל. ואל תימא: דהלא שפיר איצטרך "ראשו" לאשמעוין דהקפת כל הראש שמה הקפה. דאיכא למימר
 17 דמקראי בעי התלמוד למימר דמוקי "ראשו" דהקפת ראש ורדו עשה אפילו לאו ועשה. ורבי אבהו,
 18 דמלתא אמרה התלמוד הכי: אם תמצא לומר דשפיר נפקא לן דעשה דוחה לא תעשה מגדילים אבלאים
 19 לרבנן שפיר נפקא דעשה דוחה לא תעשה ביאם אינו ענין, ואז נאמר דהקפת כל הראש שמה הקפה,
 20 "זקנו" אתא לכהן, אי גרמין מנייהו – נאמר בפלוגי דעשה דוחה לא תעשה ועשה. אבל לרבי אליעזר
 21 לא – תער מנא ליה התלמוד למימר דמוקי "ראשו" דהקפת ראש ורדו עשה אפילו לאו ועשה. ורבי אבהו,
 22 דהקפת כל הראש לא שמה הקפה, אלא משום דאיכא למיפך, כדפרשייתו בריש מסכת יבמות (ה"א).
 23 תרתייהו. ואמרי עשה דחי לא תעשה דוחה לא תעשה ועשה. ורבי אבהו, ורבי תנאי, ורבי אבהו,
 24 לא מציעו להלמוד למיפשט דעשה דוחה לא תעשה גירא שוה בכל מיראש'ו ורדו עשה. והכי כתיב
 25 דאיצטרך לקרא שמה הקפה. והלכך איכא לאוכוח דעשה דחי לא תעשה ביאם אינו ענין. ורבי אבהו,
 26 מסברא.

הא

1 **אמר** זכו ובר או ששירו שתי שערות לא עשו ולא כלום וזאת אומרת דרובו כבולו
 2 דאורייתא – מוגלי רבנא גבי נזיר 'ביום השביעי יגלחו' ולא אימטרו. רבנן
 3 כתבי 'וגלחו', אלא לאשמעינן רבעינן תגלחת מצוה שלימה, שלא שיירה כלום.
 4 **הכא** הוא דבעי כולו הוא בעלמא רובו כבולו. אומר ר"ח: רבעלמא קיימי, מיהו, פאת זקן
 5 אמר סוף פרק 'המעביע' (שבת ד.ג.) דמלא פי
 6 חוק מדיחיי. ומשעט פרזא.

7 **מתקין** לה רבי יוסי רבני זנינא האי גניור
 8 טמא כתוב – ורבינא 'ביום השביעי
 9 יגלחו' (לחור) ומשמע כולו, וברייתא אשכחנא אף
 10 גניור טהור שיחא שתי שערות מעכבות.
 11 **מחבו** עלה במעשרא – בפרק קמא דסנהדרין:
 12 (ד.ב.) אמר: מחבו עלה במעשרא – היינו
 13 רבי יוסי רבני זנינא, וזכא ואשכחנא מחבו על
 14 דברוי.

15 **מכר** נזיר דמכר ונתבע מלון גניור טהור וליף
 16 (דמכר) גילוחו נזיר טהור וליף גניור
 17 טהור דמכר ונתבע.

18 **נזיר** שגלח ושיר שתי שערות – ובאוחה עשה
 19 לא גילח יפה, ואזר כך תמחין לגלח שתי
 20 שערות עד אשר יצמחו ושער ראשו, וחזרו וגלחו
 21 לאותן שתי שערות לבד. מי אמרינן: אותו תגלחת
 22 שתי שערות לא כלום הוא, (וחאילו) ובשגלוח
 23 ראשו מלא שער. **נזיר** שגלח והניח שתי שערות,
 24 וגלח אותן ונשרת אותן – כלומר, השניח, מהו?
 25 מי אמרינן: כיון דלא גלח שתי שערות לאו גילוח
 26 הוא, ששתי שערות אית בהו שיעור גילוח. וא
 27 דלמא: השתא מהתא לאו איכא שער ללל.

28 **אמר** וליה רב אחא מרפסי לרבינא גילח שעה
 29 מבטיא ליה לרבא – בתמימה, כלומר, דא
 30 דזא גילוחו היה כיון שבא לגלח שתי שערות גילוח.
 31 **אימא** נשרת אותן וגלח אותן – כשבא לגלח
 32 שיער. דבר נרש' טעם: מי אמרינן השתא
 33 מהתא שיער ואין כאן? אומר ליה: גילוח אין כאן,
 34 שיער אין כאן. **אי** שיער אין כאן יש גילוח
 35 הכי קאמר אף על פי ששיער אין כאן מצות גילוח
 36 ואין כאן – דאזיל דבתגלחת אשונה שיער שתי
 37 שערות, ובתגלחת זאת לא היה רב שער אותן.
 38 **נזיר** חופף ומפסס – 'פריר כליז', שחוף
 39 ראשו בנתר ובאדמה, אף כי פעמים
 40 משמשי שיער – דבר שאין מתכוין הוא, ומותר
 41 לרבי שמעון. ומפסס – שגבולתי שערות זו מזה
 42 אף כי פעמים משמשי.

43 **אבל** לא סורק – בגמרא משמע דסתם סורק
 44 מתכוין להסיר השער.

45 **רבי** יהודה אומר לא תקח – דיכאמר בגמרא.
 46 [כל סורק] להסיר נימין המדולדלות –
 47 שאינן מחוברות תחת ונתון לתחת.
 48 [מפני] שהוא משרת תן – לא יתקו אוח
 49 באדמה מין משרשתי דוקא. אי דלמא
 50 מפני שמשרת – דכל אדמה מירינן טאטא אותה
 51 דמשרת. **נזיר** שהיה שותה תן כל היום אינו חייב
 52 אלא אמת אמרו לו לא עשתה לא השתה –
 53 שהתרו בו על כל פעם ופעם שהוא שותה – חייב
 54 על כל אחת ואחת. וכמו כן תגלחת וכן שומאה,
 55 כדמפרש ואילן.

אמר

1 **הא** נירלים תעשה לך – קדח דחי לאו דלא תלכש שעטנך. אמר רב אחא בריה דרב
 2 **איבא** – מרקתא: זו ושקיתו שתי שערות לא עשה כלום – זאת אומרת דרובו חשוב
 3 ככולו מדאורייתא. דמכתב הבא 'וגלח את ראשו ביום השביעי' ולא מיצטרך ליה
 4 לתימכב 'ביום השביעי יגלח' לומר דלא תימכב גילוח עד דאיכא כולו שיער מגלח –

5 מכלל מדאימטרך ליה קדח לאשמעינן
 6 דילגלח טלו. ידא לאו הוא קדח הוה אמיתא
 7 דרובו טל ליה, דרובו כבולו דאורייתא. **הא** –
 8 'ביום השביעי יגלחו' גניור טמא הוא דכתוב,
 9 אבל גניור טהור – לא תימכב אלא 'וגלח את
 10 שער ראש נזיר', דלא משמע ליה הכי, מהכי
 11 עלה בפעריבא – אתא אמתקתא דרבי יוסי ברבי
 12 זנינא. דמפרי יוסי טמא דפתער מלון גניור
 13 מליף – ומכתוב בה תער, א' לרב
 14 כדאית ליה ולתנא קמא כדאית ליה ודבעיל.
 15 והוא רבינו נמי מליף: גניור טהור גניור טמא, דא
 16 נזיר טמא ב'ו, והבא אתה גילח דחמנא כולו, דא
 17 בעלמא – רובו כבולו, וכדבר אחא בריה דרב
 18 איבא, ואם תאמר: ליגנר מניה דא לא אפשר,
 19 משום דהוה ליה נזיר ומזרעו שתי תוכין כאחד.
 20 וצמח ראשו וחזר וגילח – נמי לאותן שתי
 21 שערות. מהו – מי אמרינן: כיון דמעיקרא כי
 22 שיר אותן שתי שערות לא עשה ולא כלום
 23 השתא נמי כיון דחזר וגמח – לא עשה לא?
 24 כולם. ומשמע גלח שתי שערות מעיקרא דמי,
 25 ומעכב. או דלמא: כיון דהשתא קא מיגלח ליה,
 26 דלאי דחזר צמח לאו חיישנן, ולא מעכב. גילח
 27 שיער קמביעא ליה לרבא – פישטא דניח
 28 דגלח את כל דראשו לבר מהך שתי שערות,
 29 דכי הדר גילח אתה מן גזרתי היתרתה –
 30 פשה, דקאילו ומגלח כי נאוריה כמאן דאזיל
 31 ומגלח שיערו, ולהוא ונשרת – מאי הוה ליה
 32 למעביד? אלא אימא נשרת אותן וגלח אותן
 33 קמביעא ליה – מי אמרינן: כיון דכל שיעור גילוח
 34 חוף משער אחת – נמי לא שיער, דהא לא שיער
 35 שתי שערות בלא גילוח. או דלמא: כיון
 36 דמעיקרא שיער לו שתי שערות – לאו כלום
 37 עבר, וכי חזר וגלח אותן לאחד נשרתה
 38 דתבירתה – נמי לא כלום עבר, כיון דלא הוי
 39 השתא בראשו אלא שיערה אחת – לא איקר
 40 גילוח, וכבשרו שיער דמי. וכי הכי דאם גילח
 41 ושיר שיערה אחת שפיר גילח, דשערה כנטולה
 42 דמי, הכי נמי כי נשרת אחת – משעת נשרתה
 43 הוית תבירתה כנטולה, וכן חזר וגלחה – לאו
 44 כלום עבר, דבכנטולה דמיא. אמר ליה אי אמרת
 45 גילוח אין כאן, דרמי ליה במי שיש שיער
 46 בבאן, וזכי? קאמינא [אף על פי] ששיער אין
 47 כאן מצות גילוח אין כאן – ומיהו בדיעבד
 48 שפיר דמי. **משנה** יוסי חופף ומפסס
 49 חופף מן 'חופף עליו כל היום' (דברים לז.)
 50 לשון מגדל, וכלעו פריר. מפסס – שפמרד
 51 שערותיו וזן און, אבל לא במדק.
 52 **גמרא** אמר – לרבי יודנה דאמרת: רב
 53 שאין מתכוין אסור. להסיר נימין המדולדלים –
 54 מן הראש, אבל עדיין לא בעקר לגמרי. ויבין
 55 דמתכוין להשיר, כי סורק במסרק הוה ליה דבר
 56 שמתכוין, ואסור. אי אמרת: מפני המשרת תן
 57 כלל כלל לא – דמשמע: לא יחוף בשום אדמה. ויהיה שאינה משרת מפני המשרת.
 58 מרקא

נוזר. שלשה מינין – פרק שישי דף מב עמוד ב – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזולץ)" רש"י

1 אמר רבה בר רב כהנא מקרא מלא דבר הכתוב לא יטמא כשהוא אמור לא יבא – גבי
2 נזיר כתיבי דני קראי, להודירו על הטומאה להודירו על הבית. דברפוש בסמוך
3 כשנכנס לאהל הזמז, אם החרתו בו משום "לא יטמא" ומשום "לא יבא" – לוקה שתיים,
4 ותרתיים היו בבת אחת. מלא טומאה לא ממשלת לה שיתחייב שתיים אם חרתו בו "אל
5 תטמא", תטמא" ובהונו מייתי מתניתין ואיתרובי.

6 **דאמר** רב רבא ורבי שמעון בבית הקברות
7 והישיבו לו מתו – דעל הקברות הוא
8 מחדר כבוקן גדול. או מת אחר, ונגע בו חייב
9 ואמאי לא יטמאה וקיימא שנעמ מינה אפילו
10 טומאה וטומאה. **איתרביא** אביי נזיר שהיה מת
11 מנוח לו על כתיפיו וכי יבול תהא חייב תלמוד
12 לומר דהוול – בספרי כתוב: תלמוד לומר "לא
13 יחלל". דרש: ואתם יטמא "אל תטמא" חייב על כל
14 טומאה. ודלחם כסמון אמר כהיא ד"דחלו" אתא
15 לרשיא: ודלחם כבוקן גדול. ומזמי נזיר לבוקן
16 גדול, ולקמן פרק "בית גדול" (מחא) למנדין
17 מחדיר לגודיה שזה מ"יאמר אמר".

18 **אמר** ליה – רב יוסף: וקשה לך מתניתין, דהנן
19 היה מטמא כל דיוס אמר אינו חייב אלא אחת.
20 אמרו לו "אל תטמא" "אל תטמא" חייב על כל
21 אחת ואחת, אף על גב דמחולל ועמד. **אלא**
22 קשיא – לאל על כרחן שמי דרך תרייתא מקמי
23 מיתיתא. **אלא** קשיא – אביי בא לתרין מתניתין
24 ובריתא: אלא שהו חזרו מרוב למת והחרתו בו
25 ומשוישם לו מת אחר – לא מחייבי, דהיה ליה
26 (מחולל) ועמד. אלא כאל בחבורים – שפירש
27 כבר מרובין: והישיבו לו מת אחר, שפירש מן
28 דראשון ואמרו לו "אל תטמא" – אין כאן מחולל
29 ועמד, והוספת אף בו ביום (בשעה) שנוגע במת
30 הנוגע ובו יטמא שבעה ימים, כדרשינן בפרק
31 "אין מעמידין" (עבודה זרה ל"ב): "כל אשר יגע בו
32 הגמא יטמא שבעה" – ודיקרב מיסאב, ואחר
33 שפירש – הוסיפת טומאה.

34 **ונוטמאה** חיבורין דאורייתא – כלומר, וכי
35 בעלמא שאר נוגע, וכי יהיה הנוגע
36 טמא משום דיקרב בדיקרב דאורייתא? האמר

37 רבי יצחק בר יוסי: (לא) אמרו טומאה בחבורין, פירוש: דיקרב בדיקרב. אלא לענן תרומה
38 וקרישם. בה אמרין טומאה שיהיה בנוגע במת – לטמא תרומה וקרישם, אבל לנזיר לסתור
39 ולהביא קרבן טומאה. וכן לענן לזמנע מעשות פסח – לא העמידו דבריהן, ואי דאורייתא
40 מאי שניא? **בחבורין** אדם – פירש רבנו יצחק: שיהיה הנוגע בנוגע במת, ודחויא
41 והאי מרובין. טמא שבעה. דכי אמר דיקרב בדיקרב דאורייתא – דקא דנגע בנוגע במת.
42 ובפרק "אין מעמידין" (שם) אמר: העיד יוסף בן יעזר דיקרב בדיקרב מסאב. ופריך: דאורייתא
43 הוא "כל אשר יגע בו הגמא יטמא" ומספך דאורייתא – בחבורין טמא שבעה, שלא
44 יעור ויחריא – טומאת ערב, ואתו אינדו וגודו אף שא בחבורין טמא שבעה, ואתא יוסף בן
45 יעזר ויחריא – ודלפירש רבנו יצחק (ופירש): דאורייתא בחבורין – היינונע בנוגע במת. אבל
46 רשי' פירש תתם: ואתו אינדו וגודו שלא בחבורין, אף אם פירש לגמרי. **מאי** שניא טומאה
47 וטומאה דלא דהא מיטמא קאי – ואין כאן הוספת וטומאה קרינא ביה (טומאה), הא
48 מיטמא קאי, ודמאי דטומאה וטומאה דלא לקי, כגון מעל בתוך והישיבו לו מת אחר
49 קודם שפירש מן טומאה וביחוד נזיר הכיב המת על כתיפי וחרץ הולך בננוע במת. והתרו
50 בו משום "לא יבא" ומשום "לא יטמא" – הא מיטמא קאי, ואמאי לקי על הביאה? ואי בנוגע
51 במת ופירש, ונכנס לאלוהי המת – הא אפילו טומאה וטומאה לוקה שתיים, שדרי אין כאן
52 מחולל ועמד. **[באן** בביתו] – נכנס בבית שבתוכו מת ולא טמא קודם שיתן לכן – אז לוק
53 שתיים, על "לא יטמא" ועל "לא יבא", שבביאי אל הבית באו שתיים עליו. **באן** בשדה –
54 כלומר, כל טומאה וטומאה בלא אהל לא ממשלת לה שיתחייב שתיים בבת אחת, שדרי אם נגע
55 בשני מתים בבת אחת – כולה חזיא תהראת היא, דחזיא רטמא דאורייתא דיהי, ואם היה טעון מת על כתיפי וחרתו בו על הטומאה, והישיבו לו מת אחר – מחולל ועמד הוא, ואין

1 **גמרא** איתמר, אמר רבה אמר רב הונא: מקרא מלא
2 דבר הכתוב "לא יטמא", **משוואה** אומר "לא יבא" –
3 **להודירו על הטומאה, להודירו על הביאה, אכל**
4 **טומאה וטומאה** – לא, ורב יוסף אמר: **האלהים! אמר**
5 **רב הונא אפילו טומאה וטומאה, דאמר רב הונא: נזיר**
6 **שהיה עומד בבית הקברות, והישיבו לו מתו וזית**
7 **אחר, ונגע בו – תיבי. אמאי? הא מיטמא וקאי! אלא**
8 **לאו שמעו מינה, אמר רב הונא אפילו טומאה**
9 **וטומאה. – איתרביא אביי: פהן שהיה לו מת מוחלל הוא**
10 **כתיפי, והישיבו לו מתו וזית אחר, ונגע בו, וכולו הוא**
11 **תיבי – תלמוד לומר "ולא יחלל" – בני שאינו מחולל,**
12 **יצא זה שהוא מחולל ועומד! – אמר ליה: ותיקשי לך**
13 **מתניתין, דהנן: היה מיטמא למתים כל היום – אינו**
14 **תיבי אלא אחת, אמרו לו "אל תטמא" "אל תטמא"**
15 **– תיבי על כל אחת ואחת. ואמאי? הא מיטמא**
16 **וקאי! אלא קשיא אהרדי! – לא קשיא; כאן –**
17 **בחבורין, כאן – שלא בחבורין. – וטומאה בחבורין**
18 **דאורייתא? הא אמר רב יצחק בר יוסף אמר רבי יצאי:**
19 **לא אמרו טומאה בחבורין אלא לתרומה וקרישם,**
20 **אכל לנזיר ועושה פסח – לא, ואי אמרת דאורייתא,**
21 **מאי שניא? – כאן – בחבורין אדם באדם – כאן –**
22 **בחבורין אדם במת, אכל טומאה וטומאה לא, דהא**
23 **מיטמא וקאי. – טומאה וביאה נמי, הא מיטמא**
24 **וקאי! – אמר רבי יוחנן: כאן בבית, כאן בשדה.**

1 מקרא מלא דבר הכתוב – בניזר "לא יטמא להם במומת" – להודירו על הטומאה,
2 וכשחזרו ואמר "כל ימי הודיר לה" על כל נפשות מת לא יבא" – חזר והודירו על ביאת
3 אהל שבו מתו, לומר לך: שאם יטמא במת חזרו ונכנס באהל שיש בו מת – חייב שתיים.
4 אבל מוטאה וטומאה – אבל לא נטמא נטמא, וזכור ונגע במת אחר שבעד שיהיה ננוע במת
5 ראשון, אף על פי שהחרו בו – אינו חייב אלא
6 אחת, דהא מיטמא וקאי. **דאמר** רב הונא נזיר
7 שהיה עומד בבית הקברות והישיבו לו מתו וזית
8 אחר – כלומר, או מתו או מתו אחר. **האי**
9 **דאמר "מתו" – לאו דקרא, שהיה אינו מתור**
10 **לשטמא בשום קרוב שלו, ולא באביו ולא באמו.**
11 **חייב – מלוקת אף על טומאת שניה, איתרביא**
12 **אביי כהן שהיה לו מת מנוח על כתיפו כו' יבול**
13 **הוא חייב תלמוד לומר וזמן הפקדוש לא יבא ולא**
14 **יחלל – והוא הדין לבתן הדיית נזיר גמרי, שאיש**
15 **מחולל – שערין לא נטמא – לו דריב הכתוב**
16 **"לא מחולל" – אלא נטמא וקאי, יבא זה שנוגע**
17 **במת אחר, שכבר הוא מחולל באותו מת שמונח**
18 **על כתיפו, ושמע מינה: דאילו טומאה וטומאה**
19 **אינו חייב, וקשיא לרב יוסף, דאחד נזיר ואחד**
20 **כהן הדיית ואחד כהן גדול כולן הוקשו לעבן**
21 **טומאה שלא לטמא במת. אמר ליה ותיקשי לך**
22 **מתניתין – אביתר. הא דהא תנן דאפילו בטומאה**
23 **וטומאה חייב על כל אחת ואחת, שלא בחבורין**
24 **– ונגע במת זה, והלך ונטמא במת אחר.**
25 **דברותה נמי בבתניתין מודייבי על כל אחת**
26 **ואחת – כגון שנטמא בזה והלך נגע במת אחר.**
27 **וכי נתיא דבא דאילו חייב אלא אחת – בטומאה**
28 **חיבורין, שבעד שמונח לו מת על כתיפו נגע**
29 **במת אחר, ובתניתין לא בחידיא, דהבא דאילו**
30 **חייב אלא אחת, דכטומאה אחת דמי, הואיל**
31 **ולא מחולל בטומאה ראשונה, וטומאה**
32 **– מי הויא לה דאורייתא כהיא טומאה משום**
33 **דחייב בחבורי עדיין במת ראשון קאמרת לה דמי**
34 **הדר נגע במת זה הויא לה לכלול חזיא טומאה**
35 **מדאורייתא? והא אמר רב יצחק בר יוסף לא**
36 **אמרו מוטאה בחבורין – אם אדם נוגע יז**

37 במת ואותו בו, ויזי אחרת נתנהו ביד חבריו – לא אמרת שיהא גם אותו חבריו כמי שהיא
38 מחובר ונוגע בטומאה זו אלא לענן קדשים ותרומה, שאינו יכול ללבוש כהן עד שבעה.
39 אבל לענן נזיר, לסתור נזירותו ולהביא קרבן על הטומאה, ולעשה פסח שלא לעשותו
40 כשביטל שהיא אדם – לא אמרין שיהא טומאה בחבורין. **ואי** אמרת **דמאורייתא** –
41 **הוי טומאה וטומאה אירכיא. מאי שניא –** ויזי ועשה פסח מקדשים
42 ותרומה? הכי גרסינן: **כאן בחבורי אדם באדם כאן בחבורי אדם במת** – כלומר: מי
43 דמי? והוא בחבורי אדם באדם, שזה ננוע במת והוא בחבורי, ומשום הכי לא חשיבא
44 ליה טומאת חיבורין לענן נזיר ועשה פסח. **אלא** הבא – טומאת חיבורי (אדם) במת
45 חיבורי: **כאן בבית כאן בשדה** – כי אמרין כאן דחייב על הביאה וזית אחר, והוא
46 מיטמא וקאי, ואמר מר שמי שאינו מחולל, יבא זה שהוא מחולל, והוקשו נזיר וכתבים
47 באחת לענן הפרשת טומאה. **מיפאה וביאה נמי הא מיטמא ליה** – קודם שנשאל באהל,
48 ואמאי מחייבי? ואי נמי מכיין דנכנס באהל שהמתה שם היה ליה טמא, וכי הדר נגע אמאי
49 חיבי? **כאן בבית כאן בשדה** – כי אמרין כאן דחייב על הביאה וזית אחר, כגון
50 דנכנס בבית שהמת לתוכו, וטומאה וביאה בחידי חידי איתין. ואיך דאמרן: **יצא זה**
51 **שמחולל ועמד – כגון שנגע במת שבישדה וחרר נכנס באהל שמת תחתיו, דפסור, לפי**
52 **שכבר הוא מחולל ועמד.**

בבית

בבית

נזיר. שלשה מינין – פרק שישי דף מג עמוד ב – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזולץ)" רש"י

1 נקטע ראשו על אבניו מיטמא – בכון הדיוט מיירי, שמוהל ליטמא לאביו, ולא בכון
2 גדול ונזיר. אמר ליה רב הוננא הווא דקא אויל בפקתא דערבות – בקעה
3 שמעיקא בין גבבי, ומסקה גבבי לירשיה דאבות, הכי נמי לא ליטמא ליה; צ"ל מה ר"ל.

4 אמר' מה מנזח קאמרת השתאן וכוון באחרני – שאינן קרובין, מייחדי, באבוי לא כל שכן?
5 והאי' מה מנזח היה? בתמיה. והדינא איהו מה

6 מנזח לא שקראו יאן אחרים עונן כון
7 – כלומר, שאם התם יכול לקרות ויש לו עונן
8 קרובין – אן זה מה מנזח. הוא יש לו לשבור
9 אחרים מתעסקין בין הוה דקא אויל באורחא –

10 כמי שאין לו קרובין דמי. ולא שכיחי אישני החם.
11 פדש רבינא יתקון. הבא ליטפל במת מנזח, אם יש
12 שם ישראל שיכול לטפל, אף כי אינן קרובין –

13 ליטפל לאו באביו קרובים. ורידיה, דאמר בפרק
14 "כרן גדול" (נזיר מ"א.) גבי מת מנזח. כרן גדול
15 ונזיר – יטמא נזיר ואלו יטמא כרן, וכל שכן כרן
16 ישראל – יטמא ישראל ואלו יטמא כרן. ותרץ

17 עיין (מנאי) דרפק (דאדשה רבה' יבמות פ"ט.) גבי
18 אשתו קטנה וירשה ומטמא לה. ואין חב לעקור
19 דבר מן התורה. וואמאינן יטמא? ומשני' כיון

20 דקרבין לא וירחי לה קרי ולא עני' לה לית בה
21 השתא הכי דמי? אי דליכא מתעסקים אחרים –

22 מאי איריא מטעם אשתה? תיפוק לה דאפילו
23 אחריתי נמי, מה מנזח הוה היא! אלא דאיכא
24 אחרים דיכולים להתעסק עמה שבת מצה –

25 אלמא כון תמת לפניה, ויש שם ישראל ואינו
26 חושש לטפל – חשיב מת מנזח! ואמר רבינא
27 יתקון: כון מה דקרי לא מת מנזח הוה, רבן לפי

28 שקרובי מתהרשלים ממנה שויה רבנן כמת
29 מנזח. ואף כי אין חב ביה בהמיס לעקור דבר מן
30 התורה כיום ועשה, במקום שיש פנים וטעם כדבר

31 – האי' לכולי עלמא יש חב לעקור. תיע, ודבולי'
32 סוגיא דהתם (לא) מיייתי מאשה שנאמנת לומר
33 מת בעלי, דחיי עיקרה דבר תורה כיום ועשה
34 אלמא: דאי במקום שיש פנים וטעם יש חב

35 לעקור. ודייקא ומנסבא, מתוך חומר שמתמירין
36 בסופה. מיתבי' לה יטמא. גבי כון הדיוט

37 וכוונתו. ואינו מטמא להפרט לאבר מן החי של אחותו ואבר מן המת, שאינו ראוי להטמאות
38 בהן: לפי שאינו מיטמא לאבר מן החי של אביו. כלומר, שאף באביו הקרוב יותר אינו ראוי

39 לטמאות לאבר אביו. תרץ עיין ודלמא ליו' "יטמא? מלביאר נפקאו
40 אמר' מחזיר הוא על עצם כשעורה – לקרובו. פירשו: אם נטמא לבשר לאנך ונתק, מאי

41 מחזיר ולאן דחסר פורתא? הכי נמי כי אביו חסר עברכו – מיטמא לו. ר"ל יתדה

42 דהאי דמיא רבי יהודה אמר לה מיטמא ואינו מיטמא לאברם לפי שאינו מיטמא לאבר מן
43 החי של אביו אבל מיטמא הוא לאבר מן המת של אביו – על ידי יחודה, אם נטמא אל שאר

44 הגוף, אבל לכתחלה דהיא מודה רבי יהודה ולא יטמא. כברייתא דלעיל. ובסיפא דהדיא
45 דלעיל גבי תורתא כתיב. רבי אמר אינו מיטמא לעצם כשעורה מנזח, אבל מחזיר הוא

46 על עצם כשעורה. ודבר תימה דאוקמנא כרבי יהודה, דחיי מיירי בסיפא, מכלל דרשאי לאו
47 רבי יהודה היא, אם לא נאמר כולה רבי יהודה היא. ל"ל היא מיטמא ואינו מיטמא לאבריה

48 פרט לכיון מן המת וכתיב נצל – ליתא הדינאן מן המת, ומלא תרווד רקב – מלא מן
49 עפרותיה ורקבן מן המת וכוונתו נצל – ליתא לשדדה ויטמא לרוב מנייה – לקמן פירש

50 כדדיא, ומפרש לה רוב מנייה – מנין (מאה עשרים וחמשה) אברים.

51 כשהוא אומר אומר ואמרת – דתיבי' אמור' אל הכהנים ואמרת' חסיף הכהנים סומאה
52 אחת תוכלו ליטמא. וסביר הוא להעמיד "אומר ואמרת" אחרונה, דאירי

53 למעוטי אברים, ולהוסיף שיכול לטמאות לרוב בנייה ורוב מנייה. יכול לא יטמא לשדדה

54 ולגלגלה ולרוב מנייה ורוב בנייה של קרובים אחרים שבתורה, דתיבי' ילה יטמא? אמרת:

55 מה אחותו ויחודה גשופה תלי בו – כלומר שחיי קרובותו ומוטלת עליו לקרוביו. והן תין הוה ליה למימר: יכול יטמא למתים אף לאברם, אי לא גמרין מאחוזתו דתיבי' בה'.

56 ומשני: והנה נמי כרבי אליעזר בן רבי יהודה ורב הסא דאמר בן האי' טנא.

1 אבר רב הסא נקטע ראשו של אביו – אף על פי שהראש הוא הגוף, הווא וכובר נקטע

2 – אינו מיטמא. דאמר קרא' לנפש לא יטמא בעיניו, כל אם לשאריו הקרוב אליה, לאמא

3 ולאביר – בזמן שהוא שלם, שלא נתפרדו אבריו זה מזה, ולא בזמן שהוא חסר, כגון זה

4 שנקטע ראשו. בפקתא – בבקעה. העירבות – שענבים ולסתין מנזח ענין. ובפקין גבבי

5 לירשיה הכי נמי לא יטמא – כשביל שזאה

6 הסך? אמר ליה – מנת מנזח קא מיימת ליה?

7 שאני התם כיון דלית בהדיה אלא הוא לחודה

8 קאי גביה – כמת מנזח דמי. והשתא יש לומר

9 באחרני מיטמא – כדאמרין לקמן: לאחיות

10 הוה דאינו מיטמא, אבל מיטמא למת מנזח –

11 אביו לא כל שכן, והוה אית ליה ברא – ואילו

12 הוה קורא ליה אב – דהוה עני ליה איהו, ולא דמי

13 לזה מת מצדו מיתבי' ולאחיות ולאחיות וכו' ליה

14 יטמא – כשהיא שלמה. ואינו מיטמא לאבריה

15 – שאם נפרד ממנה אבר, כן בחייה בין במיתה

16 – אינו מיטמא לה, לפי שאין אדם מיטמא אל

17 לזה ולא על אחי משאר קרובין על אבר מן החי,

18 כיון שאינו יכול להחזירו לכמות שהוא

19 מתחילה. והוא דרין נמי לאבר מן המת, שאין

20 בין אבר מן המת לאבר מן החי אלא כשר

21 הפרש. אבל מחזיר הוא על עצם כשעורה. הכי

22 נרשין: מאי מחזיר הוא על עצם כשעורה דאינו

23 מחסר פורתא – כלומר, בדבשה שנענע בה

24 ברישא וזהו חסר לרין עצם פורתא כשעורה,

25 ואפילו הכי הוה מותר ליטמא לה. והוא דרין

26 לאביו, אף על פי שהדיא אורי שלם. וקמא

27 לרב הסא, דהוה נתמא לרביי רבכי היא. אל

28 ההיא רבי יהודה היא – דסתם סיפרא רבי

29 יהודה היא, ושמועין ליה לרבי יהודה דאמר נמי

30 ובכהאי גונתא. דתיא, והכי נרשין: רבי יהודה

31 אימר לה יטמא ואינו מיטמא לאבריה לפי שאין

32 אדם מיטמא על עצם כשעורה מאביו אבל הוא

33 חזיר על עצם כשעורה מאביו – כלומר,

34 לאבריה הוא דאינו מיטמא בין בחייו בין במיתה,

35 לפי שאין מיטמא תחילה על עצם

36 כשעורה מאביו, לפי שלא התיירד תורה ליטמא

37 אלא אברו שעיקר הגוף בו. אבל מיטמא הוא לעיקר הגוף לכתחלה, ואם נחסר הוא הולך

38 ונודק אחרי, ואפילו על עצם כשעורה. ואנא אמיתא לה כרבנן דפלגי עליה דרבי יהודה,

39 דאמר: כיון שנתחר בנקעת – שוב אינו מותר ליטמא בו. וספרים שכתבו "לפי שאינו

40 מיטמא לאבר מן החי של אביו אבל מיטמא לאבר מן המת של אביו – בשבתא דהא,

41 מדתיב רב כהנא בסמוך. אף כל שכל ופוי תלוי בו, כגון גרוב בנעו ורוב מנייה הוא דנמטא,

42 אבל לא לאבר אחד, ומוקמנא לה לחיה נמי כרבי יהודה. ועוד: לית אשכחן לה דנישנת

43 משנה זו בשם רבי יהודה הכי, דהוא לא קניז לה הכי, בלא כדריסין לה אנה' לפי שאין

44 אדם מיטמא על עצם כשעורה בו. והתני רב כהנא כרבי אליעזר – כלומר, כברייתא,

45 דרבי אליעזר בן יעקב. נצל – נצל' ליהוד הוציא מן המת שפרשש מנזח. ואינו נצל

46 אלא לשון הפרשה, כמו שמתרגמין "ויצל אליהם" (בראשית א') ואפרש ה' מפי רבי

47 אליקים, מפרש לקמן ביה תומא שקיש בפרק "כרן גדול ונזיר" (א.א.) והתני רב כהנא –

48 כברייתא דרבי אליעזר בן יעקב. לה מנייה – גטופה שלם, ולא לאחד מאבריה, פרט

49 לכזבת מן המת בו שאינו מיטמא לה. יכול לא יטמא לירשיה ולגלגלה בו' – והיאל

50 ואתא אומרן מן שאינו מיטמא לאברם. כשהוא אומר – אמור' אל הכהנים בני אהרן

51 ואמרת אליהם – חסיף לך הכהנים סומאה אחת, דבשדדה ורוב בנייה – כגון שתי

52 שוקיים ירך אחת, וברוב מנייה – כגון מאת עשרים ותמשה אצברים הימנה. שיכול

53 ליטמא.

54 יכול

55 וכוונתו. ואינו מטמא להפרט לאבר מן החי של אחותו ואבר מן המת, שאינו ראוי להטמאות

56 בהן: לפי שאינו מיטמא לאבר מן החי של אביו. כלומר, שאף באביו הקרוב יותר אינו ראוי

57 לטמאות לאבר אביו. תרץ עיין ודלמא ליו' "יטמא? מלביאר נפקאו

58 אמר' מחזיר הוא על עצם כשעורה – לקרובו. פירשו: אם נטמא לבשר לאנך ונתק, מאי

59 מחזיר ולאן דחסר פורתא? הכי נמי כי אביו חסר עברכו – מיטמא לו. ר"ל יתדה

60 דהאי דמיא רבי יהודה אמר לה מיטמא ואינו מיטמא לאברם לפי שאינו מיטמא לאבר מן

61 החי של אביו אבל מיטמא הוא לאבר מן המת של אביו – על ידי יחודה, אם נטמא אל שאר

62 הגוף, אבל לכתחלה דהיא מודה רבי יהודה ולא יטמא. כברייתא דלעיל. ובסיפא דהדיא

63 דלעיל גבי תורתא כתיב. רבי אמר אינו מיטמא לעצם כשעורה מנזח, אבל מחזיר הוא

64 על עצם כשעורה. ודבר תימה דאוקמנא כרבי יהודה, דחיי מיירי בסיפא, מכלל דרשאי לאו

65 רבי יהודה היא, אם לא נאמר כולה רבי יהודה היא. ל"ל היא מיטמא ואינו מיטמא לאבריה

66 פרט לכיון מן המת וכתיב נצל – ליתא הדינאן מן המת, ומלא תרווד רקב – מלא מן

67 עפרותיה ורקבן מן המת וכוונתו נצל – ליתא לשדדה ויטמא לרוב מנייה – לקמן פירש

68 כדדיא, ומפרש לה רוב מנייה – מנין (מאה עשרים וחמשה) אברים.

69 כשהוא אומר אומר ואמרת – דתיבי' אמור' אל הכהנים ואמרת' חסיף הכהנים סומאה

70 אחת תוכלו ליטמא. וסביר הוא להעמיד "אומר ואמרת" אחרונה, דאירי

71 למעוטי אברים, ולהוסיף שיכול לטמאות לרוב בנייה ורוב מנייה. יכול לא יטמא לשדדה

72 ולגלגלה ולרוב מנייה ורוב בנייה של קרובים אחרים שבתורה, דתיבי' ילה יטמא? אמרת:

73 מה אחותו ויחודה גשופה תלי בו – כלומר שחיי קרובותו ומוטלת עליו לקרוביו. והן תין הוה ליה למימר: יכול יטמא למתים אף לאברם, אי לא גמרין מאחוזתו דתיבי' בה'.

74 ומשני: והנה נמי כרבי אליעזר בן רבי יהודה ורב הסא דאמר בן האי' טנא.

75 וכוונתו. ואינו מטמא להפרט לאבר מן החי של אחותו ואבר מן המת, שאינו ראוי להטמאות

76 בהן: לפי שאינו מיטמא לאבר מן החי של אביו. כלומר, שאף באביו הקרוב יותר אינו ראוי

77 לטמאות לאבר אביו. תרץ עיין ודלמא ליו' "יטמא? מלביאר נפקאו

78 אמר' מחזיר הוא על עצם כשעורה – לקרובו. פירשו: אם נטמא לבשר לאנך ונתק, מאי

79 מחזיר ולאן דחסר פורתא? הכי נמי כי אביו חסר עברכו – מיטמא לו. ר"ל יתדה

80 דהאי דמיא רבי יהודה אמר לה מיטמא ואינו מיטמא לאברם לפי שאינו מיטמא לאבר מן

81 החי של אביו אבל מיטמא הוא לאבר מן המת של אביו – על ידי יחודה, אם נטמא אל שאר

82 הגוף, אבל לכתחלה דהיא מודה רבי יהודה ולא יטמא. כברייתא דלעיל. ובסיפא דהדיא

83 דלעיל גבי תורתא כתיב. רבי אמר אינו מיטמא לעצם כשעורה מנזח, אבל מחזיר הוא

84 על עצם כשעורה. ודבר תימה דאוקמנא כרבי יהודה, דחיי מיירי בסיפא, מכלל דרשאי לאו

85 רבי יהודה היא, אם לא נאמר כולה רבי יהודה היא. ל"ל היא מיטמא ואינו מיטמא לאבריה

86 פרט לכיון מן המת וכתיב נצל – ליתא הדינאן מן המת, ומלא תרווד רקב – מלא מן

87 עפרותיה ורקבן מן המת וכוונתו נצל – ליתא לשדדה ויטמא לרוב מנייה – לקמן פירש

88 כדדיא, ומפרש לה רוב מנייה – מנין (מאה עשרים וחמשה) אברים.

89 כשהוא אומר אומר ואמרת – דתיבי' אמור' אל הכהנים ואמרת' חסיף הכהנים סומאה

90 אחת תוכלו ליטמא. וסביר הוא להעמיד "אומר ואמרת" אחרונה, דאירי

91 למעוטי אברים, ולהוסיף שיכול לטמאות לרוב בנייה ורוב מנייה. יכול לא יטמא לשדדה

92 ולגלגלה ולרוב מנייה ורוב בנייה של קרובים אחרים שבתורה, דתיבי' ילה יטמא? אמרת:

93 מה אחותו ויחודה גשופה תלי בו – כלומר שחיי קרובותו ומוטלת עליו לקרוביו. והן תין הוה ליה למימר: יכול יטמא למתים אף לאברם, אי לא גמרין מאחוזתו דתיבי' בה'.

94 ומשני: והנה נמי כרבי אליעזר בן רבי יהודה ורב הסא דאמר בן האי' טנא.

95 וכוונתו. ואינו מטמא להפרט לאבר מן החי של אחותו ואבר מן המת, שאינו ראוי להטמאות

96 בהן: לפי שאינו מיטמא לאבר מן החי של אביו. כלומר, שאף באביו הקרוב יותר אינו ראוי

97 לטמאות לאבר אביו. תרץ עיין ודלמא ליו' "יטמא? מלביאר נפקאו

98 אמר' מחזיר הוא על עצם כשעורה – לקרובו. פירשו: אם נטמא לבשר לאנך ונתק, מאי

99 מחזיר ולאן דחסר פורתא? הכי נמי כי אביו חסר עברכו – מיטמא לו. ר"ל יתדה

100 דהאי דמיא רבי יהודה אמר לה מיטמא ואינו מיטמא לאברם לפי שאינו מיטמא לאבר מן

101 החי של אביו אבל מיטמא הוא לאבר מן המת של אביו – על ידי יחודה, אם נטמא אל שאר

102 הגוף, אבל לכתחלה דהיא מודה רבי יהודה ולא יטמא. כברייתא דלעיל. ובסיפא דהדיא

103 דלעיל גבי תורתא כתיב. רבי אמר אינו מיטמא לעצם כשעורה מנזח, אבל מחזיר הוא

104 על עצם כשעורה. ודבר תימה דאוקמנא כרבי יהודה, דחיי מיירי בסיפא, מכלל דרשאי לאו

105 רבי יהודה היא, אם לא נאמר כולה רבי יהודה היא. ל"ל היא מיטמא ואינו מיטמא לאבריה

106 פרט לכיון מן המת וכתיב נצל – ליתא הדינאן מן המת, ומלא תרווד רקב – מלא מן

107 עפרותיה ורקבן מן המת וכוונתו נצל – ליתא לשדדה ויטמא לרוב מנייה – לקמן פירש

108 כדדיא, ומפרש לה רוב מנייה – מנין (מאה עשרים וחמשה) אברים.

109 כשהוא אומר אומר ואמרת – דתיבי' אמור' אל הכהנים ואמרת' חסיף הכהנים סומאה

110 אחת תוכלו ליטמא. וסביר הוא להעמיד "אומר ואמרת" אחרונה, דאירי

111 למעוטי אברים, ולהוסיף שיכול לטמאות לרוב בנייה ורוב מנייה. יכול לא יטמא לשדדה

112 ולגלגלה ולרוב מנייה ורוב בנייה של קרובים אחרים שבתורה, דתיבי' ילה יטמא? אמרת:

113 מה אחותו ויחודה גשופה תלי בו – כלומר שחיי קרובותו ומוטלת עליו לקרוביו. והן תין הוה ליה למימר: יכול יטמא למתים אף לאברם, אי לא גמרין מאחוזתו דתיבי' בה'.

114 ומשני: והנה נמי כרבי אליעזר בן רבי יהודה ורב הסא דאמר בן האי' טנא.

115 וכוונתו. ואינו מטמא להפרט לאבר מן החי של אחותו ואבר מן המת, שאינו ראוי להטמאות

116 בהן: לפי שאינו מיטמא לאבר מן החי של אביו. כלומר, שאף באביו הקרוב יותר אינו ראוי

117 לטמאות לאבר אביו. תרץ עיין ודלמא ליו' "יטמא? מלביאר נפקאו

118 אמר' מחזיר הוא על עצם כשעורה – לקרובו. פירשו: אם נטמא לבשר לאנך ונתק, מאי

119 מחזיר ולאן דחסר פורתא? הכי נמי כי אביו חסר עברכו – מיטמא לו. ר"ל יתדה

120 דהאי דמיא רבי יהודה אמר לה מיטמא ואינו מיטמא לאברם לפי שאינו מיטמא לאבר מן

121 החי של אביו אבל מיטמא הוא לאבר מן המת של אביו – על ידי יחודה, אם נטמא אל שאר

122 הגוף, אבל לכתחלה דהיא מודה רבי יהודה ולא יטמא. כברייתא דלעיל. ובסיפא דהדיא

123 דלעיל גבי תורתא כתיב. רבי אמר אינו מיטמא לעצם כשעורה מנזח, אבל מחזיר הוא

124 על עצם כשעורה. ודבר תימה דאוקמנא כרבי יהודה, דחיי מיירי בסיפא, מכלל דרשאי לאו

125 רבי יהודה היא, אם לא נאמר כולה רבי יהודה היא. ל"ל היא מיטמא ואינו מיטמא לאבריה

126 פרט לכיון מן המת וכתיב נצל – ליתא הדינאן מן המת, ומלא תרווד רקב – מלא מן

127 עפרותיה ורקבן מן המת וכוונתו נצל – ליתא לשדדה ויטמא לרוב מנייה – לקמן פירש

128 כדדיא, ומפרש לה רוב מנייה – מנין (מאה עשרים וחמשה) אברים.

129 כשהוא אומר אומר ואמרת – דתיבי' אמור' אל הכהנים ואמרת' חסיף הכהנים סומאה

130 אחת תוכלו ליטמא. וסביר הוא להעמיד "אומר ואמרת" אחרונה, דאירי

131 למעוטי אברים, ולהוסיף שיכול לטמאות לרוב בנייה ורוב מנייה. יכול לא יטמא לשדדה

132 ולגלגלה ולרוב מנייה ורוב בנייה של קרובים אחרים שבתורה, דתיבי' ילה יטמא? אמרת:

133 מה אחותו ויחודה גשופה תלי בו – כלומר שחיי קרובותו ומוטלת עליו לקרוביו. והן תין הוה ליה למימר: יכול יטמא למתים אף לאברם, אי לא גמרין מאחוזתו דתיבי' בה'.

134 ומשני: והנה נמי כרבי אליעזר בן רבי יהודה ורב הסא דאמר בן האי' טנא.

135 וכוונתו. ואינו מטמא להפרט לאבר מן החי של אחותו ואבר מן המת, שאינו ראוי להטמאות

נזיר. שלשה מינין – פרק שישי דף מוד עמוד ב – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזולץ)" רש"י

1 ומגלה בשביעי וביא קרבנו בשמיני – כדכתיב בפרשה 'וגלח (את) ראשו ביום שחרתו
2 ביום השביעי וגלחתי ביום השמיני יביא שתי תורים ובכש לאשם. אמר לו רבי
3 טרפון בין מה לו למצוער – ששמיני מנך. שנאמר בפרשת מצורע בתלחת שניה 'והיה
4 ביום (השמיני) גלח את כל שער ובכס גידיו בכיס וסדר ביום (השמיני) יקח שני בכשים
5 וכבסה אחרי' וגו' משמתי שער ומצוער יגלח
6 בשמיני וביא קרבנו בתשיעי.

7 אמר לו שזה שחרתו תלויה בימי – אחר
8 (הייתי) שלש יושביעי, ומצוער ומוצוץ
9 תלויה בתלחת. אף כי טבל בשביעי – צריך
10 לטבול פעם אחרת אחר גילוח. ואם כן, הוי טבול
11 יום גלוח. עד שמיני נקרא טבול יום, ואינו מביא
12 קרבנותיו ואלא אם כן היה מעורב בשבת. שהרי
13 הקפיד הכותב שיעור משמתי מצורע בבית
14 קרבנותיו. ואם כן אין גידו לשלח קרבנות.
15 קיבלה מיניה – ורבי טרפון מרבי עקיבא. נזיר
16 שגולה בשמיני מביא קרבנותיו
17 (ובשמיני או לא? דתני' הלל גילח בשמיני מביא
18 קרבנותיו בתשיעי – וקום ליה להתלמוד דרבי
19 נזיר מתניא. והשאה, מדתניא, בשלמא אי לא
20 קבלה מיניה, הא נמי רבי טרפון היא. אלא אי
21 סלקא דעתך דקבלה – לכולי עלמא ליתיה
22 קרבנותיו בשמיני?
23 הא דלא טבל בשביעי – את דתני הלל שהתחנך
24 לטבול עד בשמיני, הואיל וקפיד דרמנא
25 שיביא נזיר קרבנו בסחרה. ובעודו טבול יום לא
26 יביא קרבנות לא גם ישלח קרבנות. אמר אביי
27 – את דתניא וכו'. וכן תביב בפרשת מצורע ויבי
28 יסוד חזק מוזבו וספר לו שבעת ימים ובכס בגדיו
29 צרח במים חיים וסדר וביום השמיני יקח לו שתי
30 תורים ויבא לפני ה' אל פתח אהל מועד ותנחם אל

31 הבוקר ויכפר עליו חוקו וטורו וגו' אימתי הוא בא – כשטבל במעוד יום ועשה הערב שמש.
32 (ובתורות) כתיבם מצינו כן: יכול יטבל בו ביום שמיני, פירוש: שיכול להתחנך מלטבול
33 עד יום השמיני – תלמוד לומר 'ויבא לפני ה' כידע הוא בא? אלא טבל במעוד יום ועשה
34 הערב שמש. ואל תמהו: היכי פשיטא ליה לתנא דטבול יום אסור ליכנס למחנה לילה,
35 דקאמר כיצד כנס אלא אם כן טבל במעוד יום, הלא טבול יום דמת מותר ליכנס במחנה
36 לילה, וכן בשמע בסמוך דיש לומר דמשמע ליה קרא רבי 'ויבא לפני ה' ביום השמיני –
37 מכלל דקדם יום השמיני אסור ליכנס.
38 אלמא קסבר טבול יום כוב דמי – דא דיו אמורים בהבירוי דרב נתן רבבי הושעיא: אחרי
39 שאנו רואין דסבירא ליה לתנא דטבול יום דאסור ליכנס במחנה לילה. אף כי טבול
40 יום דמת ושרץ מותרין – מכלל דסבירא ליה לתנא דטבול יום דוב כוב (דברפק קמא) לענך
41 דאך שחטין וחרקין עליו, ואם ומתן וטבול יום השמיני – לא יוכל לשלוח קרבנות. דאך
42 שחטין וחרקין עליו. דרבי איתא בפרק שני ברירותו (א, ד) דלמאן דאמר טבול יום דוב כוב
43 דמי – אין שחטין וחרקין עליו. ואני משמתי: שמני דקרק טבול יום כוב. והאיל דטומאה
44 יוצאה עליו מגופו – אלוהי כבעל שני ראיות, שאינו מחוסר כפירים, דאסור ליכנס במחנה
45 לילה. ואמרינא אף כולא אלא משה – כלומר, לפי מה שכתמו בברייתא ולא פירשו
46 מדיכא מוכיח התנא דטבול יום דוב אסור ליכנס במחנה לילה; ואחם סוכרים שמוכיח,
47 ומתכין) ויבא ביום השמיני – מכלל דאם טבל (בשמיני) הואיל והוא טבול יום אסור
48 ליכנס. דכתיב בפרשת נשא, בני נזיר טמא 'וגילח ראשו ביום שחרתו ביום השביעי וגלחתי
49 וביום השמיני יביא שתי תורים או שני בני יונה אל הבוקר פתח אהל מועד וגו' והביא כבש
50 בן שנתו לאשם וגו', דכי נמי, אימתי הוא מביא – כשטבל ועשה הערב שמש.
שער

1 משנה תלחת מוטאה כיצד היה מזה כלשיו ובשביעי – ואחר כך היה טובל, שכן
2 חובה על המזה מי חטאה, כדמפרש בזה קרא ביזאת חוקת הטהרה', שלאחר האה
3 טעונין טבילה. והיה מגלח בו ביום, היינו שביעי, כדכתיב ביה 'וגילח ראשו ביום שחרתו
4 ביום השביעי וגלחתי, וביום השמיני יביא שתי תורים'. ואם גילח בשמיני מביא קרבנותיו
5 בו ביום – השמיני עצמו. אמר לו רבי טרפון
6 מה בין לו למצוער – ואם כן שנינו במצורע,
7 שאף אהא תלחת שניה בשביעי, כדמפרש ביה
8 קרא (ויקרא די) 'וגילח את כל שערו ורחץ במים
9 וטוהר וישב מחוץ לאהל שבעת ימים, וביום
10 השביעי יגלח את כל שער' ומביא קרבנותיו
11 בשמיני. בתורת כתיבים: אם גילח בשמיני מביא
12 קרבנותיו בשמיני. אמר לו – אין נידון כלום
13 לענין הבאת קרבן, אלא שזה – הנוזיר, שחרתו
14 תלויה בימי, בשביעי כיון שהיה וטבל הוי
15 טוהר, כדכתיב 'וגילח ראשו ביום שחרתו' –
16 דמשמע שכבר הוא טוהר ועומד כשחזא גולת
17 ואפילו אם אינו מגלח בו ביום. ומצוער שחרתו
18 תלויה בתלחתו – שאם טבל קודם שנגלח
19 עדיין אינו טוהר עד שנגלח, דכתיב 'והיה ביום
20 השביעי יגלח את כל שער' והור' 'ורחץ את
21 בשרו במים וטוהר'. וגזיר אינו מביא קרבנותיו
22 אלא אם כן היה מעורב שמש. שטבל בשביעי
23 ונמלא קרבנותיו בשמיני, וכן א"ל טבל
24 בשביעי עד לשמיני – אינו יכול להביא
25 קרבנותיו בו ביום עד התשיעי, אבל מצורע
26 המגלח וטובל ביום שמיני שלו – יכול להביא
27 קרבנותיו בו ביום, ואינו צריך הערב שמש, לפי
28 שהוא טוהר ועומד משעת טבילה ראשונה
29 שטבל בתלחת הראשונה, היא תביב ביה
30 'וטוהר'. גמרא קיבלה מיניה – רבי טרפון,
31 שאם גילח נזיר בשמיני שיכול להביא קרבנותיו בו ביום, ואינו צריך הערב שמש ושמיני
32 עצמו, ואינו צריך להמתין עד התשיעי? תא שמע דתני הלל גילח נזיר בשמיני מביא
33 קרבנותיו בתשיעי – ושמע מינה לא קיבלה מיניה. אמר רבא – לעולם קיבלה, דא
34 דאמרת אם איתא דקבלה מיניה ליתיה בשמיני – לא קשיא, דכי אמרו אם גילח בשמיני
35 מביא קרבנותיו בשמיני. דטבל בשביעי – שדיה לו הערב שמש. את דתני הלל מביא
36 קרבנותיו בתשיעי – כגון דלא טבל בשביעי עד שמיני. ורבי עקיבא לטעמיה, דאמר: נזיר
37 אינו מביא קרבנותיו אלא במעורב שמש. ואיכא דמפרשי אליבא דרבי עקיבא במתניתין
38 דמצורע שגלח בשמיני אינו מביא קרבנותיו עד התשיעי, לפי שאינו מביא אלא במעורב
39 שמש בתשיעי. ושכשחאן היא, דבדריא קתני לה בתורת כתיבים דאם גילח בשמיני מביא
40 קרבנותיו בשמיני, והכי נמי אמר לו רבי טרפון לחתם: מה בין הו לנזיר. אמר אביי
41 אשכחתינהו להבית דרב נתן בר הושעיא דיתבי וקאמרי וכו' לפני ה' וגו' ביום שנגלח
42 ועשה הערב שמש – מדכתיב 'וכי יסור חזק מוזבו וספר לו שבעת ימים', וכתבי בתריה
43 'וביום השמיני יביא שתי תורים או שני בני יונה וכו' לפני ה' אל פתח אהל מועד ותנחם
44 אל הבוקר', דמשמע: אימתי הוא בא לפני ה' להביא – כדאמרין אחם 'וכי לפני ה',
45 מלמד שהוא חייב כשטול הבאתו, הייתי ביום השמיני, הייתי לאחר שטבל והעריב
46 שמשו. אלמא דכי עשה הערב שמש – אין דמותר ליכנס לעורה. לא עשה הערב שמש
47 דלא יאמא קסבר טבול יום של בו כוב – דכי רוב אסור ליכנס במחנה לילה,
48 היינו בעורה, והכי נמי טבול יום של בו. אלא מעתה נבי טוהר – דמכיון 'וגלח את ראשו
49 ביום שחרתו ביום השביעי וגלחתי, וכתבי בתריה 'וביום השמיני יביא שתי תורים' וגו',
50 נימא נמי הכי אימתי הוא בא – ביום שטבל והעריב שמשו, אבל מקמי הכי – לא.
מכרי

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23
24
25
26
27
28
29
30
31
32
33
34
35
36
37
38
39
40
41
42
43
44
45
46
47
48
49
50

נזיר, שלשה מינין – פרק שישי דף מזה עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזולץ)"
 רכ"ט

מכרי שערי ינקור – ששם עולין כל מחזורי כפרה, כדנרטיין במסכת סוטה בפרק קמא
 (ו.א.) מעלין אהלו לשערי ינקור, ששם משקין את הסוטה, ומטהרין את
 ההולדות, ומטהרין את המזרעים. הוא הדין לשאר מחזורי כפרה, כגון זבין חזות,
 כדפרשף בהגמרא. [תיבא] חזו קרימי בשערי לוייה – ואילו במתנה לוייה אפילו מת

עצמו דהו יכול ליכנס, והאי נזיר טמא מת שהו,
 ואמאי אינו יכול ליעבד, ועבד הערש ששם,
 אלא מנדבא לאו דוקא – דהתם נמי לאו דוקא
 לגבי זו, ואפילו לא העריב שמשו, כיון דטבל –
 יכול ליכנס לשם, רבתי: קרימי: עוליה מבול יום
 של זב כוב דמי ואפילו הכי ביון מחוסר כפרה
 לא עייל ואי במתנה לוייה קאי אמאי קרי ליה
 בו – כלומר, דחריה דרבי טרבי אושעז
 קא בעיה ליה לאביה, לעילי מבול יום זב
 כוב ומא, ולא הוו דוקא דשמעתא דבטבילה
 הערש ששם קאי, אלא כפרה תליא מילתא.
 והאי אשקא מנחיה לך בנייה כגון ששנאמ
 דאינו יכול ליכנס, שם, והרי מת עצמו יכול ליכנס
 – הא לא קשיא: אף על גב דרשאי טמאי מניס
 כוליסם ליכנס במתנה לוייה – האי נזיר טמא מת
 אינו יכול ליכנס, מושח מחוסר כפרה, הוא נמי
 דאמרת ודכתיב: אל פתח אהל מועד' דאתה
 סבור דהיבתי משתעי דקאי, דהיינו מתנה לוייה,
 משום שיהי פתח אהל מועד' ששערי ינקור – בו –
 הא לא הוי, וידי במתנה לוייה קא משתעי קרא
 מאי קרי ליה 'אהל מועד' דאי הניא, וימא
 ס.א.א. 'אהל מועד' – וזו היכלא אלא לחיבור
 'אהל מועד' ליכנס, ו'למרא: מאי הוה הוה מחוסר
 כפרה לא עייל, והכי משמע: אימתי יזבא לפני
 ה' דהיינו במתנה לוייה – כיון שזוהו ראי לבא
 אל אהל מועד, דכתיב בפרות. הוא אמ לא הבטי
 כפרתי – לא, וזאת אמרת: והאי מזרעין נכנס
 בשערי ינקור, ששם מוזן על הדבחומו, הא לא
 קשיא, דביאה במקטע לאו שמה ביאה. מנל –
 דמחוסר כפרה לא עייל, דהניא בפתח אהל לרבות
 מבול יום – שאינו צריך להביא כפרה. לרבות
 מחוסר כפרה – ואף על גב דהערבב שמשו אינו
 יכול ליכנס עד שיהיא כרתו. שנה שחמטא
 קריתת בבל כמזם – כדכתיב (ויקרא ח) והקריב
 את אשר לחטאת ראשונה, וקימנו לן (במדב
 ג.ב) דאפילו ליעבד אשק קרומת קא ליעלה
 בהרה, והוא תלמוד וימא טמא מעיני
 קודמת – אף כאן בניזיר תהא קודמת, כדי שיהא
 נזיר מגולה עליה, ולא פירש – אינו נתן חזק לחטאת
 הראויה לחטאת – כיון כבשה נקבה בת שנתה.
 הראויה לעולה – בכש רבו בני שנתה, וראויה
 לשלמים – איל בו שתי שנים, שיהא תנו רבנן
 ונלה הויה פתח אהל מועד בשלמים הכתוב
 ששם – והאי דשמעתא דאינו יכול שיהא מגולה,
 חריב יצא נאמר כאן 'ועתה פתח מעד' – אינו מעיני
 שאר קדיש טענין פתח אהל מועד אלא
 לשלמים בבלא, בשביל שזן דרוון, ודכרב וימא
 אמר שמואל 'ושחטו פתח אהל מועד' – הנה
 שהוא פתח אהל בומן שהוא נעול, מכאן לשלמים
 ששחטו קודם פתיחת לולתו והחיל ששפולין
 (ערוכב ב.א.) או אינו אלא פתח אהל מועד –
 הפתח והחיל דיתא מנלה, ולא בנימוק אורי, אמרת
 אמר בן – שלא דתא מנלה אלא בפתח החיל –
 וזך דרון ביון, ואי אתה רשאי, רבי אישיה אומר
 אינו צריך – לומר נכאן שאסור דרך ביון,
 דמחובתא אחריתי נפקא, כדכתיב: 'לא תעלה במעלות על מזבחי'
 דמשום שהוא ביון לא ינלה אפחה החיל, שפאילו לא יתא בו ביון אינו יכול לנלה אלא מבחין,
 דכתיב 'ולקח את שער ראש נזרו וני, יצא זה – שאם הוא מגולה על פתח החיל –
 דמחוסר לקיחה והבאה לעולה ונתנית תורה הדרו, ולכן אינו יכול לנלה אלא בעד הדרו של שלמים. והאי דכתיב 'וגלה תהויה פתח אהל מועד' – בשלמים הכתוב מרבר, אמא חזן שאין
 – לכך נאמר בו 'פתח' – שאינו יכול לנלה כל זמן שאין פתח אהל מועד פתוח. וני ולא יזריה – תאשאה לא מגולת מעודה, אלא במגולה.

שערי ינקור – שהיא עזרת נשים, ועד שם מתנה לוייה, כדאמר בפסחים בפרק חיצול
 צולין (פ.ה.ב.) שער ינקור לא נתקשר (בקדושתו) מתנה שכניה, ועל שם מתנה
 לוייה. ועל כרחק דהו ודכתיב 'וזבא לפני ה' – שער ינקור הוא, ודאין לומר לפני ה' בעודה
 נמש – שהרי מחוסר כפרה הוא, [ואמר] ינקור ששם עולין מועד לרבות מחוסר
 כפרה, שחייב כותב את נכנס למתנה שכניה.
מכרי שער ינקור בו – שזו הכי דהתם אל
 תוכל לדיקש מבול דער יום השמינין
 אסור ליכנס, דהא ליתא, כדפרשף ואולי, אלא
 דא דהאי, כי נקט קרא 'ויזם השמיני יבא' –
 להודיע לנו זמן הבאת קרבנות, ולא בא לאסור
 ליכנס שם קודם לכן, ויבני זב ונמי, אבתי מנא ליה
 לתנא דאסור ליכנס: והאי הדין [ודכאן] למימר
 'פתח אהל מועד', ויהי שער ינקור פתח
 כדאשכחן גבי שלמים 'ושחטו פתח אהל מועד'
 דרשנין בלומס (מ.ה.ב.) ושחטו' דלולתו החיל
 פתחין, ועלמס אמאי לך דהואי מבול יום ומת
 אסור ליכנס שם, דהוא מתנה שכניה ויש לומר:
 דלגזא לא איצטרך (לשנא), דהא כתיב 'שמא
 יהיה' – לרבות טבול יום, דנפקא לן בסמוך רכל
 טבול יום אסור ליכנס במתנה שכניה, אלא דאי
 בא הכתוב לומר זמן הבאת קרבנות בשמיני ולא
 קודם לכן, ולא לאסור ליכנס – זכאי נמי שמא
 דכי, ורבי גרסינן, אלא אמר באי טבול יום דוב
 לאו כוב דמי ואפילו הכי ביון דמחוסר כפרה לא
 עייל – אלא דאי דסביאי חיל (במאר) לאו כוב
 דמי לעיין דשוחטין ורשין עליו, ומכל מקום
 אסור ליכנס, והואיל מוחוסר חיל עייל
 במתנה לוייה, ו'ואי' במתנה לוייה קאי – כלומר,
 דהא מותר ליכנס במתנה לוייה אמאי לקיף ליה
 'אהל מועד' שרי' במתנה לוייה הכתוב מרבר,
 על כרחן במתנה שכניה הוא זה שאסור ליכנס כל
 זמן שהוא מחוסר כפרה, ואמאי קרי ליה 'פתח
 אהל מועד', דמשמע תוך העודה, למימרא: מאי אהל מועד
 מחוסר כפרהים – לעיל אהל מועד מגול –
 דכתיב 'שמא יהיה' – לרבות אהל מועד מגול –
 ליכנס במתנה שכניה, דהי חזיר אבתי ערבי
 תהידי דרב נתן ממה שהיו, ואומרים מסבת לבם,
 אלאמא קסבר, טבול יום דוב כוב, חזי מלא פתח
 דהא קרי מוחוסר חיל עייל אהל מועד (אסור), דוב אסור
 ליכנס אלא פתח אהל מועד נזיר יכול ליכנס
 במתנה שכניה, שהרי לאו מחוסר כפרהים הוא,
 דלא מקרי מחוסר כפרהים אלא למי שטומאה
 יצאה מנפשו, **תגלחת** אהל מועד, מיבא
 חטאת עולה ושלמים ושחטו את השלמים ונגלח
 עליהם – ונראה דשטמא משום דרשנין במרא
 'וגלח פתח אהל מועד' – (במה שנאמר ב.א.) אהל
 מועד, דהיינו שלמים, אחרי שאמר הכתוב שכל
 השלמים יגלח – דין הוא שקדימו, וקשה אם כן
 למה הקדים חטאת ועולה לשלמים?
רבי אליעזר אומר לא היה מגולה אהל על
 החטאת שחטאת קורמת בכל מקום לעולה
 ושלמים – (בדאמרין) בפרק 'כל התירי' (ובתים
 ג.א.)
הראויה לחטאת – כשבה, לעולה – בש.
 והמשך הסיפוס להלן עמוד ב)

מכרי שערי ינקור היבא קיימין – **בשערי לוייה**,
והתניא: ממה מת מותר ליכנס במתנה לוייה, ולא
ממה מת בלבד אלא אפילו מת עצמו, שצאמר 'יקח
משה את עצמות יוסף עמו' מאי 'עמו' – עמו
במחיצתו, עמו במתנה לוייה! אלא (אמר אבי):
טבול יום של זב כוב דמי, ואפילו הכי, ביון דמחוסר
כפרה – לא עייל, ואי במתנה לוייה קאי, אמאי קא
קרי ליה 'אהל מועד'? למימרא: מה התם מחוסר
כפרה לא עייל, אף למתנה לוייה נמי – מחוסר כפרה
לא עייל. והתם מנל? דתניא: 'ממה יתרו' –
לרבות מבול יום, 'עוד מומאנו בו' – לרבות מחוסר
כפרה, משנה תגלחת התורה פינד? היה מביא
שלוש בהמות, חטאת עולה ושלמים, ושחט את
השלמים ונגלח עליהם, דברי רבי יהודה, רבי אליעזר
אומר: לא היה נגלה אלא על החטאת, שהחטאת
קודמת בכל מקום, ואם גלה על אחת משלושתן
– יצא, רבן שמעון בן גמליאל אומר: הביא שלש
בהמות ולא פירש, הראויה לחטאת – תקרב חטאת,
ועולה – תקרב עולה, לשלמים – תקרב שלמים.
גמרא תנו רבנן: 'וגלח תהויה פתח אהל מועד'
וגו' – בשלמים הכתוב מדבר, שצאמר 'ושחטו פתח
אהל מועד' – אתה אומר בשלמים הכתוב מדבר,
או אינו אלא פתח אהל מועד ממש? אומר: אם
כן הדין בביון הוא, רבי אישיה אומר: אינו צריך,
הרי אקרה תורה, 'לא תעלה במעלות על מזבחי'
קל וחומר לדין בביון, [נוסח אחר כדמדרש בפרשה
נשא (דף רמ"ב): 'וגלח תהויה', רבי אישיה אומר:
בשלמים הכתוב מדבר, או אינו וכו', אם כך אקרה
תורה, 'לא תעלה', וכו', קל וחומר לדין שלא יגלה
פתח אהל מועד, אלא בשלמים הכתוב מדבר]. רבי
יצחק אומר: אינו צריך, הרי הוא אומר 'יקח את
שערי ראש נזרו ונתן על האש' – וגו' – מוי שאמר
מחוסר אלא לקיחה ונתניה, יצא זה מחוסר
לקיחה הכאה ונתניה, איפא דמימיה, רבי יצחק אומר:
בשלמים הכתוב מדבר, אמה אומר בשלמים הכתוב
מדבר, או אינו אלא פתח אהל מועד ממש? תלמוד
לומר 'יקח את שערי ראש נזרו' – מקום שהיה
מבישל שם היה מגולה, אבא חנן אומר משום רבי
אליעזר: 'וגלח תהויה פתח אהל מועד' – כל זמן שאין
פתח אהל מועד פתוח אינו מגולה, רבי שמעון שזויר
אומר: 'וגלח תהויה פתח אהל מועד' – ולא יתירה
 ששא

בשלמים
 ברי
 60
 61
 62
 63

גודר, שלשה מינין – פרק שישי דף מז עמוד א – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזלץ)" ר"ת

1 **גמרא** אחר מעשים כו' – אחר קרבן ואחר תגלחת, ותגלחת מעבכת דברי רבי
 2 אליעזר, והכפיש אומרים אחר מעשה יחיד – אחר קרבן, ואף על גב שערין לא גילת,
 3 ותגלח לא מעבכא. מה הוה אחר מעשה יחיד? – דלאחר גילוח עבד תנופה, כדכתב
 4 'נתחן על כפי הנזיר אחר התגלחו את נזרו'. ואימא עד דאיבא תריוויו – ומה הוה אחר
 5 התגלח, כדכתבי 'אחר התגלחו' אף כאן נמי
 6 אחר התגלחו. אמר רב תנופה נזיר מעבכת –
 7 מלשותת יין וליטמא למים. בין דלענין כפרה –
 8 שריר מצוה היא – וכדאמר מר (יומא ה.א.) –
 9 'לתנופה לכפר', וכי תנופה מכפרת? הוה אלא
 10 כפרה אלא כרה, כדכתבי 'כי הרה הוא בנפש
 11 יכפר!' אלא לומר לך, שאם עשה לתנופה שריר
 12 מצוה – מעלה עליו הכתוב כאילו (ואל כפרה,
 13 וכיפרי. גבי נזיר נמי לא מעבכ, קא משמע לך.
 14 וכו')

1 **רבי שמעון** אומר: **בין שגורק עליו אהר מן הרמים**
 2 **הותר הנזיר לשחות בין והליטמא למים. גמרא**
 3 **תנו רבנן: "ואחר ישתה הנזיר יין" אחר הפעשים**
 4 **מולך, דברי רבי אליעזר. והכמים אומרים: אחר מעשה**
 5 **יחיד. מאי טעמיהו דרבנן? כתיב הלא "אחר**
 6 **ישתה הנזיר יין" וכתבי הים "אחר התגלחו את**
 7 **נזרו", מה הים אחר מעשה יחיד, אף כאן –**
 8 **אחר תנופה יחיד. אימא עד דאיבא תריוויו!**

9 **אי הכי, גזירה שוה למה לז? אמר רב:** תנופה נזיר מעבכת. – **אליבא דמאן?**
 10 **אליבא דרבי אלעזר דרבנן – התגלחת אכרי רבנן לא מעבכא, תנופה מיפשיגא? אלא**
 11 **אליבא דרבי אליעזר – פשיטא, האמר רבי אליעזר: אחר מעשים פולג! – מהו**
 12 **דתימא: בין דלענין כפרה שריר מצוה היא, הלא נמי לא תעבכ, קא משמע לך.**

1 **אחר** מעשה יחיד – אף אחר מן הדמים, כדמשמע במתניתין, וכדתני בפרק 'מי שאמר
 2 ושמע תביר' נזיר כח.א. **מה** הוה אחר מעשה יחיד – שאותו 'אחר' הותבו
 3 סמוך לתגלחת, שהוא מעשה יחיד. **אימא** עד דאיבא תריוויו – קרבנות ותגלחת, והא
 4 אחר תגלחתו דאמר – אחר כל עבודות הקרבנות! אף מן גזירה שוה ד"אחר" אחר למה
 5 ל'. **תנופה** נזיר מעבכת – מלשותת יין.
 6 **השתא** תגלחת – שהיא בנזיר הנזיר, לא
 7 מעבכת, תנופה שאם מעבכת בכל מקום –
 8 מבאי? **שריר** מצוה היא – כדאמר בפרק קמא
 9 דוכתי (ו.ב.) שאם עשה לתנופה
 10 שריר מצוה, כלומר שלא עשה – הרי כאילו לא
 11 כפר, אלא קיים מצוה מן הגזירות, וכיפרי – דאין
 12 מעבכת.
 13 וכל זה שייך לעמוד בן **וההניא** ואת תורת
 14 הנזיר בין
 15 שיש לו כפיש – בין שאין לו כפיש – וקא סלקא
 16 דעתן דרבי פירושה: כשם שאין לו כפיש ואינו בר
 17 תנופה דלא יניק, כך בא להשוות יש לו כפיש שלא
 18 לעבכ התנופה. וקא סלקא דעתן על כרחי הכי
 19 פירושו לאו רבנן הוא, דאם כן לשתוק מזאת
 20 תורת' ותיפוק ליה מגזירה שוה ד"אחר", אחר',
 21 אלא ורבי אליעזר' היא, שזמנ מניה דבתנופה
 22 מודה. **ואלא** הא דתניא ואת תורת הנזיר בין
 23 עבכ, ועל כרחי בא להשוות אין לו ליש, לו. לומר: כשם שיש לו שער יעבד על תער על (מורטו), והכי נמי בא להשוות אין לו ליש, לו. לומר שזוקק להניק על
 24 וזרע כשאין לו כפיש, ואידי דידע לברייתא דאיאת במורט בהדיא, נחא ליה לאתווי. והתניא נזיר ממורט בית שמאי אמורים אין צריך להעביר תער ובית הלל אמורים צריך להעביר תער.
 25 הכי רסין: מאי אנו צריך לבית שמאי – אין לו תקנה. כלומר, הממורט שהעביר תער על ראשו – לא יועיל כלום. ולרבי אליעזר דאמר תגלחת מעבכת – יאסר לשלם ביו, ולרבנן דאמר
 26 תגלחת למצוה ולא לעבכ – לא קיים מצוה. הא לבית הלל – יש לו תקנה לממורט בהעברת תער, לרבי אליעזר היא העברת תער במקום תגלחת לחזירו ביו, ולרבנן לקיים מצוה. הרי
 27 ואי אפשר לבית שמאי הא דאמר 'תורת נזיר' בין ש לו שער בין שאין לו, להשוות יש לו לאין לו בין לרבי אליעזר בין לרבנן, בין לבית שמאי בין לבית הלל. ואי לבית שמאי יש לו שער
 28 יש לו תקנה, ובאין לו – אין לו תקנה. ואי לבית הלל בעל תנופה מה באו (השוות יש לז' על כרחי לזא ואינן) לו שער בהדיא כתיב בהעברת תער, דאין לו ונמי צריך להעביר תער, ובית
 29 הלל היא. הלא הוה אף לו ולחוקיקי תנופה על זרוע, והוא חזק ויש לו, והיינו דרבי פדת – דאמר רבינא דלביט שמאי אין לו תקנה. דאמר: תי שצריך לאלעזר' אמר.
 30 דבר אחר. **אין** לו בתן דן ורגל – דמזויר, אין לו טויה עולמית, דבעינן קרא כדכתבי **על** מקומו. מקום הבחן. **אי** אליבא דרבי אליעזר פשיטא דאף כי לא פירשו התלמוד אמת הוא
 31 כרבי אליעזר. מהו דתימא כיון לעבכ כפרה שריר מצוה בו, וכדתניא ללישנא קמא. **ואי** לא מעבכא – פירושו: לרבנן, והתניא: ואת תורת הנזיר בין יש לו (כפיש) בין אין לו, והאי לישנא
 32 סבירא לן דרבי פירושה: כשם שבאין לו כפיש דין הוא (שתעבכ, דכל) שאינו ראוי לבילה בילה מעבכת – והכי נמי תנופה מעבכת. ואי לרבי אליעזר תיפוק ליה מאיחר כל המעשים. אלא
 33 לרבנן דאמר אחר מעשה יחיד – אחר מן הדמים קאמר. אבל תנופה קאמר. **דלג'** ואת תורת', ואלא את דתניא בין יש לו בין אין לו שער – הכי נמי מעבכא: והתניא: נזיר ממורט בית
 34 שמאי אמורים אין צריך ובית הלל אמורים צריך, ואמר רבינא מאי צריך לבית הלל – דאין לו תקנה. דכל שאינו ראוי לבילה בילה מעבכת. הא לבית שמאי – יושו לו תקנה, וסבירא
 35 לן להאי לישנא לבית שמאי משאין אין לו ליש, לו, וזאת 'תורת הנזיר' בין יש לו שער בין אין לו לבית שמאי להשוות אין לו ליש, לו. שהממורט יעבד תער על ראשו. והכי נמי בא להשוות
 36 אין לו ליש, לו. לומר שיש לו תקנה לזנוק על זרועו. ויש לתמוה: דלעולם בא להשוות יש לו לאין לו, ולבית הלל אין לו (ולש' לו להקשות) מבחייתא נזיר ממורט, דכלאו הכי הדי יכול
 37 להקשות: לרבנן תגלחת לא מעבכא, לרבי אליעזר – שאיחר כל המעשים נפקא.
 38

1 **ופליגא** דרבי פדת – דאמר רבינא נזיר ממורט לבית שמאי יש לו תקנה, פליגא דרבי פדת דאמר: בית שמאי ורבי אליעזר אמורים דבר אחר. (לישנא אחרינא) (תרנ"ג) רבי אבינא, ותיירוצא
 2 הוא, והכי פירושו: והתניא בין יש לו שיער בו, והתניא נזיר ממורט בו, ובית הלל אמורים אין. וקא סלקא דעתן צריך ויש לו תקנה, ופירושו בהרייתא הכי: כשם דרביש' לו שיער
 3 להעביר או למצוה לרבנן או לעיובא לרבי אליעזר, אין לו שיער – צריך להעביר ויש לו תקנה בכך או למצוה או לעבכ, הכי נמי אין צריך ברייתא, כשם שיש לו כפיש מנף למצוה – כך אין
 4 לו כפיש מנף בורע. ורדי רבינא. (מבא) לא תוכיח דליבא עיובא, ודאי צריך ואין לו תקנה (והוה) לבית הלל, והכי קאמר: כשם שאין לו שיער יש בה עיובא, ורצח עין, דאם כן היינו
 5 כרבי אליעזר, הוה אף מאיחר כל המעשים! ואם באנו לומר כי אינו חושש לקשיא וזו – אם כן גם הוא בפרק 'הקומץ' יש לו לומר דלמלי' נזיר מעבכת. וכיכרי אלא דקאמר בפרק
 6 'הקומץ רבה' (מנחות ט.א.) כל מקום שנאמר תורה חוקק – לעבכ. קא סלקא דעתך תריוו בעינן, הרי נזיר רבתינן 'תורת נזיר', ואמר רבי תנופה נזיר מעבכת ומשנה: כיון דרבינן כתיב
 7 יעשה מנאן דרבינן חוקק דמי. חוקק שנתעא לוקמי לא כרבי אליעזר, ששום רבתינן 'אחר' – אחר כל המעשים: והוה אהן דמעשים: והוה אהן (במנחות כ.א.) שני מינים שבויו מעבכת זה את זה, ומפרש
 8 בגמרא רבתינן 'כן יעשה', וכי אין זה לרבנן דרבי אליעזר ושי משנה: דהייא ברבנן דרבי מעבכת זה את זה, אבל ומכל מקום אין מעבכתן משמע מיהו, אכתי קשה מעבכתן דההיא. (וגרואן)
 9 דסוגיא דהתם כלישנא תרוא, והכי פירושו: אמר רבא תנופה נזיר מעבכת. כלאוה נראה דהכי פירושו: מעבכת לשותת יין, ופרך: אי אליבא דרבי אליעזר – פשיטא, ואי אליבא דרבנן
 10 השתא תגלחת לא מעבכא, כלומר אף כי אין מעבכת הנזיר מלשותת יין לרבנן, קשה ותגלחת מכל מקום מעבכת השלמים לרבנן, וכדתניא במנחות: שני מינין שבויו מעבכתין זה את
 11 זה, והייא אף ברבנן, והתניא: ואין 'זאת תורת' – בין יש לו כפיש, פירושו: 'זאת תורת' לעבכ, כדאמר ב'הקומץ רבה' (שם ט.א.) תורה משמע לעבכ, או כדמשני דהם (בסמוכין אצל) יעשה,
 12 דנדד דאין מעבכת מלשותת יין – מכל מקום מעבכ השלמים, ואינצריך לעשות שלמים אחרים, אלא את תרתי: בין יש לו שיער בין אין לו – הכי נמי תרתי: דרבי ולרבנן תורה מעבכת,
 13 התנן נזיר ממורט בית הלל אמורים צריך להעביר תער, וסבירא לן השתא אחר' ויש לו תקנה, אלא לבית הלל דממורט לא מעבכ מנליה כתוב מקמי מלתייה דרבי לרבנן בקרבן כרבנן?
 14 מושם 'כן יעשה', כי ההיא דפרק 'הקומץ'.

נזיר. שלשה מינין – פרק שישי דף מו עמוד ב – מתוך מהדורת "אבן ישראל – (שטיינזלץ)" רש"י

1 ונמצא פסול – נשפר דמן, או יצא, או נטמא. הנגלתו פסולה – והואיל ובשעת
2 נגלתו לא נזק אפילו אחד מן הדמים בחיבר – זהה ליה נגלתו לטעמי,
3 וגילתו לטעמי לאחר מלאת אמרין ריש פירקין לרבי אליעזר סותר שבעה, לרבנן שלשים.
4 **והבחי** לא על שר – ולא הובחים שהקריב אחרי הנגלות פסולה על עלו לו. והואיל

5 היה צריך לשהות לא (מצו) עד שגדול שערו,
6 והבוקרב שאר הובחים לא היה ראוי לנגלת –
7 יש לחשיבי הובחים באילו הקריב קודם. או חוץ
8 מלאת.
9 גילת על החטא שלא לשמה בר – ודקימא לן
10 וריש הובחים: כל הובחים שנובוו שלא
11 לשמן – כשרים, אלא שלא עלו לבעלים לשם
12 חובה, חוץ מן הפסח והטאת.
13 גילת על העולה שלא לשמה או על השלמים
14 ואחר כך הקריב השאר לשמן נגלתו
15 פסולה – והואיל ולא עלו על שמה עולה
16 השלמים נזיר – חייב בגולה על שלם חובה גילה
17 נרבה, ולא יועיל. **רבי** שמעון אומר אותו הובח
18 – שנשחט שלא לשמה, אל עלה לו לשם חובה,
19 הצריך להביא וזבח אחד במקומו. ושאר כל
20 הובחים עלו, על כרבי שמעון בגמרא. דאמר: מנחל
21 על שלמי נרבה יצא. **אחר** עשוהו שלשתן
22 ונמצא אחד מןן כשר – והאחרים פסולים –
23 נתגלתו כשרה לדברי הכל.
24 **קסבר** רבי שמעון נזיר שגילה על שלמי נרבה
25 יצא – שחרי עולה ושלמי נזיר ששחטן
26 שלא לשמן חיי הן נתרבה. **מאי** טעמא דרבי
27 קרא (ותחת וזבח אחד במקום (במזבח 1) ולא כתיב
28 שלמי – מרשני קרא (ובובחים דרשינן בפרק
29 'ההרה' מנחות תעא) לרבות שלמי נזיר,
30 לאקשווי לשמן ולכמה דברים. הוא חייב ונתקש
31 לזר ולמימרו ותודה ושאר שלמים אם גילה עליו
32 נזיר יצא.

1 וזי מעכבא – בגזיר. והתניא זאת תורת הנזיר בין שיש לו כפים –
2 ובין שאין לו כפים, שהתנופה אינה מעכבת: והסברא דהא דרתי בין שיש לו כפים בו
3 דקא בעי למימר דאינה מעכבת, ואלא הא דתניא זאת תורת הנזיר: הו הכי נמי דכי אין
4 לו שר לא מעכבא? דהא דכתיב 'וגאל את שער ראש נזיר' אף על פי שהנזיר לא שיער
5 ונזר, ומי מצית אמרת הכי? והתניא: נזיר
6 מנזרו, שאין לו שיער, והסברא דהא דרתי בין שיש לו כפים – מעכבא: אמרי: אינו
7 צריך להעביר תער על שערו, ובית הלל
8 אמרי: צריך. **ואמר רבינא** – עלה ההיא
9 מתנייה: 'אינו צריך' דקאמר בית שמאי. אין לו
10 תקנה – הואיל ואין יכולין לקיים בו מצות
11 גילת. אבל לבית הלל דאמריו צריך – לירדהו
12 יש לו תקנה בהעברת תער בעלמא, ואף על פי
13 שאין שם שיער שיהא מנחל שמאי. אין לו
14 פרת – דאמר במבולתא אחרייה, דבית שמאי
15 הדאכו ואבי אליעזר אמרו דרבי אחא. בית שמאי
16 דא דאמרן, שאין לו תקנה. הואיל אבי יכול
17 לקיים בו מצות גילת. ורבי אליעזר דתניא אין
18 לפצועת בתו דן ובתן גילת וכן לאו דהיה עולמית
19 לפי שאין יכול לקיים בו מתן דם ושמן על
20 בתו דין. שבע מינה דמקאמו רבי פרת דבית
21 שמאי ורבי אליעזר אמרו דבר אחד, ושמעון
22 הלז לבית שמאי דאמר דרבי תנחלם שיער
23 מעכבא, דרבי אליעזר נמי קאי כוחייהו –
24 דאית להו היתופה מעכבא. והאי ממתניא
25 דתני: בין שאין לו כפים בר – על כרוך
26 דמעכבא משמע. לשון אחר: אמר רב תנפה
27 נזיר מעכבת. ויתופה נמי מעכבא ואפילו לרבי
28 אליעזר? והא תניא: 'זאת תורת הנזיר' בר
29 כרלעיל, אלמא דלא מעכבא, והסברא דלא
30 מעכבא? ואלא הא דתניא בו, ואי מוקמת לה
31 לרדא דרבי דלא מעכבא, אלא דתניא: נזיר
32 מנזרו, בית שמאי אמרי: אין צריך בו,
33 שאפילו צריך להעביר מותר בין, ובית הלל
34 אמרי: צריך להעביר תער, ומדאמי יכול
35 לקיים בו מצות גילת הואו צריך גילת, דהא
36 לרבי לכו – אלמא דתניא שן שיער אין לו
37 תקנה. הנגלתת שיער מעכבא, ומדאמי מעכבא
38 תנופה נמי מעכבא, ומדברא אמר רבי באבינא:
39 לשלם תנופה לא מעכבא, והאי דקא משמע לן
40 דבית שמאי ובית הלל – איפכא דהיא, דמאי
41 'אינו צריך' לבית שמאי דקאמר – דאין לו
42 תקנה. והכי בריית שמואי: אינו צריך להעביר
43 תער על ראשו – עריו לא דהא מותר, נפמי
44 שאין שם העברת שער – דאבל לבית הלל יש לו
45 תקנה. והכי משמע צריך להז להעביר תער על
46 ראשו, ואף על פי שאין שם שיער – יצא ידי
47 וזבתו, ואף על פי דלריבא גילת. ולשמה לבית

הלל גילת לא מעכבא, והוא הדין לתנופה, וקאי לרב. והיינו דרבי פרת. והבכמים אמרי: אין לו בהן ימין ונתנו על בהן שמאל ויצא –
בניזר בו, ומי לא מעכבא, ואפילו לרבנן דהו תניא: 'זאת תורת הנזיר' – בין שאין לו כפים, משמע דעריי תנופה. ותנופה מעכבא ומי מעכבא? ואלא הא דתניא 'זאת תורת הנזיר'
בין שאין לו שיער. והתניא: נזיר מנזרו, בית הלל אמרי: צריך להעביר תער על ראשו, ומשמע דעריבי על ראשו יצא, ודלא מעכבא, דיש לו תקנה. אלמא, הא נמי דתני 'בין
שן שיער' – הכי נמי דלא מעכבא, וקשיא לרבינא אמר רבינא: לשלם אימא לך דמעכבא כרביא, מאי 'צריך' לבית הלל – צריך ואין לו תקנה, דמעכבא. ואלא לבית שמאי – יש
לו תקנה, ופליגא דרבי פרת. דאמר דבית שמאי ורבי אליעזר אמרו דבר אחד בו, **משנה** גילה – על אחר מבתו, ונמצא פסול נגלתו **פסולה** – וסותרו שלשים, ובחזיו שהפריש
עבשו לא עלו, וצריך להביא אחרים במקום. כיצד גילה על חטאת שלא לשמה – כלומר, שנעשית שלא לשם חטאת. ואחר כך הביא שאר קרבנותיו – כגון עולה ושלמים, לשמן.
ובן אם גילה על העולה או על השלמים עבש שלא לשמן, וכולן נגלתו פסולה וסותר שלשים. ונביא קרבנת אחרים במקום שלמי, רבי שמעון אומר – אם גילה על העולה
או על השלמים שלא לשמן, ושאר קרבנות לא לשמן – נתגלתו כשרה, ושאר הובחים עלו לו, אבל אותו הובח לכבד לא עלה לו, ורביא וזבח אחד במקומו. והיינו נתגלתו כשרה,
הואיל וזבח אחד הביא בשלם כשר הוא. דתני וברשי הובחים: כל הובחים ששחטן שלא לשמן שחוק, אלא עלו לבעלים חובה – הכי נמי כשרה לתגלתו. אבל במקום
שגילה על החטא שנשאה שלא לשמה – מדה רבי שמעון נתגלתו פסולה, לפי שנובוו פסול הוא. כדתנן כל הובחים מן חוץ מן החטא ששחטה שלא לשמה פסולה. **ואם יצא**
על שלשתן – שחטן, ונמצא אחד מןן כשר – נתגלתו כשרה לדברי הכל, שחרי על זבח כשר נמי גילת, ורביא שאר הובחים במקום הפסולין. **נמראה** אמר רבי אחבה –
מדתני רבי שמעון, כי גילה על זבח כשר, אף על גב דהאש אשר לבעלים ששם שער, וזבח נתגלתו כשר, וזבח אמרית דקפכר רבי שמעון נזיר שפילתו על שלמי נרבה יצא – ולכבר שביא
קרבנותיו משלם. דאילו כי גילה על השלמים שלא לשמן מאי הו – נרבה, דאמר מר (שם) 'כאשר נרד לוי' אלחין נרבה, אב כמו שנרדת – יתא נרד, ואם לאו – יתא נרבה,
ואמר רבי שמעון דנתגלתו כשרה. **דאמר קרא** – 'וגלת הנזיר', תביב: 'ונתן על האש אשר תחת זבח השלמים', ולא תביב 'על שלמי', דאילו נאמר 'שלמי' הוה משמע שלמי נזיר
ממש, והטאת דכתיב 'השלמים' – אלמא אפילו על שלמי נרבה יצא.

וּנְמַמָּא רבי אליעזר אומר סותר את הכל – ולא כל החיים, כדפרש בגמרא, דהא רבי אליעזר הוא דאמר (לעיל) בפרק שלשי (ט"ב), נטמא לאחר מלאת – סותר 2
 שבעה. אלא סותר אקרבנות קאמר, והכי אליעזר טעמייה. דאמר בגמרא: ארץ המעשים 3
 כולם מותר לשתות יין ומגלה, דהיי כשנתקן ארץ מן הדמים עד ושביא שאר הקרבנות – 4
 אינו רבוי – לתגלות, והואיל ונטמא וקדשו 5
 שחוקיב כלום – כשנטמא שחיתת לפני הקריבא אף 6
 אחר מהן דמי, ולא ראי לתגלות כל היום, הוי 7
 קרבן ראשון שחיתא כאלו הביאו חוץ מלאה, 8
 במיום שלא ראי כלל לתגלות דמי. 9
והחכמים אומרים יביא שאר קרבנותיו 10
 ויטור – פירוש: 11

לכשיטתה. כך פירש בירושלמי: סחם משעה 12
 דטורה, ואחר כך יביא קרבנות. ודאי אותו החכם 13
 שהיה בחכשר לא יחזור ויביא. ודבנן לטעמייה, 14
 דאמר: ארץ מעשה יחיד מותר לשתות יין 15
 ומגלה. חיי הוא קודם שנטמא וראוי לתגלות, 16
 ולמה יטור איתו? (אבל) החכמים שחוקיב 17
 משנטמא – יטורו, דהא קפיד קרא שיביא 18
 קרבנות נזיר כשחטה. ואחר כך כשנתקן ויחיה לו 19
 האת שלשי שבועי ויטור יביאם ולמנחן סחיהו. 20
בכמים התירוטיות – מרעוד. 21
והאמר לעיל בפרק קמא (ו.ב) ובפרק שלשי 22
 (ט.ב) דטומאה דלאחר מלאת סותר 23
 (ושבעת) ולרבנן ושלשים. ובפרק פירוש 24
 דמרדכי, דמן תורה בסחיהו הבא מספק, 25
 דמשמע הואיל ובחידא ראי לתגלות, שנוק ארץ 26
 מן הדמים – לרבנן נמי דרו בסחית שבעה. 27
סותר – כדפרישית במתניין, זיק 28
 נמי כדביתא דבבביתא קרבנות איירי, מדיאית 29
 רבנן ראייה לדבריהם שאמרו חכמים "שאר 30
 קרבנות". 31

מַשְׁנֵה מי שְׁנוּקָה עָלוּי אַחַד מִן הַתְּמִים וְנִמְמָא, 1
רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אָמַר: סוֹתֵר אֶת הַכֵּל, וְהַחֲכִימִים אָמְרִים: 2
יָבִיא שְׂאֵר קִרְבָּנָיו וְיִטְרֵהוּ. אָמְרוּ לוֹ: מַעֲשֵׂה בְמִדְרִים 3
הַתְּרַמְדוּתִית שְׁנוּקָה עָלוּי אַחַד מִן הַתְּמִים, וְכָאֵי וְאָמְרוּ 4
לָהּ עַל פְּתָה שְׁחִיתָהּ כְּמוֹסְפָתָה, וְהִלְכָה וּמִצָּאָה שְׁמִתָּהּ, 5
וְאָמְרוּ חֲכָמִים: תְּבִיא שְׂאֵר קִרְבָּנֶיהָ וְיִטְרֵהוּ. גְּמָרָא 6
קִתְּנֵי: רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אָמַר סוֹתֵר אֶת הַכֵּל, וְהַחֲכָמִים 7
רַבִּי אֱלִיעֶזֶר: כָּל אַחַר מְלֵאתָ - שְׂבַעֲתָ סוֹתֵר! - 8
אָמַר רַב: מֵאֵי "סוֹתֵר" נִמְי דְקָאָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר - 9
סוֹתֵר קִרְבָּנָיו. הִכִּי נִמְי מִסְתַּבְּרָא, דְקִתְּנֵי: וְהַחֲכָמִים 10
אָמְרִים: תְּבִיא שְׂאֵר קִרְבָּנֶיהָ וְיִטְרֵהוּ, שְׂמַע מִיָּמֵי 11
וּמַעֲשֵׂה נִמְי בְּמִדְרִים הַתְּרַמְדוּתִית שְׁנוּקָה עָלוּי אַחַד מִן 12
הַתְּמִים וְכָאֵי וְהוֹדִיעוּהָ עַל פְּתָה שְׁחִיתָהּ כְּמוֹסְפָתָה, 13
וְהִלְכָה וּמִצָּאָה שְׁמִתָּהּ, וְאָמְרוּ חֲכָמִים: תְּבִיא שְׂאֵר 14
קִרְבָּנֶיהָ וְיִטְרֵהוּ, שְׂמַע מִיָּמֵי. 15

הדרן עלך שלשה מינין

בְּהֵן גְּדוּל וְנִזֵּיר אֵין מִיטְמָאֵין לְקוֹבִיחָה, אֲבָל 16
מִיטְמָאֵין לְמַת מִצְוָה. הוּוּ מְתַלְמִין בְּדִרְךָ וּמִצְוָא 17
מַת מִצְוָה, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אָמַר: יִטְמָא בְּהֵן גְּדוּל 18
וְאֵל יִטְמָא נִזֵּיר. וְהַחֲכָמִים אָמְרִים: יִטְמָא נִזֵּיר, וְאֵל 19
יִטְמָא עַל הַדְּיוֹט. אָמַר לְהֵם רַבִּי אֱלִיעֶזֶר: יִטְמָא 20
בְּהֵן שְׂאִינוּ מִבֵּיא קִרְבָּן עַל טוֹמְאָתָהּ, וְאֵל יִטְמָא 21
נִזֵּיר שְׂאוּא מִבֵּיא קִרְבָּן עַל טוֹמְאָתוֹ. אָמְרוּ לוֹ: 22
יִטְמָא נִזֵּיר שְׂאוּין קִדְוִשְׁתוֹ עוֹלָם, וְאֵל יִטְמָא 23
בְּהֵן שְׂקִדְוִשְׁתוֹ קִדְוִשְׁת עוֹלָם. גְּמָרָא בְּשִׁלְמָא בְּהֵן 24

הדרן עלך שלשה מינין

בְּהֵן גְּדוּל וְנִזֵּיר אֵין מִיטְמָאֵין לְקוֹבִיחָה – 32
 בספרי. אבל מיטמא למת מצוה, ולא 33
 רטינן ליה כדמוכא בגמרא. כון גדול לחיותו 34
 בפרישת אמור אל הבתנים נזיר בפרשת "ויטא". 35
ואל יטמא נזיר – שדקדושתו עדיפא, כון 36
 שדקדוקתו תורה להביא קרבן על טומאתו. מה 37
 שאין כן בבבלי, למאן דאמר דיטמא נזיר ואל יטמא 38
 כון ואפילו כון הדיוט. **יטמא** כון – ואפילו 39
 כון גדול. 40

בְּהֵן גְּדוּל וְנִזֵּיר אֵין מִיטְמָאֵין לְקוֹבִיחָה, אֲבָל 16
מִיטְמָאֵין לְמַת מִצְוָה. הוּוּ מְתַלְמִין בְּדִרְךָ וּמִצְוָא 17
מַת מִצְוָה, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אָמַר: יִטְמָא בְּהֵן גְּדוּל 18
וְאֵל יִטְמָא נִזֵּיר. וְהַחֲכָמִים אָמְרִים: יִטְמָא נִזֵּיר, וְאֵל 19
יִטְמָא עַל הַדְּיוֹט. אָמַר לְהֵם רַבִּי אֱלִיעֶזֶר: יִטְמָא 20
בְּהֵן שְׂאִינוּ מִבֵּיא קִרְבָּן עַל טוֹמְאָתָהּ, וְאֵל יִטְמָא 21
נִזֵּיר שְׂאוּא מִבֵּיא קִרְבָּן עַל טוֹמְאָתוֹ. אָמְרוּ לוֹ: 22
יִטְמָא נִזֵּיר שְׂאוּין קִדְוִשְׁתוֹ עוֹלָם, וְאֵל יִטְמָא 23
בְּהֵן שְׂקִדְוִשְׁתוֹ קִדְוִשְׁת עוֹלָם. גְּמָרָא בְּשִׁלְמָא בְּהֵן 24

גְּדוּל וְנִזֵּיר - הַאי סְבֵר: בְּהֵן גְּדוּל עֲדִיר, וְהַאי סְבֵר נִזֵּיר עֲדִיר. מַעֲשֵׂה בְשִׁמְן הַמַּשְׁחָה 25
 וּמְרִיבָה

נזיר קדושת שבעה – ואפילו אמר נזיר עולם, מכל מקום סחם נזירות הוי שלשים יום (ג.א.). **בשלמא** כון גדול נזיר האי סבר גדול עדיף דהאי סבר נזיר עדיף – טעמא 1
 דמאן דקדוש מנותניין. **ובן** משוח בשמן המשחה – כון גדול ששמש בשמן המשחה ומרובה בגדים קרי משגגנו כון בפרשתו. ודישדוהו נגן כון המשחה ששעה משח, בדיקא ובפרק 2
 'הוציאו לו' (ומא ב.ב.), ואירוי לא איה כון משוח בשמן המשחה אלא מרובה בגדים בלא שנון, שדו מלאים דיו בשמנתה בגדים. ואלו הוי יכולין לשעשע בשן המשחה אחר למשוח בו, 3
 כדכתיב (שמות 5) 'שמן שחית קדש יהיה לו לי לדורותיהם'. וז – ולא ארץ, ובראיאנו בפרק קמא דביריות (ה.ב.) כי נס אחר בשמן המשחה היה? והלא דרבה נסים נעשו בו, שנתחלה 4
 לא היה אלא שנים עשר לוגו, ובו נמשח המשכן וכל כליו ואחריו ובניו כל שבעת ימי המלואים, ובו נמשחו כהנים גדולים ומלכים, וכולן קיים לעתיד לבא, שנאמר 'משחת קדש יהיה זה לי 5
 לדורותיהם'. והא אומר הנה (ה.א.): המפטם השמן ללמנו בו או למוטרף לצבור – פטור, דהא דקתני למוטרף לצבור (ללמדם שידעו לעשות) היינו בניו משה, אם נשאו פטור. אי נמי: למנוס 6
 לצבור ללמדם שידעו לעשותו, ולא שמשחו ממנו. והשתא אחריו יאישו לא איה כון נמשח בשמן המשחה אלא עובר בשמנתה בגדים, וכשר בכל בלא כון משחה. דהנו רבנן בפרק קמא דמגילה 7
 (ט.ב.) 'משוח' – אין לו אלא בשמן המשחה. מרובה בגדים מנלן? תלמוד לומר 'כהן המשח'. והשתא משוח מרובה בגדים משכרת לה כורו ארץ, כון ששמש אתה כון גדול ובתוך 8
 כן גגנו שמן המשחה, אירע בו קרי בכון המשוח מינו ארץ חתיו, מרובה בגדים, לעשות עבדה ביום הכיפורים. וקשה דאם כן היה ליה למימר משוח לוי עובד, ומרובה בגדים לא חיי 9
 לעבוד, וראשון חוץ לעבודתו, כדקאמר גבי משוח עובד ורואה לעמו: כון שכתן גדול גלה, ומינו ארץ חתיו ברוב בגדים, כון שנגנו משוח כפר, ושמיש ככה שנים, שאם אף הראשון 10
 שב – אינו חוץ לעבודתו, שדרי שמיש זה חתיו כמה שנים. דהיי שגודים מלכין בדרך כו. ושיך לעבור ב (ה) דאילו משוח מביא פר הבא על כל הצדעה, כדכתיב 'אם הבקן ומשח 11
 וחסא אלשמת העם והביא פר' וגו', ומרובה בגדים לא, וכתיב בפרשת הבקן ומשח ודקא משוח, וליכא לפרושי: משוח מביא פר העלם דבר של צבור – כלומר שכן משוח מקריב וזה 12
 מרובה בגדים, והא אומר הנה (ה.א.): המפטם השמן ללמנו בו או למוטרף לצבור – פטור, דהא דקתני למוטרף לצבור (ללמדם שידעו לעשות) היינו בניו משה, אם נשאו פטור. אי נמי: למנוס 13
 לקרותו לה 'מרובה בגדים' אלא 'שעבר', ואי מצאו מת מצוה ביום הכיפורים – הוא קבורת מת מצוה, לא דיו חס, וכל שכן שבת ויום הכיפורים; ויש לומר: דלעולם ביום הכיפורים 14
 עצמו איירי, ואלו לקרבו, אלא לטעלו מתחלה לעל, שדרי אפילו שבת, והוא קאמר ומשוח בשמן עדיף. ומטמא המרובה בגדים מוחזה לעל, ומשוח עדיף, ומיחיי פר הבא על כל הצדעה 15
 אם הבקן ומשח חוץ וטעה בהוראתו. אבל מרובה בגדים אינו מביא פר על כל הצדעה, ד'משח' דקאק כתיב, אלא מביא שכבה או שעירה כחידו. ובחורית (יא.א.) עיקר הדבר משוח 16
 ופר הבא על כל הצדעה – היינו כפר משוח מביא, שחורה בעצמו ועשה מביא, שחורה כון משוח לעצמו כחידו כותא כתיב יין דין לצבור. 17

מרובה

מַשְׁנֵה בכמים התירוטיות – מתרמוד, שם מוקום. שדאי מסוכנת והלכה ומצאה שפתה 1
 ונתמלת עליה, ואמרו חכמים וכו'. **גמרא** קתני – במתניין, רבי אליעזר אומר: 2
 סותר את הכל, והא שמעתינן ליה דאמר דכל ארץ מלאה שבעה סותר, ותו לא. והא הכא 3
 אחר מלאה הוא אמר רב מאי סותר? נמי דקאמר רבי אליעזר סותר קרבנותיו – והכי 4
 קאמר יביא כל קרבנותיו לאחר שיתרה, ואותו 5
 זכר אשכח שנוק דמא עלה לו, ולעולם 6
 השבעה הוא סותר? ותו לא, דלרבי הכל, ובהא 7
 פליגי: רבי אליעזר סבר אותו זכר ראשון לא 8
 עלה לו, וביא אחר במקומו עם שאר קרבנותיו 9
 שהפריש, לכשיטור לאחר שבעה, והכי נמי 10
 מסתברא – דאקרבנותיו קאי, מדרקתני וחכמים 11
 אומרים יביא שאר קרבנותיו ויטור – מכלל 12
 דלרבי אליעזר סבירא ליה דאף ראשון לא עלה 13
 לו, ועריך להביא אחר: ענין אחר: אמר רב מאי 14
 סותר? נמי דקאמר רבי אליעזר – סותר את 15
 קרבנותיו. וליכא מיבעיא זכר ראשון דאינו עלה 16
 לו, אלא אותו שהפריש תחלה עריך לחלוקי 17
 ויביא אחר במקומו. וחכמים אומרים: אותו 18
 ראשון גביב לא עלה לו, ועריך להביא אחר 19
 במקומו, אבל שאר קרבנותיו שהפריש – אינו 20
 עריך לחלוקי, אלא לכשיטור יביא אותם. הכי 21
 נמי מסתברא דאקרבנות פליגי, מדקאמר רבנן 22
 דיביא שאר קרבנות ויטור, אלמא דשמעי מיניה 23
 דרבי אליעזר דאפילו איתו קרבנות שבעה 24
 תחלה אינו יכול להביא לקרבנותיו, ואמרו ליה 25
 רבנן: כן נמי, ומעשה נמי בו. 26

מַשְׁנֵה מי שְׁנוּקָה עָלוּי אַחַד מִן הַתְּמִים וְנִמְמָא, 1
רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אָמַר: סוֹתֵר אֶת הַכֵּל, וְהַחֲכָמִים אָמְרִים: 2
יָבִיא שְׂאֵר קִרְבָּנָיו וְיִטְרֵהוּ. אָמְרוּ לוֹ: מַעֲשֵׂה בְמִדְרִים 3
הַתְּרַמְדוּתִית שְׁנוּקָה עָלוּי אַחַד מִן הַתְּמִים, וְכָאֵי וְאָמְרוּ 4
לָהּ עַל פְּתָה שְׁחִיתָהּ כְּמוֹסְפָתָה, וְהִלְכָה וּמִצָּאָה שְׁמִתָּהּ, 5
וְאָמְרוּ חֲכָמִים: תְּבִיא שְׂאֵר קִרְבָּנֶיהָ וְיִטְרֵהוּ. גְּמָרָא 6
קִתְּנֵי: רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אָמַר סוֹתֵר אֶת הַכֵּל, וְהַחֲכָמִים 7
רַבִּי אֱלִיעֶזֶר: כָּל אַחַר מְלֵאתָ - שְׂבַעֲתָ סוֹתֵר! - 8
אָמַר רַב: מֵאֵי "סוֹתֵר" נִמְי דְקָאָמַר רַבִּי אֱלִיעֶזֶר - 9
סוֹתֵר קִרְבָּנָיו. הִכִּי נִמְי מִסְתַּבְּרָא, דְקִתְּנֵי: וְהַחֲכָמִים 10
אָמְרִים: תְּבִיא שְׂאֵר קִרְבָּנֶיהָ וְיִטְרֵהוּ, שְׂמַע מִיָּמֵי 11
וּמַעֲשֵׂה נִמְי בְּמִדְרִים הַתְּרַמְדוּתִית שְׁנוּקָה עָלוּי אַחַד מִן 12
הַתְּמִים וְכָאֵי וְהוֹדִיעוּהָ עַל פְּתָה שְׁחִיתָהּ כְּמוֹסְפָתָה, 13
וְהִלְכָה וּמִצָּאָה שְׁמִתָּהּ, וְאָמְרוּ חֲכָמִים: תְּבִיא שְׂאֵר 14
קִרְבָּנֶיהָ וְיִטְרֵהוּ, שְׂמַע מִיָּמֵי. 15

הדרן עלך שלשה מינין

בְּהֵן גְּדוּל וְנִזֵּיר אֵין מִיטְמָאֵין לְקוֹבִיחָה, אֲבָל 16
מִיטְמָאֵין לְמַת מִצְוָה. הוּוּ מְתַלְמִין בְּדִרְךָ וּמִצְוָא 17
מַת מִצְוָה, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אָמַר: יִטְמָא בְּהֵן גְּדוּל 18
וְאֵל יִטְמָא נִזֵּיר. וְהַחֲכָמִים אָמְרִים: יִטְמָא נִזֵּיר, וְאֵל 19
יִטְמָא עַל הַדְּיוֹט. אָמַר לְהֵם רַבִּי אֱלִיעֶזֶר: יִטְמָא 20
בְּהֵן שְׂאִינוּ מִבֵּיא קִרְבָּן עַל טוֹמְאָתָהּ, וְאֵל יִטְמָא 21
נִזֵּיר שְׂאוּא מִבֵּיא קִרְבָּן עַל טוֹמְאָתוֹ. אָמְרוּ לוֹ: 22
יִטְמָא נִזֵּיר שְׂאוּין קִדְוִשְׁתוֹ עוֹלָם, וְאֵל יִטְמָא 23
בְּהֵן שְׂקִדְוִשְׁתוֹ קִדְוִשְׁת עוֹלָם. גְּמָרָא בְּשִׁלְמָא בְּהֵן 24

הדרן עלך שלשה מינין

בְּהֵן גְּדוּל וְנִזֵּיר אֵין מִיטְמָאֵין לְקוֹבִיחָה – 32
 בספרי. אבל מיטמא למת מצוה, ולא 33
 רטינן ליה כדמוכא בגמרא. כון גדול לחיותו 34
 בפרישת אמור אל הבתנים נזיר בפרשת "ויטא". 35
ואל יטמא נזיר – שדקדושתו עדיפא, כון 36
 שדקדוקתו תורה להביא קרבן על טומאתו. מה 37
 שאין כן בבבלי, למאן דאמר דיטמא נזיר ואל יטמא 38
 כון ואפילו כון הדיוט. **יטמא** כון – ואפילו 39
 כון גדול. 40

בְּהֵן גְּדוּל וְנִזֵּיר אֵין מִיטְמָאֵין לְקוֹבִיחָה, אֲבָל 16
מִיטְמָאֵין לְמַת מִצְוָה. הוּוּ מְתַלְמִין בְּדִרְךָ וּמִצְוָא 17
מַת מִצְוָה, רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אָמַר: יִטְמָא בְּהֵן גְּדוּל 18
וְאֵל יִטְמָא נִזֵּיר. וְהַחֲכָמִים אָמְרִים: יִטְמָא נִזֵּיר, וְאֵל 19
יִטְמָא עַל הַדְּיוֹט. אָמַר לְהֵם רַבִּי אֱלִיעֶזֶר: יִטְמָא 20
בְּהֵן שְׂאִינוּ מִבֵּיא קִרְבָּן עַל טוֹמְאָתָהּ, וְאֵל יִטְמָא 21
נִזֵּיר שְׂאוּא מִבֵּיא קִרְבָּן עַל טוֹמְאָתוֹ. אָמְרוּ לוֹ: 22
יִטְמָא נִזֵּיר שְׂאוּין קִדְוִשְׁתוֹ עוֹלָם, וְאֵל יִטְמָא 23
בְּהֵן שְׂקִדְוִשְׁתוֹ קִדְוִשְׁת עוֹלָם. גְּמָרָא בְּשִׁלְמָא בְּהֵן 24

גְּדוּל וְנִזֵּיר - הַאי סְבֵר: בְּהֵן גְּדוּל עֲדִיר, וְהַאי סְבֵר נִזֵּיר עֲדִיר. מַעֲשֵׂה בְשִׁמְן הַמַּשְׁחָה 25
 וּמְרִיבָה

נזיר קדושת שבעה – ואפילו אמר נזיר עולם, מכל מקום סחם נזירות הוי שלשים יום (ג.א.). **בשלמא** כון גדול נזיר האי סבר גדול עדיף דהאי סבר נזיר עדיף – טעמא 1
 דמאן דקדוש מנותניין. **ובן** משוח בשמן המשחה – כון גדול ששמש בשמן המשחה ומרובה בגדים קרי משגגנו כון בפרשתו. ודישדוהו נגן כון המשחה ששעה משח, בדיקא ובפרק 2
 'הוציאו לו' (ומא ב.ב.), ואירוי לא איה כון משוח בשמן המשחה אלא מרובה בגדים בלא שנון, שדו מלאים דיו בשמנתה בגדים. ואלו הוי יכולין לשעשע בשן המשחה אחר למשוח בו, 3
 כדכתיב (שמות 5) 'שמן שחית קדש יהיה לו לי לדורותיהם'. וז – ולא ארץ, ובראיאנו בפרק קמא דביריות (ה.ב.) כי נס אחר בשמן המשחה היה? והלא דרבה נסים נעשו בו, שנתחלה 4
 לא היה אלא שנים עשר לוגו, ובו נמשח המשכן וכל כליו ואחריו ובניו כל שבעת ימי המלואים, ובו נמשחו כהנים גדולים ומלכים, וכולן קיים לעתיד לבא, שנאמר 'משחת קדש יהיה זה לי 5
 לדורותיהם'. והא אומר הנה (ה.א.): המפטם השמן ללמנו בו או למוטרף לצבור – פטור, דהא דקתני למוטרף לצבור (ללמדם שידעו לעשות) היינו בניו משה, אם נשאו פטור. אי נמי: למנוס 6
 לצבור ללמדם שידעו לעשותו, ולא שמשחו ממנו. והשתא אחריו יאישו לא איה כון נמשח בשמן המשחה אלא עובר בשמנתה בגדים, וכשר בכל בלא כון משחה. דהנו רבנן בפרק קמא דמגילה 7
 (ט.ב.) 'משוח' – אין לו אלא בשמן המשחה. מרובה בגדים מנלן? תלמוד לומר 'כהן המשח'. והשתא משוח מרובה בגדים משכרת לה כורו ארץ, כון ששמש אתה כון גדול ובתוך 8
 כן גגנו שמן המשחה, אירע בו קרי בכון המשוח מינו ארץ חתיו, מרובה בגדים, לעשות עבדה ביום הכיפורים. וקשה דאם כן היה ליה למימר משוח לוי עובד, ומרובה בגדים לא חיי 9
 לעבוד, וראשון חוץ לעבודתו, כדקאמר גבי משוח עובד ורואה לעמו: כון שכתן גדול גלה, ומינו ארץ חתיו ברוב בגדים, כון שנגנו משוח כפר, ושמיש ככה שנים, שאם אף הראשון 10
 שב – אינו חוץ לעבודתו, שדרי שמיש זה חתיו כמה שנים. דהיי שגודים מלכין בדרך כו. ושיך לעבור ב (ה) דאילו משוח מביא פר הבא על כל הצדעה, כדכתיב 'אם הבקן ומשח 11
 וחסא אלשמת העם והביא פר' וגו', ומרובה בגדים לא, וכתיב בפרשת הבקן ומשח ודקא משוח, וליכא לפרושי: משוח מביא פר העלם דבר של צבור – כלומר שכן משוח מקריב וזה 12
 מרובה בגדים, והא אומר הנה (ה.א.): המפטם השמן ללמנו בו או למוטרף לצבור – פטור, דהא דקתני למוטרף לצבור (ללמדם שידעו לעשות) היינו בניו משה, אם נשאו פטור. אי נמי: למנוס 13
 לקרותו לה 'מרובה בגדים' אלא 'שעבר', ואי מצאו מת מצוה ביום הכיפורים – הוא קבורת מת מצוה, לא דיו חס, וכל שכן שבת ויום הכיפורים; ויש לומר: דלעולם ביום הכיפורים 14
 עצמו איירי, ואלו לקרבו, אלא לטעלו מתחלה לעל, שדרי אפילו שבת, והוא קאמר ומשוח בשמן עדיף. ומטמא המרובה בגדים מוחזה לעל, ומשוח עדיף, ומיחיי פר הבא על כל הצדעה 15
 אם הבקן ומשח חוץ וטעה בהוראתו. אבל מרובה בגדים אינו מביא פר על כל הצדעה, ד'משח' דקאק כתיב, אלא מביא שכבה או שעירה כחידו. ובחורית (יא.א.) עיקר הדבר משוח 16
 ופר הבא על כל הצדעה – היינו כפר משוח מביא, שחורה בעצמו ועשה מביא, שחורה כון משוח לעצמו כחידו כותא כתיב יין דין לצבור. 17

מרובה

ניזר. כהן גדול - פרק שביעי דף מז עמוד ב - מתוך מהדורת "אבן ישראל - (שטיינזולץ)" רש"י

1 **מְרוּבָה** בגדים מושח עשבר - הוא הדין דמצי למניקט משח ומשח עשבר, או מרובה
2 בגדים מרובה בגדים עשבר. אלא רבותא נקט, דאפילו אתו עשבר משח -
3 מרובה בגדים עדיף מנמי. הדי גריסי מרובה בגדים מושח עשבר. לכאורה משמע מרובה
4 בגדים - בגו ששכר נגזו שמן המשחה, והדי כהן גדול מרובה בגדים. ואיעך בו קרי ומיני
5 אתו החיטוי ומשחוחו, ועבר זים הכפירות, ושבו
6 הראשון שהיה מרובה בגדים חזר לעבודתו.
7 והשני איז לפיניו מרובה בגדים עשבר. ו
8 ואי אפשר לומר כן, דאין נעשה זה משחו השני
9 ולא משח הראשון? אלא יש לפישי: באו ענין ש
10 כאן כהן גדול משח (עשבר), וזכר ענין קרי
11 ומשח אתו תחתי, ועבר זים הכפירות אתו,
12 ושבו מושח הראשון חזר לעבודתו ועבר במה
13 שנים אחרי כן, מושח השני עבר (עבודתו) וכן
14 כך וכן כך נגזו ענין המשחה. וההשתא ראשון
15 שחזר לעבודתו גלה עם ינינה, ומיני אתר תחתי
16 מרובה בגדים. אבל משח עשבר איז מתמנה
17 תחתי כל ימי חייו של הראשון אף כי יבא בגולה,
18 משום איבה. ולהכי ליכא למינהו דמת מרובה -
19 דאם כן משח עשבר ימנה תחתי. אלא גלה,
20 ומיני מרובה בגדים תחתי. והשתא מושח עשבר
21 קודם למרובה בגדים בשום שטריה איז ענין
22 המשחה. והשתא שניהם, המרובה בגדים והמשח
23 עשבר, מרובה בגדים עדיף - שעבר עבודה,
24 שדאי לעבודה, ואילו משח עשבר - לאו בר
25 עבודה הוא. כדאמרין פ'ק קמ"א דימא (ב"ב)
26 דלכתן גדול אינו ראוי משום איבה, ולא לכתן
27 הדיטו דמעלין בקיש ולא מורדין, כשעמיתה
28 דרבי יוסי. דאמאי ראי אלא לכתן גדול ולא
29 לכתן הדיטו.

1 משח בשמן המשחה ומרובה בגדים - כלומר, והא פשיטא לן דכהן גדול שנמשח בשמן
2 המשחה קודם שנגזו ציצת הזמן ומקלו של [ארזון] ושמן המשחה כהן בימי אשיתו, וכן
3 גדול שלא נמשח בשמן המשחה שעבר כבודתו לאחר גזלו שנגזו בשמן המשחה אפילו בבית
4 ראשון, ואין בינו לכתן כהן הדיטו אלא שהוא מרובה בגדים - שמשמש בשמותו בגדים
5 כבגדי לכתן ובגדי זהב, וכתן הדיטו אינו משמש
6 אלא בארבעה - הא נמי פשיטא, שאם היו
7 מולכתין בדין ומצאו מנוח מרובה בגדים
8 בגדים ולא יטמא משח בשמן המשחה, משום
9 אדהו עדיף, שכן מביא פר העלע על כל
10 המצות כמו צבור, דכרתיב (ויקרא ד) "ואם
11 הדין ומשח" וגו', כלומר שהוא מביא קרבן על
12 אשמתו כמו צבור על אשמתן, אבל מרובה
13 בגדים אינו דין אלא כחיד. ומשח עשבר -
14 כלומר, עדיף שנגזו שמן המשחה, ואיעך קרי
15 בבקן גדול, ומיני אתר תחתי ומשחוחו, ואזר
16 כך כשנטרה כהן גדול - חזר לעבודתו, ושני
17 עבר לו. ומשח עשבר לאו בר עבודה הוא -
18 אלא אתו זים הכפירות, כדאמרין במסכת
19 יומא (נ"ב), ראשון חזר לעבודתו, ושני אינו
20 ראוי לא לכתן גדול ולא לכתן הדיטו, משום
21 דמעלין בקיש ולא מורדין. כהן משח מלחמה
22 לא חזי לעבודה - כדאמרין במסכת הדיטו,
23 והתניא שוח מלחמה קודם לבני - דמשמע
24 דלכתן קודם לו, אדהו עדיף טפי. במסכת
25 הדיטו ק"א, דתלו ביה רבים - דעביד מלחמה
26 בשביל רבים. עבד כאן לא פליגי - רבי אליעזר
27 ורבנן אלא בבקן גדול וניזר דקאליי בהדי
28 ואשבתו מת מצוה, וזי מנייהו לטמא ברישא
29 אבל חד לחדיהו בר. על כל נפשות פת לא יבא
30 - לא בא אלא לקרובין, דאי לרחוקים - הדי
31 כבר למדנו מבקן הדיטו. והואיל ולא בא הכתוב
32 להודיע על כל נפשות מת אלא לקרובין,
33 מה תלמוד לומר "לאביו?" לא בא אלא לומר
34 לך, לאביו אינו מיטמא, אבל מיטמא הוא המת
35 מצוה. ושירי לוף מתאן [לאביו] - דאמר בבקן
36 גדול, מה תלמוד לומר?
37 לטורה

1 **מְרוּבָה** בגדים מושח עשבר - הוא הדין דמצי למניקט משח ומשח עשבר, או מרובה
2 בגדים מרובה בגדים עשבר. אלא רבותא נקט, דאפילו אתו עשבר משח -
3 מרובה בגדים עדיף מנמי. הדי גריסי מרובה בגדים מושח עשבר. לכאורה משמע מרובה
4 בגדים - בגו ששכר נגזו שמן המשחה, והדי כהן גדול מרובה בגדים. ואיעך בו קרי ומיני
5 אתו החיטוי ומשחוחו, ועבר זים הכפירות, ושבו
6 הראשון שהיה מרובה בגדים חזר לעבודתו.
7 והשני איז לפיניו מרובה בגדים עשבר. ו
8 ואי אפשר לומר כן, דאין נעשה זה משחו השני
9 ולא משח הראשון? אלא יש לפישי: באו ענין ש
10 כאן כהן גדול משח (עשבר), וזכר ענין קרי
11 ומשח אתו תחתי, ועבר זים הכפירות אתו,
12 ושבו מושח הראשון חזר לעבודתו ועבר במה
13 שנים אחרי כן, מושח השני עבר (עבודתו) וכן
14 כך וכן כך נגזו ענין המשחה. וההשתא ראשון
15 שחזר לעבודתו גלה עם ינינה, ומיני אתר תחתי
16 מרובה בגדים. אבל משח עשבר איז מתמנה
17 תחתי כל ימי חייו של הראשון אף כי יבא בגולה,
18 משום איבה. ולהכי ליכא למינהו דמת מרובה -
19 דאם כן משח עשבר ימנה תחתי. אלא גלה,
20 ומיני מרובה בגדים תחתי. והשתא מושח עשבר
21 קודם למרובה בגדים בשום שטריה איז ענין
22 המשחה. והשתא שניהם, המרובה בגדים והמשח
23 עשבר, מרובה בגדים עדיף - שעבר עבודה,
24 שדאי לעבודה, ואילו משח עשבר - לאו בר
25 עבודה הוא. כדאמרין פ'ק קמ"א דימא (ב"ב)
26 דלכתן גדול אינו ראוי משום איבה, ולא לכתן
27 הדיטו דמעלין בקיש ולא מורדין, כשעמיתה
28 דרבי יוסי. דאמאי ראי אלא לכתן גדול ולא
29 לכתן הדיטו.

1 **הַתְּנִיָּא** שמש דתניא אין בין משח לסגן אלא שום ומצאו מנוח מרובה בגדים - בין מוח
2 קבוע בין מוח עשבר - מתנת קריו עדיף
3 דחזי לעבודה למחר, ומתנת מוח לא ועבדו) -
4 שיתפרא מוחו. **מְשׁוּחַ** מלחמה וסגן דז מנייהו
5 עדיף - כלומר, כל משח פשיטא לי, אלא מביעאי
6 לי: משח מלחמה עדיף חזי לעבודה. שנתמנה
7 לכך אלא תמנה עם חכם מלחמה ותלו ביה רבים, אי
8 דלמא סגן עדיף הוא חזי לעבודה פירוש: יום
9 הכפורים, שנתמנה לכך שאם יארע קרי בבקן
10 גדול יטמא זים תחתי, ומיטמא סגן. ומנא כי
11 עיקר מיניו לשמש עבודה, ועיקר מיניו משח
12 מלחמה - למלחמה.

1 **הַתְּנִיָּא** שמש דתניא אין בין משח לסגן אלא שום ומצאו מנוח מרובה בגדים - בין מוח
2 קבוע בין מוח עשבר - מתנת קריו עדיף
3 דחזי לעבודה למחר, ומתנת מוח לא ועבדו) -
4 שיתפרא מוחו. **מְשׁוּחַ** מלחמה וסגן דז מנייהו
5 עדיף - כלומר, כל משח פשיטא לי, אלא מביעאי
6 לי: משח מלחמה עדיף חזי לעבודה. שנתמנה
7 לכך אלא תמנה עם חכם מלחמה ותלו ביה רבים, אי
8 דלמא סגן עדיף הוא חזי לעבודה פירוש: יום
9 הכפורים, שנתמנה לכך שאם יארע קרי בבקן
10 גדול יטמא זים תחתי, ומיטמא סגן. ומנא כי
11 עיקר מיניו לשמש עבודה, ועיקר מיניו משח
12 מלחמה - למלחמה.

אם הקדים שני לראשון – אין בכך כלום. בשעבר. הא בתהילה – לא.

רבי בא בריה דרבי חייא בר ווא, רבי חייא בשם רבי יוחנן: מותר להקדים שני לראשון בדמאי. רבי יעקב בר אחא בר אידי בשם רבי יהושע בן לוי: לא יעשה. ואם עשה – מה שעשה עשוי.

מהו ליקבע שני במקום ראשון? רבי יוסי בן שאול איתיה ליה אריסיה פירי. אמר ליה: "צא וקבע שני". והור ואמר ליה: "צא וקבע ראשון". והש לומר שפא קבע שני במקום ראשון! הדיא אמרה: שמוותר לקבע שני במקום ראשון.

[דף ו' ע"א וע"ב]

עולא בר ישמעאל בשם רבי יוחנן: פוטר אדם את טבלו בסאה אחת של טבל. ביצד הוא עושה? מכיא סאה אחת של טבל, ועושה אותה שני. ופודה אותה, וחוזר ועושה אותה תרומת מעשר למקום אחר.

נחת עולא לתמוז, ואמרה בשם רבי יוחנן, וחברון עלוי. התיב רב ששת: והא מתניתא פליגא, היו לפניו שתי פלגולות של טבל. ותני עלה: נוטל מן השניה שני תאנים ושני עישורים, ועישורו של עישור. ויטול שני תאנים ויעשה אותן שני, ויפדם, ויחזור ויעשם תרומת מעשר למקום אחר!

אמר רבי מנא: ואין שני שבראשונה טבול לראשון שבשניה? אמר רבי חנניה: תמן – כרי שהוא טבול לראשון ולשני. ברם הכא – שני שנתקן מחמת ראשון – את חוזר ועושה אותו ראשון?

שמון שהגרדי סה באצבעותיו – חייב בדמאי. מה שהפורג ניתן בצמר – פטור מדמאי. מה בין זה לזה? זה – על גב גופה בטל. וזה – על גב צמר הוא בטל.

הדרן עלה תלמוד

[דף ז' ע"א]

פרק שני

הלכה א' מתני' אלו דברים מועשרין דמאי בכל מקום: הדבילה והתמרים, והחרובים, האורז והפמון. האורז שבהוצה לארץ, כל המשתמש ממונו – פטור.

גמרא תמן תנינן: שום בעל כבי, ובצל של רכפה, וגריסין המילקין, ועדשין המצריות. המינין הללו, על ידי שיש פיוצא בהן בארץ ישראל – צרכו חכמים ליתן להן סימן. אבל האלצרין והפסטקין והאצטובולין, על ידי שאין פיוצא בהן בארץ ישראל – לא צרכו ליתן להם סימן.

אמר רבי אבין: הדיא מתניתא חילופא! חייב המינין האלו, על ידי שאין פיוצא בהן בהוצה לארץ – צרכו חכמים למנותן.

וְהָא דְבִילָח בְּבוּצָרְהוּ שְׁהִיקָהּ הִיא. וְהָא תַמְרִין בְּאַלְכַסְנֵדְרִיא! דְקִינֵין אִינּוּן. וְהָא חֲרוּב בְּבִיאָרִי! גִּידוּד הוּא.

וְהָא אוּרְזוּ בְּחולֵתָא! אַכְתֵּר הוּא, סוּמָק הוּא. וְהָא כְּמוֹן בְּקִיפְרוֹס! עָקוּם הוּא.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר: לֹא שָׁנוּ אֵלָא הַלּוּקַח מִן הָעֵבְרִים, אָבָל הַלּוּקַח מִן יִשְׂרָאֵל (דְּמַאי) – וְדַאי. רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: לֹא שְׁנִייא, הִיא הַלּוּקַח מִיִּשְׂרָאֵל, הִיא הַלּוּקַח מִן הָעֵבְרִים – דְּמַאי.

רַבִּי לְעֹזֵר סָבַר מִימַר: רוּב אֶרְצוּ יִשְׂרָאֵל – נְתוּנָה בְּיַד עֵבְרִים. רַבִּי יוֹחָנָן סָבַר מִימַר: רוּב אֶרְצוּ יִשְׂרָאֵל – נְתוּנָה בְּיַד יִשְׂרָאֵל. וְאַפִּילוּ יִסְבּוּר רַבִּי לְעֹזֵר בְּרַבִּי יוֹחָנָן: רוּב אֶרְצוּ יִשְׂרָאֵל נְתוּנָה בְּיַד יִשְׂרָאֵל, רַבִּי לְעֹזֵר חָשׁ לְמַעוּט. בְּהֵדָא סוּרְקִיא שְׁהִיא מְסַתְּפַקַת יוֹם אֶחָד מִן הָאִיסוּר – וְנַעֲשֶׂה אוֹתוֹ הַיּוֹם הַזֶּה לְכָל הַיָּמִים.

רַבִּי יוֹסִי בְּעֵי: מַעְתָּה, גַּר שָׂבָא לְהַתְגַּיֵּיר – אִין מְקַבְּלִין אוֹתוֹ! אֲנִי אוֹמַר: מַעְמוֹן וּמוֹאֵב הוּא. וְנַעֲשֶׂה אוֹתוֹ הַגַּר הַחֹכֵיחַ לְכָל הַגַּרִּים! אֵלָא בִּינֵי הָא: רַבִּי לְעֹזֵר סָבַר מִימַר, רוּב אֶרְצוּ יִשְׂרָאֵל – נְתוּנָה בְּיַד עֵבְרִים, וְרַבִּי יוֹחָנָן סָבַר

[דף ז' ע"ב]

מִימַר: רוּב אֶרְצוּ יִשְׂרָאֵל – נְתוּנָה בְּיַד יִשְׂרָאֵל.

וְעוֹד מִן הָדָא: רַבִּי זְעִירָא שָׁלַח שְׂאֵל לְרַבִּי אֶלְכַסְנֵדְרִיא דְדַדוּקָא: אֵילִין נְקֻלוּסִין דְּהִכָּא מַה אוֹתוֹן מִשְׁעָרִין בְּהוּז? רוּב מִן הָעֵבְרִים, אוּ רוּבֵן מִיִּשְׂרָאֵל? אָמַר לֵיה: לִית אֲנִן יְכֻלִין מִשְׁעָרִין בְּהוּז.

מַתְנִיתָא מְסִייעַ לְדִין, וּמַתְנִיתָא מְסִייעַ לְדִין. מַתְנִיתָא מְסִייעַ לְרַבִּי לְעֹזֵר, הַתְגַּר – בְּכָל מְקוֹם דְּמַאי. אִימְתִי? בְּזִמְן שְׂרוּב מְכַנְסוּ מִיִּשְׂרָאֵל. אָבָל אִם הִיָּה לֹקַח מִן הָעֵבְרִים – וְדַאי.

מַתְנִיתָא מְסִייעַ לְרַבִּי יוֹחָנָן. תַּנִּי: רַבִּי נְחֵמְיָה אָמַר: אֶחָד עֵבְרִים וְאֶחָד יִשְׂרָאֵל, אֶחָד פּוֹתֵי וְאֶחָד עִם הָאֶרֶץ, פְּעָמִים שְׁהוּא לֹקַח פְּעָם אֶחָת מִן הָעֵבְרִים, פְּעָם אֶחָת מִיִּשְׂרָאֵל – דְּמַאי.

רַבִּי חֵיָא בַר אֲדָא בְּעֵי קוּמֵי רַבִּי מְנָא: מַמּוּי לְקַח הָאִישׁ תְּהוּז? נֹאמַר מִיִּשְׂרָאֵל – דְּמַאי. מִן הָעֵבְרִים – וְדַאי תִּפְתָּר: שְׁהִיָּה הַתְגַּר עֵבְרִים, וְעֵבְרִים וְיִשְׂרָאֵל מְטַיְלִין לְפָנָיו – דְּמַאי.

הַתִּיב רַב הוֹשַׁעִיא: וְהָא מַתְנִיתָא מְסִייעַ לְרַבִּי יוֹחָנָן! דְּתַנִּי: אָמַר רַבִּי יוֹדֵן: לֹא הוֹזְכְּרוּ רִימוּזֵי בְּדִין וְחֲצִיר גִּבְעֵי, אֵלָא שְׁהוּן מַתְעַשְׂרִין וְדַאי בְּכָל מְקוֹם.

מַה אֲנִן קְיָמִין? אִם בְּלוּקַח מִיִּשְׂרָאֵל, בְּהֵדָא תַנִּינֵן וְדַאי! אֵלָא בְּי אֲנִן קְיָמִין: בְּלוּקַח מִן הָעֵבְרִים. הָא שְׂאָר כָּל הַדְּבָרִים – דְּמַאי.

אָמַר רַבִּי שְׁמוּאֵל בַּר רַב יִצְחָק: בְּדַאי אֲנִן קְיָמִין, וּבְלוּקַח מִיִּשְׂרָאֵל אֲנִן קְיָמִין. תִּפְתָּר: שְׁהִיָּה אֲגְרוּנִימוּס גְּדוּל וְדַחַק עֲלָיו לְהִיּוֹת מוֹכֵר בּוּזֵל, וְהַתִּירוּ לוֹ לְהִיּוֹת

[דף ח' ע"א]

מוֹכֵר מְכָלִים. וְהַלּוּקַח – יְהוּשׁ לְעַצְמוֹ.

איזהו התנא? כל שהביא, ושנה, ושילש.

רבי יונה בעי: הכיא שלשה משואין פאחת - אין זה תנא. זה אחר זה - הרי זה תנא. רבי יונה בעי: למפרע נעשה תנא, או מפאן ולהפא? מה נפק מפניניהו? בא והתקין, אין תימר מפאן ולהפא - מעשר מזה על זה.

רבי מנא בעי: הוא ובנו ופועלו, מהו שויצטרפו לשלשה משואות פאחת? רבי יונה בעי: ספינה הפאה מרומי, וכמה מינין יש בה, את רואה אותה פאילו אחת?

הפירות, לא תילכו בהן לא אחר הריח, ולא אחר המראה, ולא אחר הטעם, ולא אחר הדמים, אלא אחר הרוב. רבי יעקב בר אהא בשם רבי יוחנן: אם היה יין, כגון יין חדש ויין ישן - תלכו בו אחר הטעם.

אמר רבי מנא: אולית לקיסרין, והמיתון נהיגין בהדא דבילתא שוריי. שאולית לרבי יצחק בר אליעזר ואליעזר, ואמר לי, כך נהג זוגא, שוריי.

רבי יצחק בר אליעזר ואליעזר בשם זוגא דקיסרין: כל דחמי מיא, שוריי. אית דבעי מימר: עד מגדל מילחא. ואית דבעי מימר: עד מערת מלימוז.

אמר רבי אבא מרי: מיליהון דרבנן אמרי בן: כל המינין האסורין בקיסרין, החיטים, והפת, והיין, והשמן, והתמרים, האורז, והכמון. ולא פרשינן דבילהו בגין דתניתא, והא תנינן: אורז וכמון ופרשתנן. הוי שיריה היא.

הרי אלו, בשביעית - היתר. בשאר שני שבוע - דמאי.

הרי אלו בשביעית היתר. ויהיו בשביעית - שביעיתו ושביעית ישראל משמטין, ועבדים פטור. וישראל ועבדים רבים על כותיים.

בשאר שני שבוע - דמאי. דיהודאי ישראל מתקנין, ועבדים פטורין. וישראל וכותים רבים על כותיים. עד תיבז? פונדקא דעמודא, פונדקא רטיבתא, עד כפר סבא.

וצורן - ודאי בקיסרין.

רבי אבהו בשם רבי יוסי בר הנינא: פולקסין הנמכרין בקיסרין - הרי אלו אסורים, מפני שרוכן באין מהר המלך. רבי חייא בר אדא אמר: בלכנין, ורבנן דקיסרין אמרי: באדומין.

רבי זעירא, רבי חייא בשם רבי יוחנן: רבי התיר בית שאן. מפי יהושע בן זריז בן חמיו של רבי מאיר שאמר: אני ראיתי את רבי מאיר לוקח ירק מן הגינה בשביעית. והתיר את כולה.

אמר רבי זעירא: הדיא אמרה: אסור לבר נש למיעבד מלה פציבורא אני אומר: אותה הגינה היתה מיוחדת לו דהתיר את כולה.

רבי התיר בית שאן. רבי התיר קיסרין. רבי התיר בית גוברין. רבי התיר כפר צמח. רבי התיר ליקח ירק במוצאי שביעית, והיו הכל מלויזין עליו.

אמר להו: באו ונדיינו, פתיב (מלכים-ב יח, ד): וכתת נחש הנחוששת. וכי לא עמד צדיק ממשוה עד הוקיחו להעבירו? אלא אותה עמרה הניח לו הקדוש ברוך הוא להתעטר בהו ואנו, העמרה הזאת הניח הקדוש ברוך הוא לנו להתעטר בהו!

[דף ח' ע"ב]

רבי יהושע בן לוי היה מפקד למליאי: לא תיזבין לי ירק אלא מן גינתא דסיסרא. קם עימיה הזכור למוב, אמר ליה: זיל אומר לרבך, לית הדיא גינתא דסיסרא, דייהדיי הות וקטלו, ונסביה מיניה. ואין בעית מהמרא על נפשה, אשתרי להכרך.

רבי יוסי דכפר דן בשם רבי בן מעדיה: המינין האסורים בבית שאן, הקצח, והשימוש, וההרדל, והשום, והבולקסין, האפונים השחורים, ובצלים הנמפרים, ובני המדינה הנמפרים במידה, ופול הנאגד בשיפה, מינתה הנאגד בפני עצמה, והאסטפניני לעולם. וקפלוטות מן עצרת עד הנופה.

אמר רבי זעירא: מן העצרת עד הנופה - איסור רבה על ההיתר. מן הנופה עד העצרת - ההיתר רבה על האיסור. ולענין ספיהין, מראש השנה עד הנופה - אסור ספיהין. מן הנופה עד עצרת - היתר ספיהין. מן העצרת עד ראש השנה - צריכה.

הקישועין, והדלועין, והאבטיחים, ומלפפונות, והיין, והשמן, ותמרין אפסיות. ויש אומרים: אף התורמסין, ופת חלה - לעולם הרי אלו פשביעית.

שביעית בשאר שני שבוע מה? רבי יונה אמר: דמאי. רבי יוסי אמר: ודאי. ולא פליגי, מה דרבי יונה אמר דמאי - בלוקח מן הפלגקים, ומה דרבי יוסי אמר ודאי - בלוקח מן הגינה.

עד היקף? פרשתא וריצפתא ונפשא דפגושי עד כפר קרנים. מכפר קרנים - בבית שאן. רבי יונה בשם ר"ש בן זכריה: המינין האסורים בפנינים, האגוזים, והאורז, והשמשמין, ופול המצרי. גמליאל זיגא אמר: אהינות הבכורות.

אמר רבי יונה: הדיא דתימר, מתרנגול קיסרן ולמעלן. אכל מתרנגול קיסרן ולמטון - פארין ישראל היא.

רבי יונה בעי: היתה שדהו זרועה ירק, ובא ומצאה אורז - ירק מותר ואורז אסור. אורז מלמעלן וירק מלמטון - ירק מותר ואורז אסור. אבל רוב השדות הללו עושות המינין הללו. ואפילו תימר: רוב השדות הללו עושות רוב מינין - רוב המינין הללו אינן באות אלא מן האיסור.

תנא: האורז שבחולת אנטוכיא - מותר במקומו. רבי לעזר ברבי יוסי התיר עד בורן.

רבי יונה בעי: וכמדתה לכל רוח?

אילו עיירות אסורות בתחום צור, שצת, ובצת, ופי מצובה, עליותה, וחנוטה, תחתיה, ובית פריא, וראש מנא, ואמוז, ומיני. אמר רבי מנא: הדיא דאת אמר - בראשונה, אבל עכשיו - יש מוסיתה, עיינש, ועין תדע, ורם פריין, ועיין, וערוט, וכפר, והרוב, ונוב, והכפיה, וכפר צמה. רבי התיר כפר צמה.

רבי אימי בעי: ולא מופעלי מסין הו? סבר רבי אימי, מופעלי מסין כמי שנתפכשו. אילו עירות שהן מותרות בתחום צור, נכי צור, וצויר,

[דף ט' ע"א]

וגשמי, וזיוו, ויגדי חמס, ודבב תרבתיה, ופרכב דבר חורג.

חד טעין דצמוקין עאל לטבריא. שאל גמליאל זוגא לרבי בא בר פהנה: אמר לו: אין כל ארץ ישראל עשוי משאוי אחד של צמוקין. ואין כל ארץ ישראל עשוי משאוי אחד של צמוקין? אלא כן אמר ליה: אין מקום בארץ ישראל עושה משאוי אחד של צמוקין.

חד בר נש איתיה תדא אשפלה דקפלוטין לרבי יצחק בר טבליי. שאל לרבי יוחנן, אמר ליה: פוק שאל לחנניה בן שמואל דתנניתא. נפק ושאל ליה. אמר ליה: מתנניתא לא יחמי לי, שמועה אמר לי. דאמר רבי יוסא בשם רבי יוחנן: איתפלגין רבי ורבי אלעזר ברבי שמעון. חד אמר: אחר מקומו. תרנה אמר: אחר מעמדו. רבי אבהו אמר: רבי אמר: אחר מקומו. והורי ליה פהדא דרבי אלעזר ברבי שמעון, אחר מעמדו.

תדא דתימא - באילין אשפלתא. ברם, באילין טוענייא - כל עמא מודיי: אחר מקומו. הנה מקומו ומעמדו היתר והוא עתיד להעבירו דרך איסור, אותו האיסור כמי שלא העבירו.

רבי בא בר פהן בעי קומי רבי יוסי: לא בן אמר רבי חייא בשם רבי יוחנן: רבי ותכירו הלכה ברבי. ואמר רבי יונה: ואפילו רבי אצל רבי אלעזר ברבי שמעון? אמר ליה: מה את בעי מרבי יוחנן? רבי יוחנן כדעתיה. דרבי יוחנן אמר: קל הקילו בשביעית שהיא מדבריהם. אית דבעי מימר: נצטרפה דעתו של רבי יוחנן עם רבי אלעזר ברבי שמעון ורבו על רבי.

הלכה ב'

מתני' המקבל עליו להיות נאמן - מעשר את שהוא מוכר, ואת שהוא אוכל, ואת שהוא לוקח. ואינו מתארח אצל עם הארץ.

רבי יהודה אומר: המתארח אצל עם הארץ - נאמן. אמרו לו: על עצמו אינו נאמן, כיצד יהא נאמן על של אחרים?

גמרא מה שהוא לוקח על מנת לאכול. והא תנינן: את שהוא אוכל! אלא את שהוא לוקח על מנת למכור. והא תנינן: את שהוא מוכר! אלא את שהוא לוקח על מנת למכור, את שהוא מוכר מפירות מכנסו.

תני: אמר רבי יודה: מימיהן של בעלי בתים, לא נמנעו להיות מתארחין אצל בעלי בתים הכבירהם. אף על פי כן נהנין בפירותיהם מתוקנין לתוך בתיהן. אמר רבי יונה: חברין - אינן חשודין לא לאכול ולא להאכיל. אמר רבי יוסי: חברין - חשודין לאכול, ואינן חשודין להאכיל.

מתניתא פליגא על רבי יוסי ויונה! אמרו לו: על עצמו אינו נאמן, היאך יהא נאמן על של אחרים?

מיליהון דרבנן מסייעין על רבי יוסי! דאמר רבי חנינא, רבי ייסא בשם רבי יוחנן: לא אמר רבי יודה אלא בסוף. אבל בתהילה – אף רבי יודה מודי. אין תימר: חברין אינן חשודין לא לאכול ולא להאכיל, מה בין בתהילה מה בין בסוף?

(דתני) תני: המקבל עליו להיות נאמן חוץ מדבר אחד – אין מקבלין אותו. החשוד על דבר אחד – חשוד על הכל. רבי יודה אומר: אינו חשוד

[דף ט' ע"ב]

אלא על אותו דבר בלבד. תני: הנאמן על הטהרות – נאמן על הפעולות.

תניתה רבי ינאי בי רבי ישמעאל, ואמר טעמא. הדין דתימר: במתארת אצלו. אבל ברבים – אינו נאמן עד שיקבל עליו ברבים.

רבי זעירא, רבי יסא בשם רבי יוחנן: אפילו חבר ששלח לחבר – צריך לעשר. רבי זעירא בעי קומי רבי יסא: כגון אני לרב שמואל בר רב יצחק, ורבי שמואל בר רב יצחק לי. אמר ליה: מה את בעי מרבי שמואל בר רב יצחק? דכל מה דהוא אוכל – משוקא הוא אבל.

הוא נאמן, ואשתו אינה נאמנת – לוקחין מפניו ואין מתארחין אצלו. אבל אמרו: הרי כדר עם הנחש בכפיפה.

אשתו נאמנת, והוא אינו נאמן – מתארחין אצלו ואין לוקחין מפניו. אבל אמרו: תבוא מאירא למי שאשתו נאמנת והוא אינו נאמן.

תני: לא ישמש חבר במשתה עם הארץ, ולא בסעודת עם הארץ, אלא אם כן היה הכל מתוקן ומעושר תחת ידו. ואפילו מניקת של יין.

ואם ישמש חבר במשתה עם הארץ ובסעודת עם הארץ – הרי זו חזקה למעשרות. ראו אותו מיסב – אינה חזקה, אני אומר: על התנאים שקבלו הוא מיסב. בנו מיסב אצלו – צריך לעשר על ידיו. חבירו – אין צריך לעשר על ידיו.

הלכה ג'

מתני' המקבל עליו להיות חבר – אינו מוכר לעם הארץ לח ויבש, ואינו לוקח מפניו לח, ואינו מתארח אצל עם הארץ, ולא מארחו אצלו בכסותו.

רבי יהודה אומר: אף לא יגדל בהמה ודקה, ולא יהא פרוץ בנדירים, ובשחוק, ולא יהא מטפוא למתים. ומשמש בבית הפודרש. אמרו לו: לא באו אלו לפלל.

גמרא אינו לוקח מפניו לח. הא יבש – מותר, שעמי הארץ נאמנים על הכשירות. ותני כן: נאמן עם הארץ לומר: הפירות הללו לא הוכשרו. אבל אינו נאמן לומר: הוכשרו אלא שלא קבלו את המומא. הא מפלל, דו מודי בקמייתא.

לית הדין פליגי עלה דרבי יונה! דרבי יונה אמר: חבירין – אינן חשודין לא לאכול ולא להאכיל, שלא ילך ויטמא גופו ויבא ויטמא טהרות. ואפילו על דרבי יוסי לית הדין פליגא! דרבי יוסי אמר: חבירין – חשודין לאכול, ואינן חשודין להאכיל! תמן – לטהרות. אבל הכא – למעשרות. הנאמן על הטהרות – נאמן על המעשרות.

תנא: פל הכא – צריך לקבל עליו, אפילו חבר תלמיד חכם. אבל חכם שישב בשיבה – אינו צריך לקבל

גביי – דוחין אותו מחבורתו. יצא מונכיתו – הרי הוא כחבר. היי אר בר בון בשם רבי יוחנן: חבר שיצא חוצה לארץ – אין דוחין אותו מחבורתו. הא קמן – אין צריך קירוב.

הלכה ד'

מתני' הנחתומין – לא הייבו אותם חכמים להפריש אלא כדי תרומת מעשר וחלה.

החננונין – אינן רשאים למכור את הדמאי. וכל המשפיעין במידה גסה, כגון: הסיטונות ומוכרי תבואה.

גמרא תמן תנינן: הלוקח מן הנחתום ביצד הוא מעשר? הכא את אמר: הלוקח – מפריש. והכא את אמר: הנחתום – מפריש. רבי יונה אמר: איתפלגין רבי לעזר ורבי יוחנן. חד אמר: כאן – בעושה בטהרה. וכאן – בעושה בטומאה. וחרנה אמר: כאן – במידה דקה. וכאן – במידה גסה. ולא ידעון מאן אמר דא. ומאן אמר דא. מן מה דאמר רבי יוחנן: מפני הטהרות, הוי רבי לעזר דו אמר, כאן במידה דקה כאן במידה גסה.

וקשיא על דרבי יוחנן, אם בעושה בטהרה – יפריש על הכל! בדין היה שלא יפריש כלום שאין מוסרין ודאי לעם הארץ ואלא שאין מוסרין טהרות לעם הארץ. וקשיא על דרבי לקיש, אם במידה דקה – יפריש על הכל!

[דף י' ע"ב]

הננוני – אין רשאי למכור דמאי. חברייא בשם רבי לעזר: דרבי מאיר היא. דרבי מאיר אמר: לא התירו למכור דמאי אלא לסיטון בלבד.

התיב רבי יוסי: והא מתניתא פליגא, אילו הן המשפיעין במידה גסה, כגון הסיטונות ומוכרי תבואה. הוי: אית חורנין!

אמר רבי יוסי: לא על הדין רבי אילא אמר הדין מילתא, אלא על הדין דתני: בפה דברים אמורים? בזמן שהוא מוכר בהנותו או על פתח הנותו. אבל אם היה מוכר בפלטר או בהנותו שהוא סמוך לפלטר – מעשר על הכל. עליה, חברייא בשם רבי לעזר: דרבי מאיר היא. דרבי מאיר אמר: לא התירו למכור דמאי אלא לסיטון בלבד.

היידן רבי מאיר? הדין דתנינן לכתרה: רבי מאיר אמר: את שדרבו למדוד בנפה ומדדו בדקה – מפילה דקה לנפה.

תני רבי חייא בן: את שדרכו להימדד בגסה ומדדו בדקה – מפילה דקה לגסה. את שדרכו להימדד בגסה ומדדו בדקה – מפילה דקה לגסה. וכן פלטר – מידה דקה, והנות – מידה גסה – מפילה היא גסה לדקה.

חברייא בשם רבי יוחנן: מפני התינוקות דלא ייכלון טבל.

רבי לא בשם רבי יוחנן: מידה דקה, הואיל והמוכר משתפר – המוכר מפריש. מידה גסה, הואיל והלוקח משתפר – הלוקח מפריש.

[דף י"א ע"א]

מתניתא מסייע לדיו, מתניתא מסייע לדיו.

מתניין מסייע לחברייא, רבי נחמיה אומר: את שהוא טפל לדקה – בדקה, ואת שהוא טפל לגסה – בגסה.

מתניתין מסייע לרבי לא, תני: רבי ישמעאל בנו של רבי יוחנן בן ברוקה אומר: מדד לו בדקה – הויב. אפילו לא מדד לו אלא סאה ורובע – צריך לעשר את אותו הרובע.

אמר רבי זעירא: השבון שבר ביניהן. מדד לו סאה לענין רביעיין, הואיל והמוכר משתפר – המוכר מפריש. מכר לו רביעיין לענין סאה, הואיל והלוקח משתפר – הלוקח מפריש.

הלקה ה'

מתני' רבי מאיר אומר: את שדרכו למדוד בדקה, ומדדו בגסה – מפילה דקה לגסה. ואת שדרכו למדוד בגסה, ומדדו בדקה – מפילה גסה לדקה.

איזו היא מידה גסה? ביבש – שלשה קבין. ובלח – דינר. רבי יוסי אומר: סלי תאנים וסלי ענבים וקופות של ירק, כל זמן שהוא מוכרן אכסרא – פטור.

גמרא על דעתיה דהאי תנא: נתנו שיעור ליבש, לא נתנו שיעור ללח. נתנו דמים ללח, לא נתנו דמים ליבש.

תני רבי חייא: "היו" – מידה גסה. מן ההין ולמטן – מידה דקה. מטן – מידה דקה. מן הטמן ולמעלה – מידה גסה. על דעתיה דהדין תנאי: נתנו שיעור ללח, ולא נתנו שיעור ליבש. נתנו דמים ליבש, ולא נתנו דמים ללח.

רבי יוחנן בשם רבי שמעון בן יהוודק: תניי בית דין הוא, שתהא תרומת מעשר – משל מוכר, ומעשר שני – משל לוקח. מה אנו קיימין? אם במידה דקה, הואיל והמוכר משתפר – המוכר מפריש. ואם במדה גסה, הואיל והלוקח משתפר – הלוקח מפריש!

אמר רבי בון בר חייא: תפרת, באומר לו מכנסו.

אמר רבי יוסי: אפילו תימר שלא מהכנסו, באומר: בדעתו נתקן, אף על פי כן אמרו לו, תניי בית דין הוא, שתהא תרומת מעשר – משל מוכר, ומעשר שני – משל לוקח.

רבי לעזר בשם רבי הושעיא: תניי בית דין הוא, תחלב – משל טבחה, וגיד הנשה – משל לזקה.
הנהיג רבי אבהו בקיסרין: שיהו שניהן משל לזקה, בגין דיהווין מרבין טבאות.

הדרן עלך אלו דברים

פרק שלישי

הלכה א' מתני' מאכילין את העניים דמאי, ואת האכסניא דמאי. רבן גמליאל היה מאכיל את הפועלים דמאי.

גבאי צדקה, בית שמאי אומרים: נותנין את המעושר – לשאינו מעושר, ואת שאינו מעושר – למעושר. נמצאו: כל אדם אוכלין מתוקן. והקמים אומרים:

[דף י"א ע"ב]

גובין סתם ומהלקין סתם, והרוצה לתקן – יתקן.

גמרא אמר רבי יונה: מתניתין – בעניי חברים. ובאכסניא – רבי יהושע.

תני: מעשה ברבי יהושע שהלך אחר רבן יוחנן בן זבאי לברור טיל, והיו אותן בני עירות מביאין להן פירות. אמר להן רבי יהושע: אם לנו כאן – חייבים אנו לעושר. ואם לאו – אין חייבין לעושר.

רבי יוסי אמר: בעניי עם הארץ היא מתניתא. אם אמר את בעניי חברים, נמצאת נועל דלת בפני עם הארץ!

מה מקיים רבי יוסי לאכסניא? בהדא דתני: **הגרים עמכם** (ויקרא כה, ו) – לרבות את האכסניא. רבי לעזר אומר: זו אכסניא של עבדים.

תני: צריך להודיע. על דעתיה דרבי יונה דו אמר בעניי חברים היא מתניתא – ניקח. על דעתיה דרבי יוסי דו אמר בעניי עם הארץ היא מתניתא, אפילו מודיעו, מהו מועיל? מפני אחד שהוא (שאינו) מתקן.

אמר רבי מנא: הדין אמרה: אילין דיהבון בביתין – אסור ליתן מדמי שביעית, שאינו אלא פפורע חובו מדמי שביעית.

בהדא דתני: אחד שביעית, ואחד מעושר שני – אין נפרעין מהן מלוה וחוב, ואין עושין מהן שושבינות, ואין משלמין מהן תשלומים, ואין פוסקין מהן צדקה לעניים בבית הכנסת. אבל משלמין מהם דבר של גמילות חסד, וצריך להודיע.

[דף י"ב ע"א]

תמן תנינן: פועל שאינו מאמין לפעל הבית, תמן את אמר: הפועל מפריש. וכא את אמר: בעל הבית מפרישו! אמר רבי יונה: תמן – במאכילו מן המנויין. ברם הכא – במאכילו מן האבוס.

רבי זריקו, שמעון בר ווא בשם רבי יוחנן: רופא חבר שהיה מאכיל לחולה עם הארץ – נותן לתוך ידו, ואינו נותן לתוך פיו.

בדמאי. אבל בודאי, אפילו לתוך ידו – אסור.

משל חולה. אבל משל רופא – אסור.

בישראל. אבל בכזו נח, אפילו בודאי – מותר. משל רופא – אסור.

אם היה אבר מן החי, אפילו משל חולה – אסור, שלא יבא לידי תקלה. וקשיא על דבית שמאי,

[דף י"ב ע"ב]

בגין דו כשר יפסדו! נותן לו כדי תיקונו.

מה טעם דבית שמאי? אפילו תגדרנו, עכשיו – יכול את לגדרו, לאחר זמן – אין את יכול לגדרו.

מה טעם דרבנן? אם מדקדק את אחריו, אף הוא ממעט בצדקה.

גבאי צדקה ביום טוב – לא יהו מקריזין פדרה שמקריזין בחול. אבל גובים בצנעה, ונותנין לתוך היקו, ומחלקין לכל שכונה ושכונה בפני עצמה.

גבאי קופה בשביעית – לא יהו מדקדין בחצירות של אוכלי שביעית. נתנו להן פת – מותר, שלא נחשדו ישראל להיות נותנין אלא או מעות או ביצות.

רבי חנינא בשם רבי פנחס: הוה דתימר: במקום שזורעין ולא אוכלין. לאכול – אינן חשודין, כל שכן להאכיל.

פתיים המגבלין בטהרה – לא יהו מדקדין בחצירות של אוכלי שביעית.

אית תניי תני: מדקדין.

אמר רבי פנחס: מאן דתני מדקדין – מפני חלתו.

מאן דאמר אין מדקדין – מכריחו מן תקלה ומכניסו לתמורה. טבל – בעון מיתה. שביעית – בלא תעשה.

פיצד הוא עושה? אמר רבי חונה: מביא בהן חשוד, ומטבילה ומאכילה לו.

ולא נמצא מוסר טהרות לעם הארץ? אמר רבי מנא: מביא בהן חשוד ומטבילה, ומשמרה עד הערב, ומאכילה לו.

ולא נמצא מחזיק יד עוברי עברה? רבי שמעון בר בר שני בשם רבי אחא: משמרה עד ערב הפסח ושורפה.

[דף י"ג ע"א]

מתני' הרוצה לחזום עלי ירק להקל ממשאו – לא ישליך עד שיעשר.

הלוקח ירק מן השוק ונמלך להחזיר – לא יחזיר עד שיעשר, שאינו מחסר אלא מנין.

היה עומד ולוקח, וראה טוען אחר ופה ממנו – מותר להחזיר, מפני שלא משך.

גמרא אמר רבי אלעזר: דרבי מאיר היא דרבי מאיר אמר: לא התירו למכור דמאי אלא לסיטון בלבד.

אמר רבי יוחנן: דברי הכל היא! שנייא היא, שהזוכה – זוכה בדקה, ואין המפקיר מבקיר בגסה. [שנייא היא, שהמפקיר – מפקיר בגסה, ואין הזוכה זוכה בדקה].

ולית הדיא פליגי על דרבי מאיר! דרבי מאיר אמר: בין שאדם מבקיר דבר ויוצא מרשותו – הפקרו הפקיר. שנייא היא, שהזוכה – זוכה בדקה, ואין המפקיר מבקיר בגסה.

ואפילו על דרבי יוסי לית הדיא פליגי דרבי יוסי אמר: אין ההפקר יוצא מתחת ידי הפעלים אלא בזכיה, אין הפקרו הפקיר! שנייא היא, שהמפקיר – מפקיר בגסה, ואין הזוכה זוכה בדקה [בגסה].

חוקיה אמר: אין מהוסר לפעליון אלא בזכיה מניין. כיצד הוא עושה? נוטל מן העליון ומתקן, ואינו אסור משום גזל.

בהדיא רבי שמעון בר כהנא הוה מסמיך לרבי לעזר, עברו על חד פרום, אמר ליה: "אייתי לי חד קיסם מהצד שיניו". חזר ואמר ליה: "לא תיתי לי פרום!" אמר: דאין אייתי כל בר נש ובר נש מיעבדו בן – הא אזיל סינא דגוברא!

רבי חגי הוה מיסמיך לרבי זעירא. עבר חד טעון חד מיכיל דקיסין. אמר ליה: "אייתי לי חד קיסם מהצד שיניו". חזר אמר ליה: "לא תיתי לי פרום!" דאין אייתי כל בר נש ובר נש מיעבדו בן – הא אזילא מיכלא דגוברא. לא רבי זעירא פשר כל פד, אלא מילין דייצרון שמע לך.

[דף י"ג ע"ב]

ניעבדין.

רבי אבהו בשם רבי יוחנן: בין שמשך – קנה, לא היה חסר אלא ממני ליה. כיצד הוא עושה? נותן דמי אחת מהן ומתקן.

ולא נמצא עושה תקלה לבאים אחריו? עושה אותן ציבור לפניו.

ויקבע אותן תוך פירותיו! ולא בן תני: קובע אדם מעשרותיו של חברו לתוך פירותיו, ואפילו עושה תקלה לבאים אחריו! אמר רבי חיננא: תקנו בלוקח, ולא תקנו במחזיר. כיני מתניתא: היה עומד ובורר. עד כדון באתו מין, ואפילו מין אחר?

הלכה ג'

מתני' המוצא פירות בדרך, ונטלן לאכלו, ונמלך להצניע – לא יצניע עד שיעשר. אם מתחילה נטלן בשביל שלא יאבדו – פטור.

כל דבר שאין אדם רשאי למכרו דמאי – לא ישלח לחברו דמאי. רבי יוסי מתיר בודאי, ובלבד שיודיענו.

גמרא תני: אין מעבירין על האוכלין. רבי יעקב בר זבדי בשם רבי אבהו: הא דמר – בראשונה. אבל עכשיו – מותר מפני הפסחים.

תמן תנינן: החופף את הנלל ברשות הרבים והוזק בהן אחר – תייב בגזקו. תני: ואסורין משום גזל. כהנא אמר: והוא שהפכה על מנת לזכות בה. אבל אם הפכה על מנת שלא לזכות בה – לא בדיא. ולענין גזקין – לא בדיא שנייא. בין הפכה על מנת לזכות בה, בין שהפכה על מנת שלא לזכות בה, והוזק בהן אחר – תייב בגזקו. והכא את אמר הכן?

אמר רבי אבי: תמן בתיב: **בעל הבור ישלם**, בעל הגזק ישלם. ברם הכא: **עשר תעשר** – משלף את מעשר, ואין את מעשר משל אחרים.

כל דבר שאין אדם רשאי למכרו דמאי – לא ישלח לחבירו דמאי. מידה דקה שאין אדם רשאי למכרה דמאי – לא ישלח לחבירו דמאי. מידה גסה שאדם רשאי למכרה דמאי – ישלח לחבירו דמאי. רבי יוסי מתיר בודאי, בין דקה בין גסה, ואוסר בדמאי בדקה.

[דף י"ד ע"א]

רבי אבהו בשם רבי יוחנן: מפני גידורו התירו דמאי בגסה. דו מתניתא, רבי יוסי אומר: סלי תאנים וסלי ענבים וקופות של ירק, כל זמן שהוא מוכרו אכסרה – פטור.

אמר רבן שמעון בן גמליאל: שלח לי רבי יוסי בי רבי אתרוג, ואמר לי: "זה בא בידי מקיסרין!" ולמתי בו שלשה דברים. שהוא ודאי, שהוא טמא, שלא בא בידו אחר.

שהוא ודאי, שפירות קיסרין – ודאי. שהוא טמא, שפרכיזין עליו מים. שלא בא בידו אחר, שאילו בא בידו אחר – היה מעשר מזה על זה.

ועשר מפניו עליו! דו חשש להדא דבר קפרא, דבר קפרא אמר: אין דרד בגי אדם להיות משלחין לחביריהו דברים חסרין.

ולא מתניתא היא, רבי יוסי מתיר בודאי, בלבד שיודיעו! אתא מימר לה: אף על גב דו פליג על רבן – לא עבד עובדא פותיה.

רבי זעירא בעי קומי רבי יסא: ולא מפירות שהו מותרין בקיסרין הוא! אמר ליה: ולא רבי התיר קיסרין? ורבן שמעון בן גמליאל קודם לרבי היה.

הלכה ד'

מתני' המוליד היטין לטוחן כותי או לטוחן עם הארץ – בהזקתו למעשרות ולשביעית. לטוחן עכו"ם – דמאי.

מסכת בבא בתרא פרק חמישי

הא ארבע מדות במוכרין. במה דברים אמורים? במדה שאינה של שניהם. אבל אם היה (בידו) [מדה] של אחד מהן - ראשון ראשון קנה. במה דברים אמורים? ברשות הרבים, או בחצר שאינה של שניהם. ברשות הלוקח, כיון שקבל עליו - הרי זה קנה. ברשות המוכר, עד שיגביה או עד שיוציא מרשות הבעלים. ברשות המפקדין אצלו, עד שיקבל עליו או עד שישפיר את מקומו. אימתי אמרו: "מטלטלין נקנין במשיכה"? ברשות הרבים, או בחצר שאינה של שניהן. ברשות הלוקח, כיון שקבל עליו - הרי זה קנה. ברשות המוכר - עד שיגביה או עד שיוציא מרשות הבעלים. ברשות זה שמפקד אצלו - עד שיקבל עליו, או עד שישפיר לו את מקומו:

הב עד שלא נתמלאת המדה נשברה מדה - נשברה למוכר. משנתמלאת מדה - נשברה ללוקח. רבי יהודה אומר: אם היה סרסור ביניהן, נשברה חבית - נשברה לסרסור. מודים חכמים לרבי יהודה: בזמן שהצלוחית ביד התינוק, וחגוני מערה לתוכה שמן, ונפלה ונשברה - שחיב על השמן ופטור על הצלוחית. ואם הטתה צלוחית ושברה - חיב אף על הצלוחית. ורבי יהודה פטר שעל מנת כן שלח בנו אצל חגוני, על מנת שיאבד את האיסר וישבר את הצלוחית:

הג מקום שנהגו להשפיע - משפיע לו כל צרכו, עד שלא נתמלאו אחורי מדה ושולי מדה להכריע - מכריע לו כל צרכו. רבי נתן אומר: טפח מלא החוט המאזנים, ובטורטני - טפח שהן שני טפחים בלח; דברי רבי. רבי נתן אומר: כל המשקלות שאמרו כשעור לטמאן - כך שעור להכריען. מקום שנהגו שלא להשפיע ושלא להכריע - נותן לו גירומין. אחד לעשרה בלח, ואחד לעשרים ביבש. המוכר בפקטני - כל השיפועין הרי הן של מוכר. המוכר בקטלזין בשוק, משקין

שבאחורי מניקות - הרי הן של לוקח. ולא היא מערה מן החבית, אלא קונח מן האגן. ושמן שקרש - אין מפשידין אותו. אין חגוני רשאי לא להרתיע את המדה, ולא להקפיצה ולא לנטותה, ולא להושיבה על צדה, ולא יעשה קני מאזנים ארוך מצד אחד וקצר מצד אחד. ולא יעשה את המחוק עבה מצד אחד וצר מצד אחד. ולא יהא מערב מים ביין, מי בלקייה בשמן, מי מעין בדבש, סלת בדבש, וחמץ בשמן, חמץ במור, חול בפול, עלי פגנים בפילון, חלב המור בקטף, סיקרא בציור, וכסבורא בפלפלין. חגוני מקנח מדותיו של שמן פעם אחת בשבת, ושל יין משעשה שליא, ולא יהא נותן מדותיו ומשקלותיו במלח מפני שהן חסרין, שנאמר (דברים כה) כי תועבת ה' וגו' כל עושה אלה:

הד רבי שמעון אומר משם רבי עקיבה: הרי הוא אומר (ויקרא יט) מאזני צדק וגו', אדם מוכר לחברו לגין וחצי רביעית ושמינית, וכשהוא בא עמו לחשבון, לא יאמר לו מלא לי את המדה הזאת, מחול לי את הקרטוב הזה, שאין האמנת המדות תלויה בבדידות, והמקום הוחל שמו עליהן. ולא יעשה משקלותיו של עץ של אבר ושל קיספורן ושל מתכת, אלא של זכוכית. היה מבקש עשר ליטרין, לא יאמר לו שקל לי כל אחת ואחת בפני עצמה מפני הכריעות, אלא שקל לי כלן כאחת. היה מבקש ממנו שלשה רביעי ליטרא - שוקל לו ליטרא ונוטל ממנה רביע ליטרא. היה מבקש ממנו חצי ליטרא - שוקל לו ליטרא ונוטל ממנו חצי ליטרא. רביע ליטרא - שוקל לו רביע ליטרא. היה מבקש ממנו תרקב - מודד לו בסאה ונוטל ממנו תרקב. היה מבקש ממנו ארבעה קבין - מודד לו בסאה ונוטל ממנו מארבעת קבין. היה מבקש ממנו קבים נותן לו קבים. לא יעשה אדם מדה חסרה או מדה יתרה בתוך ביתו, מפני שמרמה בו את אחרים. בכל מקום הן עושים תרקב וחצי תרקב, קב וחצי קב, רבע תמן וחצי תמן, ועוכלא הין, וחצי

היין, ושלישית היין, ורביעית היין, ולוג וחצי לוג, ורביעית, ושמינית, וחצי שמינית, ואחד משמונה בשמינית, וזה הוא קרטוב.

פרוטית שאמרו, אחד משמונה פרוטות לאיסר. איסר - אחד מעשרים וארבעה לדינר. שש מעה - כסף דינר. מעה כסף - שני פונדיון. פונדיון - שני איסרים. איסר - שני מסמסין. מסמס - שני קונטריסין. קונטרס - שתי פרוטות. רבן שמעון בן גמליאל אומר: פרוטה שאמרו - אחת משש פרוטות לאיסר. שלש הדרסין מעה. שני הינצין - הדרס, שני שמינית הינץ, ושתי פרוטות שמין. אין משתכרין לא בביצים ולא בפרות פעמים; דברי רבי יהודה. וחכמים מתירין:

מסכת בבא בתרא פרק ששי

ו,א המוכר זרעוני גנה לחברו, זרעים הנאכלין, זרע ולא צמח, רבי יהודה אומר: נותן לו דמי הזרע ולא דמי הוצאה. אמרו לו: הרבה מבקשים אותם לדברים אחרים.

ו,ב המוכר פרות לחברו - הרי זה מקבל עליו רבע טנפת פיגים לסאה. שעורים - מקבל עליו רבע קטנית. קשואין - מקבל עליו עשר מאות למאה. קנקנין - מקבל עליו עשר נאות פנוסות פנוסות מגפרות למאה. יתר על כן, בכלן - מחזיר לו את השאר ונוטל ממנו דמים. הלוקח קנקנין מחברו ונמצאו פנוסות, ונשתברו - חייב להעמיד לו דמי קנקנין, אבל לא דמי יין. המוכר יין לחברו סתם - חייב באחריותו עד הפסח. מבסס - חייב באחריותו עד עצרת. נתישן - חייב באחריותו עד החג. המוכר מרתף לחברו סתם, בזה אמרו: מקבל עליו עשר קוססות למאה.

ו,ג חבית של יין אני מוכר לך - נותן לו יין יפה. חבית של יין זו אני מוכר לך - נותן לו יין המתקבל בחנות. חבית זו אני מוכר לך - אפלו חמץ הגיעו. מאה חביות של יין אני מוכר לך - נותן לו יין יפה כרב

יין הנמכר באותו מקום. מאה חביות של יין אלו אני מוכר לך - נותן לו יין יפה כרב יין הנמכר באותו חנות. מאה חביות אלו אני מוכר לך - אפלו חמץ הגיעו. רבי שמעון בן אלעזר אומר: המוכר יין לחברו ונמצא קוסס - הגיעו. נסכו על גבי המזבח - יצא. עשאו תרומה ותרומת מעשר - יצא. שטה ממנו נזיר - הרי זה לוקה את הארבעים:

ו,ד גשמים היורדין בין הגתות, אם מכת מדינה היא - אין צריך להודיעו. ואם אין מכת מדינה היא - צריך להודיעו. לקח הימנו לגין וחצי לגין, רביעית ושמינית - לא ישקה מהן לחמריו לפועליו, ולא כל מי שיש לו עליו טענת מזונות, אלא אם כן הודיעו. היה הולך לבית האבל ולבית המשפה, היה בידו לגין של יין המתקשקש - לא ימלאנו מים, מפני שטוענו טענת חנם. ואם היה חבר עיר - הרי זה מתר.

היה רבי מאיר אומר: לא יסרב אדם בחברו שיאכל אצלו, ויודע בו שאינו אוכל. ולא ירבה לו בתקרכת, ויודע בו שאינו מקבל. ולא יפתח לו חביות מכורות לחנוני, מפני שטוענו טענת חנם. ואם הודיעו מתחלה, או שהיה מבקש לבור לו את היפה - הרי זה מתר. לא ישלח אדם לחברו חבית של יין ויתן על פיה שמן, מפני הסכנה.

ו,ה הלוקח כלים לשלח לבית חמיו, ואמר: אם נתקבלי ממנו - הריני נותן לך דמיהן, ואם לאו - הריני נותן כף וכף. נטלו הימנו בהליכה - חייב לשלם. בחזירה - הרי הוא כנושא שקר. סומכוס אומר: המוכר חלק לחברו בכאר - אין פחות מרובע. בחבית - אין פחות משמנה. בקדרה - אין פחות משנים עשר. בטפוח - אין פחות מששה עשר. "פרדסי אני מוכר לך", אף על פי שאין בו אילנות - הגיעו, שלא אמר לו אלא שמו. "כרמי אני מוכר לך", אף על פי שאין בו גפנים - הגיעו, שלא אמר לו אלא שמו. "בית כור אני מוכר לך" בין שהוא כבית

עשרים סָאָה וּבֵין שֶׁהוּא כִּבִּית אַרְבַּעִים סָאָה – הַגִּיעוּ, שְׁלֹא אָמַר לוֹ אֶלָּא שְׁמוֹ. "בֵּית כּוֹר מוֹכַר לָךְ" הַמְקַף גָּדַר אֲנִי מוֹכַר לָךְ" בֵּין שֶׁהוּא כִּבִּית עֶשְׂרִים סָאָה וּבֵין שֶׁהוּא כִּבִּית אַרְבַּעִים סָאָה – אֵין לוֹ אֶלָּא עַד מְקוֹם הַגָּדַר.

וְ, אֵין מוֹצִיאִין לְאֲכִילַת פְּרוֹת מִנְכָּסִין הַמְשַׁעְבְּדִין, מִפְּנֵי תַקּוּן הָעוֹלָם. כִּיצַד? גִּזְלוּ הַיִּמְנָנוּ שְׂדֵה וְאֲכָלָהּ, וְהָרִי הִיא יוֹצֵאָה לְפָנָיו – גּוֹבֵה אֶת הַקֶּרֶן מִנְכָּסִים מְשַׁעְבְּדִים. וְלְאֲכִילַת פְּרוֹת – אֵינוּ גּוֹבֵה אֶלָּא מִנְכָּסִים בְּנֵי חוֹרִין. וְאֵין מוֹצִיאִין לְשִׁבַּח קִרְקָעוֹת וּלְמִזוֹן הָאִשָּׁה וְהַבְּנוֹת, מִפְּנֵי תַקּוּן הָעוֹלָם. כִּיצַד? לָקַח הַיִּמְנָנוּ שְׂדֵה וְהִשְׁבִּיחָהּ, וְהָרִי הִיא יוֹצֵאָה לְפָנָיו – גּוֹבֵה מִנְכָּסִים הַמְשַׁעְבְּדִים. וְשִׁבַּח קִרְקָעוֹת – אֵינוּ גּוֹבֵה אֶלָּא מִנְכָּסִים בְּנֵי חוֹרִין. בְּמַה דְּבָרִים אָמורים? בְּזִמְן שֶׁקָּדַם מְקַחוּ שֶׁל זֶה לְשִׁבְחוֹ שֶׁל זֶה. אֲבָל אִם קָדַם שִׁבְחוֹ שֶׁל זֶה לְמְקַחוֹ שֶׁל זֶה – זֶה וְזֶה אֵינוּ גּוֹבֵה אֶלָּא מִנְכָּסִים בְּנֵי חוֹרִין. זֶה אוֹמֵר: "שִׁבְחֵי קָדָם". וְזֶה אוֹמֵר: "מְקַחֵי קָדָם" – הַמוֹצִיא מַחְבְּרוּ עָלָיו הָרְאִיָּה.

וְ, אֵלוּ וְאֵלוּ שֶׁהֵיוּ אוֹמְרִים גּוֹבֵהָ שֶׁל מְעָרָה אַרְבַּע אַמּוֹת כּוֹכִין שֶׁל בְּנִין שִׁבְעָה טַפָּחִים וְטַפַּח לְכַפָּה: עוֹשֶׂה חֶצֶר עַל פִּי מְעָרָה שֶׁשׁ עַל שֶׁשׁ מְלֵא מְטָה, אַחַת מְכָאֵן וְאַחַת מְכָאֵן, וּפּוֹתַח לְתוֹכָהּ שְׁתֵּי מְעָרוֹת. רַבִּי שְׁמַעוֹן אוֹמֵר: אַרְבַּע מְאֲרָבַע רוּחוֹתֶיהָ. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר: בְּסֻלַּע הַבָּא בִּידִים – פּוֹתַח אֶת שְׁתֵּיהֶן מֵרוּחַ אַחַת. אָמְרוּ לוֹ: אֵי אֶפְשֶׁר לְבֹן:

וְ, ח' קִנְטִינָר אֲנִי מוֹכַר לָךְ" – הָרִי זֶה מַעֲמִיד לוֹ שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה עַל שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה. בֵּין שְׁאֵמַר לוֹ: "בֵּית כּוֹר עֶפְרָא אֲנִי מוֹכַר לָךְ". וּבֵין שְׁאֵמַר לוֹ: "כִּבִּית כּוֹר עֶפְרָא אֲנִי מוֹכַר לָךְ" – הָרִי זֶה מְקַבֵּל עָלָיו חֶרֶץ וּבֶן חֶרֶץ, וּמַחֲצִיט גָּדַר שְׁבִיעֵנו לְבֵין חֲבֵרוֹ. "בֵּית כּוֹר עֶפְרָא אֲנִי מוֹכַר לָךְ הֵן חֶסֶר וְהֵן יִתְר". אֶפְלוּ פַחַת רַבַּע לְסָאָה, אוֹ הוֹתִיר רַבַּע לְסָאָה שֶׁהֵן שְׁבַעַת קַבִּין וּמְחַצֶּה לְכוֹר – הַגִּיעוּ. פַּחַת מִכֵּן אוֹ יִתְר עַל כֵּן – מַחְזִירִין זֶה לְזֶה. מֵהוּ מַחְזִיר

לוֹ? מַעוֹת כְּדָרְךָ שֶׁלָּקַח הַמַּעוֹת. וְאִם רָצָה – מַחְזִיר לוֹ קִרְקָע. "בֵּית כּוֹר עֶפְרָא אֲנִי מוֹכַר לָךְ בְּסִמְנֵינוּ בְּמִצְרֵינוּ" אֶפְלוּ פַחַת שְׁתוֹת אוֹ הוֹתִיר שְׁתוֹת שׁוֹם הַדִּינָין – הַגִּיעוּ. פַּחַת מִכֵּן, אוֹ יִתְר עַל כֵּן – מַחְזִירִין זֶה לְזֶה. מֵהוּ מַחְזִיר לוֹ? מַעוֹת כְּדָרְךָ שֶׁלָּקַח הַיִּמְנָנוּ. וְאִם רָצָה – מַחְזִיר לוֹ קִרְקָע:

וְ, ט' הָאוֹמֵר לְחֲבֵרוֹ: "חֲצִי שְׂדֵי וּבֵית לְתָךְ אֲנִי מוֹכַר לָךְ" – מְשַׁמְנִין בֵּינֵיהֶן וְנוֹטֵל חֲצִי שְׂדֵה וּבֵית לְתָךְ. אָמַר לְזֶה: "חֲצִי שְׂדֵי וּבֵית לְתָךְ אֲנִי מוֹכַר לָךְ". וְלְזֶה אָמַר: "חֲצִי שְׂדֵי וּבֵית לְתָךְ אֲנִי מוֹכַר לָךְ" – מְשַׁמְנִין בֵּינֵיהֶן, זֶה נוֹטֵל חֲצִי שְׂדֵהוּ וְזֶה נוֹטֵל חֲצִי שְׂדֵהוּ. לְזֶה אָמַר: "בְּצַפּוֹן". וְלְזֶה אָמַר: "בְּדָרוֹם" – מְשַׁמְנִין בֵּינֵיהֶן, זֶה נוֹטֵל בְּצַפּוֹן וְזֶה נוֹטֵל בְּדָרוֹם. "בֵּית לְתָךְ כְּלָפִי צַפּוֹן אֲנִי מוֹכַר לָךְ" – נוֹתֵן לוֹ בֵּית לְתָךְ כְּלָפִי צַפּוֹן. "בֵּית זָרַע יָד" – מַעֲמִיד לוֹ בֵּית זָרַע יָד.

מִסְכַּת בְּבֵא בַתְּרֵא פֶּרֶק שִׁבְעִי

ז, א' כָּל שֶׁהוּא לְפָנִים מַחְבְּרוֹ – הוּא קוֹדֵם אֶת חֲבֵרוֹ. וְנִחְלָה מְשַׁמֶּשֶׁת וְהוֹלֶכֶת וְעוֹלָה אֶפְלוּ עַד רְאוּבֵן. הָאֲחִין זֶה אֶת זֶה, וְהָאֲחִיוֹת זו אֶת זוֹ, הָאֲחִין אֶת הָאֲחִיוֹת, וְהָאֲחִיוֹת אֶת הָאֲחִין – נוֹחֲלִין וּמְנַחֲלִין. מְזוֹר מוֹרִישׁ אֶת קְרוֹבוֹיו. עוֹבֵד כּוֹכְבִים וְעוֹבֵד הַבָּא עַל בֵּית יִשְׂרָאֵל, אֶפְלוּ חֲזוֹר הָעוֹבֵד כּוֹכְבִים וְנִתְגַּיֵר, עוֹבֵד וְנִשְׁתַּחֲוֶה – נִכְסֵיו כְּנִכְסֵי הַגֵּר וְכְנִכְסֵי עוֹבֵד מְשַׁחֲרֵר – כָּל הַקּוֹדֵם בָּהֶן זָכָה. נֶאֱמַנְתָּ חַיָּה לוֹמֵר: "זֶה יֵצֵא רְאִשׁוֹן". אֵימַתִּי? בְּזִמְן שֶׁאֵין שֵׁם עֲרֵעוֹר, אֲבָל יֵשׁ שֵׁם עֲרֵעוֹר – הָרִי זֶה אֵינָה נֶאֱמַנְתָּ. רַבִּי אֲלֵעָזַר אוֹמֵר: אִם הִחֲזַקָה עַל אוֹמְדָה – נֶאֱמַנְתָּ. וְאִם לֹא – אֵינָה נֶאֱמַנְתָּ. הֵיוּ מַחְזִיקִין בּוֹ שֶׁהוּא בְּכוֹר, וּבִשְׁעַת מִיתָהּ אָמַר: "אֲנִי בְּכוֹר" – אֵינוּ נֶאֱמָן. מַחְזִיקִין בּוֹ שֶׁאֵינוּ בְּכוֹר, וּבִשְׁעַת מִיתָהּ אָמַר: "בְּכוֹר הוּא" – אֵינוּ נֶאֱמָן. הֵיוּ מַחְזִיקִין בּוֹ שֶׁהוּא בְּכוֹר, וּבִשְׁעַת מִיתָהּ אָמַר: "בְּכוֹר הוּא" – אֵינוּ נֶאֱמָן. הֵיוּ מַחְזִיקִין שֶׁהוּא בְּנוֹ, וּבִשְׁעַת מִיתָתוֹ אָמַר: "בְּנֵי הוּא" – נֶאֱמָן. הֵיוּ מוֹחֲזִיקִין בּוֹ שֶׁהוּא

אבות והורישו את הבנים, תשעה - נטלו מחצה, ואחד - נטל מחצה. רבי שמעון בן אלעזר אומר: אף נתחלקה הארץ ליוצאי מצרים. כיצד? היה מן היוצאים ממצרים העומדים בערבות מואב - הוא נוטל שני חלקים מיוצאי מצרים, ולא מן העומדים בערבות מואב. מהעומדים בערבות מואב ולא מיוצאי מצרים - נוטל חלק אחד. המתאוננים, והמרגלים, ועדתו של קרח - לא נטלו בארץ חלק. אבל הבנים - ירשו בזכות אבות אבותיהם, ובזכות אבות. וכן היה רבי שמעון בן אלעזר אומר: יהושע וכלב - נטלו שלשה חלקין בנחלה, שהן מיוצאי מצרים ומן העומדים בערבות מואב, ושנטלו מרגלים חלקן נטלו יהושע וכלב. חלק המתאוננים ועדתו של קרח - נפל לאמצע, והבנים נחלו לעצמן. וכשם שהבן קודם את הבת בנכסי האב, כך קודם הבן בנכסי האם. רבי אלעזר ברבי יוסי אומר משם רבי זכריה בן הקצב, וכן היה רבי שמעון בן יהודה איש כפר איכוס אומר משום רבי שמעון: אחד הבן ואחד הבת - שוין בנכסי האם.

ז,ד האומר: "יחלקו בני נכסי" והיה שם בכור, אם זכו בנכסים בחיי האב - אין נוטל פי שנים, ואם לאו - נוטל פי שנים. האומר: "תנו מאתים דינר לפלוני בני בכור כראוי לו" - נוטלן ונוטל פי שנים. "בבכורתו" - ידו על העליונה, רוצה נוטלן, ורוצה נוטל פי שנים.

האומר: "תנו שדה פלונית לפלונית אשתי כראוי לה" - נוטלת ונוטלת כתבתה. "בכתבתה" - ידה על העליונה, רוצה נוטלת, רוצה נוטלת כתבתה. האומר: "תנו מאתים דינר לפלוני בעל חובי בחובו כראוי לו" - נוטלו ונוטל עוד מאתים דינר בחובו. "בחובו" - אין לו אלא בחובו. היתה לו שדה עשויה אפותיקי לאשה בכתבתה, ולבעל חוב בחובו, ואמר: "תנו שדה פלונית לפלונית אשתי בכתבתה,

בנו, ובשעת מיתתו אמר: "אינו בני" - אינו נאמן. שאין בנו, ובשעת מיתתו אמר: "בני הוא" - נאמן. היו מחזקין בו שהוא בנו, ובשעת מיתתו אמר: "אחי הוא" - אינו נאמן. היו מחזקין בו שהוא עבדו, ובשעת מיתתו אמר: "בני הוא" - נאמן. היה עומד בין המוסקין, אמר: "בני הוא" וחזר ואמר: "עבדי הוא" - נאמן. "עבדי הוא" וחזר ואמר: "בני הוא" - אין נאמן.

ז,ב אין הבכור נוטל פי שנים בשבח שהשביחו נכסים לאחר מיתת אביהם. רבי אומר: אומר אני, שהבכור נוטל פי שנים בשבח שהשביחו לאחר מיתת אביהם, שאף שלו השביח כשלהן. כיצד? היתה לו בהמה מוחכרת ומושכרת אצל אחרים, ופרה רוצה באפר - הבכור נוטל פי שנים. ואין נוטל פי שנים בזרוע והלחיים והקבה. רבי אומר: כל דבר שלא פלפלו בו תומים לאחר מיתת אביהן - הבכור נוטל פי שנים. וחכמים אומרים: אין נוטל פי שנים אלא בכל אשר ימצא לו. אבל בנה בנין, נטע נטיעות - הכל שוין שנוטל פי שנים. כיצד נוטל פי שנים? ירש שטרי חוב - נוטל פי שנים. יצאו עליו שטרי חוב - נותן פי שנים. ואם אמר: אי אפשר שלא לטול ושלא לתן - הרשות בידו. כיצד אינו נוטל בראוי כבמחזק? מת אביו בחיי אביו - נוטל פי שנים מנכסי אביו, ואין נוטל פי שנים מנכסי אבי אביו. ואם היה אביו בכור - אף נוטל פי שנים מנכסי אבי אביו.

ז,ג בנות צלפחד - נטלו שלשה חלקין בנחלה, חלק אביהן שהיה מיוצאי מצרים. רבי אליעזר בן יעקב אומר: אף חלק אחי אביהן, לפי שלא נתנה הארץ אלא ליוצאי מצרים, ולא נתחלקה אלא לעומדים בערבות מואב. ירש השבט את שבטו, וחזר השבט וירש את הראוי לו. כיצד? שני אחין שהיו מיוצאי מצרים, לאחד יש לו תשעה בנים, ולאחד יש לו בן אחד, ולפניהן בית חמשת כורין, תשעה - נטלו בית לתן, ואחד - נוטל בית לתן. החזירום לאבותיהם, חזרו

וּלְפִלוּנֵי בַעַל חוֹבֵי בְחוּבוֹ - נִתְקַבְּלוּ שְׁלֵהָן וַיֵּדן עַל הָעֲלוּנָהּ.

ז, הָאֹמֵר: "תִּנּוּ חֵלֶק" - יִירֶשׁ עִם הַבָּנִים. "בְּכֹוֹרָה" - אֵין נוֹטֵל פִּי שְׁנַיִם. הָאֹמֵר: "יִירוּשָׁנֵי פְלוּנִי" - לֹא אָמַר כָּלוּם. "תִּנּוּ נַכְסֵי לְפְלוּנִי" - דְּבָרֵיו קִימִין. כְּתַב יְרוּשָׁה מִלְמַטָּה וּמִתְנָה מִלְמַעְלָה, יְרוּשָׁה מִלְמַעְלָה וּמִתְנָה מִלְמַטָּה, יְרוּשָׁה מִכָּאן וּמִכָּאן מִתְנָה בְּאִמְצַע, הוֹאִיל וְהִזְכִּיר שֵׁם מִתְנָה - דְּבָרֵיו קִימִין. רַבִּי יוֹחָנָן בֶּן בְּרוּקָא אֹמֵר: אִם אָמַר עַל מִי שְׂרָאוּי לוֹ לִירוּשׁוֹ - דְּבָרֵיו קִימִין. עַל מִי שְׂאִינוּ רָאוּי לוֹ לִירוּשׁוֹ - אֵין דְּבָרֵיו קִימִין. כִּיצַד? אָמַר עַל בַּת הַבֶּן בֵּין הַבָּנִים וְעַל בֶּן הַבַּת בֵּין הַבָּנוֹת - דְּבָרֵיו קִימִין. עַל הַבַּת בֵּין הַבָּנִים, וְעַל הָאֶחָד בֵּין הַבָּנוֹת - לֹא אָמַר כָּלוּם.

מִסְכַּת בְּבֵא בְּתֵרָא פְּרָק שְׁמִינִי

ח, הַכּוֹתֵב נִכְסָיו לְאַחַר וְהָיָה כֹהֵן, וְהָיָה בְּהֵן עֲבָדִים, אָף עַל פִּי שְׂאֵמַר הֵלֵךְ: "אֵי אֶפְשִׁי בְּהֵן" - הָרִי אֵלוֹ אוֹכְלִין בְּתֵרוּמָהּ. רַבִּין שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אֹמֵר: כֹּהֵן שְׂאֵמַר הֵלֵךְ: "אֵי אֶפְשִׁי בְּהֵן" - זָכוּ בְּהֵן הַיְיִרוּשִׁין. הַכּוֹתֵב נִכְסָיו לְעֶשְׂרָה, בֵּין שְׁזָכָה אֶחָד מֵהֶן, וּבֵין שְׁזָכוּ בְּלָן - זָכוּ בְּלָן. כְּתַב וְהָעֲלָה לָהֶם בְּעֶרְכִים - זָכְתָה לָהֶן הָעֶרְכִים. הַמוֹצִיא עֶשְׂרָה עֲבָדִים בְּנֵי חוּרִין, בֵּין שְׂיָצָא אֶחָד מֵהֶן, וּבֵין שְׂיָצָאוּ בְּלָן - יָצָאוּ בְּלָן. כְּתַב וְהָעֲלָה לָהֶן בְּעֶרְכִים - זָכְתָה לָהֶן הָעֶרְכִים.

הָאֹמֵר: "תִּנּוּ שְׂדֵה פְלוּנֵי לְפְלוּנֵי, וְאִם מַת פְלוּנֵי לְפְלוּנִי" - רָאשׁוֹן אוֹכֵל פְּרוֹת, וְאִם מַת - יִנְתְּנוּ לְשָׁנֵי - הַשְּׁנַיִ אוֹכֵל פְּרוֹת, וְאִם מַת - יִנְתְּנוּ לְשָׁלִישִׁי. מַת הַשְּׁלִישִׁי עַד שְׁלֹא יָמוּת הַשְּׁנֵי - הַשְּׁנַיִ אוֹכֵל פְּרוֹת, וְאִם מַת - יִחְזְרוּ לִירוּשָׁי נוֹתֵן. הָרָאשׁוֹן אוֹכֵל פְּרוֹת וּמוֹכֵר קָרְקַע; דְּבָרֵי רַבִּי. רַבִּין שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אֹמֵר: אֵין לְרָאשׁוֹן אֵלָא אֲכִילַת פְּרוֹת בְּלָבָד.

ח, ב, שְׁנַיִם שְׁהִיּוּ בְּאֵין מִמְדִּינַת הַיָּם, אָף עַל פִּי שְׂמִשְׁאָן וּמִתְנָן וּמֵאֲכַלֵּן וּמִשְׁקָן כְּאֶחָד, יִמַּת אֶחָד מֵהֶן - אֵין חִבְרוּ יְרוּשׁוֹ. וְאִם הָיָה נוֹהֵג בּוֹ מִשׁוּם אַחְוָה - חִבְרוּ יְרוּשׁוֹ. מִשְׂיָצָא הוּא וּבְנֵו לְמִדְיַנַּת הַיָּם, וּבָא וְעָמוּ אֶחָד וְאָמַר: "זֶה אַחֵי שְׁתַּנְתָּן לִי בְּמִדְיַנַּת הַיָּם, וְלוֹ חֲמִשָּׁה אַחֵין, וְלִפְנֵיכֶן בֵּית חֲמִשַׁת כּוּרִין" - הֵן אֵין נוֹתְנִין לוֹ כָּלוּם, וְהוּא נוֹתֵן לָהֶן שְׁתוֹת בְּחֵלְקוֹ. מַת - הוּא נוֹטֵל מֵה שְׁתַּנְתָּן, וְהַשְּׂאֵר מְבִיאִין לְאִמְצַע וְחוֹלְקִין. מִשְׂיָצָאוּ הוּא וְאֶבְיֵו לְמִדְיַנַּת הַיָּם, וּמַת הַבֶּן, אוֹ שְׁמַת הָאֵב - לְעוֹלָם נִכְסָיו בְּחֻזְקַת זָקֵן.

ח, ג, הַכּוֹתֵב דֵּייתִיקֵי וְהָיָה מִתִּירָא מִן הַיְיִרוּשִׁין - נִכְנְסִין אֲצִלוּ כְּמַבְקָרִין אוֹתוֹ, שׁוֹמְעִים דְּבָרֵיו מִכְּפָנָיִם וְיוֹצִאִין וְכוֹתְבִין מִבְּחוּץ. בְּרִיא שְׂכַתְּבֵי דֵּייתִיקֵי, שְׂכִיב מֵרַע שְׂכַתְּבֵי נִכְסָיו מִתְנָה, אָף עַל פִּי שְׁזָכָה לְאַחַר מִתְנָה - לֹא עֲשָׂה כָלוּם. אֲבָל הַכּוֹתֵב נִכְסָיו בְּשֵׁם חִבְרוּ וְזָכָה לְאַחַר מִיתָה - דְּבָרֵיו קִימִין. הַכּוֹתֵב דֵּייתִיקֵי, יְכוֹל לְחִזּוֹר בּוֹ. מִתְנָה - אֵין יְכוֹל לְחִזּוֹר בּוֹ. אֵיזוֹ הוּא דֵּייתִיקֵי? דָּא תְּהָא לִי לְעַמְד וְלֵהוּיֹת, אִם מַתִּי יִנְתְּנוּ נִכְסֵי לְפְלוּנִי. אֵיזוֹ הִיא מִתְנָה? מִן הַיּוֹם יִנְתְּנוּ לְפְלוּנִי. הַכּוֹתֵב דֵּייתִיקֵי, עַד שְׁלֹא זָכָה בֵּין הוּא וּבֵין אַחַר - יְכוֹל לְחִזּוֹר בּוֹ. מִשְׁזָכָה בֵּין הוּא וּבֵין אַחַר - אֵין יְכוֹל לְחִזּוֹר בּוֹ. אֶפּוֹטְרוֹפִין, עַד שְׁלֹא חִזּוּיקוּ בְּנִכְסֵי יְתוּמִין - יְכוֹלִין לְחִזּוֹר בְּהֵן. מִשְׁהַחִזּוּיקוּ בְּנִכְסֵי יְתוּמִים - אֵין יְכוֹלִין לְחִזּוֹר בְּהֵן. אֶפּוֹטְרוֹפּוֹס שְׁמַנְהוּ אֲבִי יְתוּמִים - יִשְׁבַּע. שְׁמַנְהוּ בֵּית דִּין - [לֹא] יִשְׁבַּע. אָבֵא שְׂאוּל אֹמֵר: אָף שְׁמַנְהוּ בֵּית דִּין - יִשְׁבַּע מִפְּנֵי שְׁהוּא כְּנוֹשֵׂא שְׂכָר.

ח, ד, אֶפּוֹטְרוֹפִין - תּוֹרְמִין וּמַעֲשָׂרִין עַל נִכְסֵי יְתוּמִין. מוֹכְרִין בְּתִים, שְׂדוֹת וּכְרָמִים, בְּהֵמָה עֲבָדִים וּשְׂפָחוֹת, לְהֵאֲכִיל יְתוּמִים, לְעִשׂוֹת לָהֶם סָפָה לְזָלָב וְצִיצִית, וְכָל מִצְוֹת הָאִמּוּרוֹת בְּתוֹרָה, וְלִקְנוֹת לָהֶם סִפּוֹר תּוֹרָה וּנְבִיאִים, דְּבָר הַקְּצוּב מִן הַתּוֹרָה. אֲבָל אֵין פּוֹדִין עֲלֵיהֶן שְׁבוּיִן, וְאֵין פּוֹסְקִין עֲלֵיהֶן צְדָקָה בְּבֵית הַכְּנֶסֶת לְעַנְיִים, דְּבָר שְׂאִינוּ

קצוב מן התורה. אינן רשאין להוציא עבדיהם בני חורין, אכל מוכרין אותן לאחרים ואחרים מוציאינן אותן בני חורין. רבי אומר, אומר אני: שנותן דמיו ופודה את עצמו. אין מוכרין ברחוק לקח בקרוב, ברע לקח בייפה. אין דנין לחוב ולזכות, להכניס ולהוציא ליתומים, אלא אם כן נטלו רשות מבית דין. וצריכין אפטרופין לחשב עם היתומים באחרונה; דברי רבי. רבן שמעון בן גמליאל אומר: אין ליתומין אלא מה שהניחו להם אפטרופין. מוכרין עבדים לקח בהן קרקעות, אבל לא קרקעות לקח בהן עבדים. רבן שמעון בן גמליאל אומר: אף לא עבדים לקח בהן קרקעות. אין בית דין עושין אפטרופין נשים ועבדים לכתחלה, ואם מנה אותן אביהן בחייו - עושין אותן אפטרופין. כתב בשטר: "מעות וכלים יש לי ביד פלוני" - רשאין העדים לחתם. אבל אינו גובה עד שביא ראיה. רבי אומר, אומר אני: שלא יחתמו עד שיטלו רשות מבית דין, וכשהוא גובה - אינו צריך שביא ראיה. הניח בנים גדולים וקטנים, והיו גדולים נוזנים ובאין בשתיקה - לא יאמרו קטנים: הרי אנו נוזנים כדרך שניזנתם אתם. נשאו גדולים בחיי אביהן - לא יאמרו קטנים: הרי אנו נושאים כדרך שנשאתם אתם. ולא עוד: אלא אפלו הניח להם עבדים ושפחות, כלי כסף וכלי זהב - הרי אלו של עצמן.

הניח בנות גדולות וקטנות, והיו גדולות נזונות ובאות בשתיקה, לא יאמרו קטנות: "הרי אנו נזונות כדרך שניזנתם אתם." נשאו גדולות בחיי אביהן - לא יאמרו קטנות: "הרי אנו נושאות כדרך שנשאתם אתם." ולא עוד, אלא אפלו הניח להן אביהן עבדים ושפחות, כלי כסף וכלי זהב - הרי אלו של עצמן.

מסכת בבא בתרא פרק תשיעי

טא, רבי נתן אומר: נחום המדי היה מדיני גזרות, אומר: הפותב נכסיו בשם חברו - אין

כופין אותו לחזור. ואם התנה עמו על מנת כן - כופין אותו לחזור. המוכר שדה חברו במעמד חברו - לא עשה כלום. כתב וקיים מאחריו - דבריו קיימין.

טב, הבן הנושא ונותן בשל אביו, אף על פי שהשטרות ואונות יוצאין על שמו - הרי הן של אביו. ואם אומר: "מה שירשתי משל בית אבי אבא הן" - יעשה כמפרש בפרשו. האשה שנשאה ונתנה בשל בעלה, אף על פי שהשטרות ואונות יוצאין על שמה - הרי הן של בעלה. ואם אמה: "מה שירשתי משל בית אבי אבא הן, או משל בית אבי אימא הן" - יעשה כמפרש בפרושה.

טג, שתי נשים שילדו זכרים במחבא, וחרו וילדו שני זכרים במחבא - שניהן הולכין אצל הראשון, ונוטלין חלק פזר אצל השני, ונוטלין חלק פזר. זכר ונקבה - שניהם הולכין אצל הראשון ונוטלין חלק פזר. אצל השני ונוטלין חלק כנקבה. האומר: "אם תלד אשתי זכר תטל מנה" ילדה זכר - נוטלת מנה. "אם נקבה מאתים" ילדה נקבה - נוטלת מאתים. "אם זכר מנה, ואם נקבה מאתים" ילדה זכר ונקבה, הזכר - נוטל ששה של זהב, ונקבה - נוטלת חמשים זוז. האומר: "המבשרני אם ילדה אשתי זכר יטול מאתים, אם נקבה יטול מנה" ילדה זכר - נוטל מאתים. ילדה נקבה - נוטל מנה. ילדה זכר ונקבה - אין לו אלא מנה.

טד, האומר: "תנו מאתים דינר לפלוני, ושלש מאות לפלוני, וחמש מאות לפלוני" - אין אומרין כל הקודם בשטר זכה, אלא כלם חולקין בשוה. יצאת עליהן כתבת אשה ובעל חוב - כלן נותנין בשוה. אבל אם אומר: "תנו מאתים דינר לפלוני, ואחר כך שלש מאות לפלוני, ואחר כך חמש מאות לפלוני" - אומרים כל הקודם בשטר זכה. יצאת עליהן כתבת אשה ובעל חוב - גובין מן האחרון. אין בהן - גובין משלפניו. אין בהן - גובין משלפני פניו. האומר: "מאתים

הַיּוֹרְשִׁין לְקַיֵּם דְּבַרֵי הַמֵּת. רַבֵּן שְׁמַעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אָמַר: הַכּוֹתֵב דְּיוֹסְתָמִין בְּלַעֲזָא - הָרִי זֶה כַּמְתַּנָּה.

מִסְקַת בְּכָא בַתְרָא פֶּרֶק עֲשִׂירִי

י, א הָאוֹמֵר: "נִתְתִּי שְׂדֵה פְלוֹנִית לְפְלוֹנִי". וְהוּא אָמַר: "לֹא נָתַן לִי כְלוּם" - לֹא אָמַר כְלוּם, שְׁמָא זָכָה לוֹ עַל יְדֵי אַחַר. וְאִם אָמַר: "כְּתַבְתִּי שְׂטֵר וְנִטְלִיתִי מְעוֹת וְנִתְתִּי לוֹ". וְהוּא אָמַר: "לֹא נִטְלִיתִי" - הוֹדְאָתָּ בְעַל דִּין כְּמֵאָה עֵדִים. הָאוֹמֵר: "עֲשִׂיתִי פְלוֹנִי עֲבָדִי בֶן חוֹרִין". וְהוּא אָמַר: "לֹא עֲשִׂיאִנִי" - לֹא אָמַר כְלוּם, שְׁמָא זָכָה לוֹ עַל יְדֵי אַחַר. וְאִם אָמַר: "כְּתַבְתִּי שְׂטֵר וְנִתְתִּי לוֹ". וְהוּא אָמַר: "לֹא נִטְלִיתִי" - הוֹדְאָתָּ בְעַל דִּין כְּמֵאָה עֵדִים.

יב הָאִשָּׁה שֶׁהִיְתָה יוֹרֶשֶׁת, וְעַמְדָה וְהִשְׁבִּיחָה אֶת הַנְּכָסִים וְהַבְּאֵתָם לְיַד הַרְבּוּי - לֹא תֵאמַר: "תִּגְנוּ לִי מֵה שֶׁהִשְׁבַּחְתִּי אֶת הַנְּכָסִים". וְלֹא עוֹד, אֲלֵא אִם יֵשׁ שֵׁם נְכָסִים שֵׁישׁ לָהֶן אַחֲרִיתוֹת - גּוֹבָה כְּתַבְתָּהּ. וְאִם לֹא - אֵין גּוֹבָה כְּתַבְתָּהּ אֲלֵא לְפִי חֲשׁוֹבֵן. הָאֲחִין שֶׁהִנִּיחַ לָהֶן אֲבִיהֶן נְכָסִים, וְלֹאֲחַד מֵהֶן יֵשׁ לוֹ בָּנִים, וְעַמְדוֹ בְּנֵי שֵׁל זֶה וְהִשְׁבִּיחוּ אֶת הַנְּכָסִים וְהִבִּיאוּם לְבֵית הַרְבּוּי - לֹא יֵאמַר לוֹ: "תִּגְנוּ לִי מֵה שֶׁהִשְׁבִּיחוּ בְנֵי אֶת הַנְּכָסִים". וְכֵן הֵן לֹא יֵאמְרוּ לוֹ: "תִּן לָנוּ מֵה שֶׁאֲכָלוּ בְּיָדְךָ" אֲלֵא מֵה שֶׁאֲכָלוּ - אֲכָלוּ מִן הָאֲמֻצָּע, וּמֵה שֶׁהִשְׁבִּיחוּ - הִשְׁבִּיחוּ לְאֲמֻצָּע. הָאֲחִים שֶׁהִנִּיחַ לָהֶן אֲבִיהֶן נְכָסִים, וְעַמְדוֹ וְהִשְׁבִּיחוּ - הִשְׁבִּיחוּ לְאֲמֻצָּע. וְלֹא עוֹד, אֲלֵא אֲפִילוֹ הִנִּיחַ לָהֶן אֲבִיהֶן סֶפֶל אוֹ קַרְדָּם וְהִשְׁבִּיחוּ, מֵה שֶׁהִשְׁבִּיחוּ - לְאֲמֻצָּע. הָאֲחִין שֶׁנִּטְלָה אֶחָד מֵהֶן מֵאֲתָמִים זוּו, וְהִלֵּךְ לְלַמֵּד תּוֹרָה אוֹ לְלַמֵּד אֲמֻנּוֹת - לֹא יֵאמַר: "אֵלּוֹ הֵייתִי כְּאֵן, הֵייתִי נְזוּן מִן הָאֲמֻצָּע". אֲלֵא אֲוֹמְרִים לוֹ: "אֵלּוֹ הֵייתִי כְּאֵן, הֵייתִי נְזוּן מִן הָאֲמֻצָּע, עַכְשָׁו שֶׁנְּזוּנָתָּ נְזוּנוֹת מִשֵּׁל עֲצֻמְךָ". הָאֲחִין שֶׁנִּעְשָׂה אֶחָד מֵהֶן גְּבַאי אוֹ אֲפּוֹלְמוֹטוּס, אִם מִחֻמַּת נְכָסִים נָפַל - נָפַל לְאֲמֻצָּע. וְאִם מִחֻמַּת עֲצָמוֹ נָפַל - נָפַל לְעֲצָמוֹ. חֲזָה וְנִתְרַפָּא - נִתְרַפָּא

דִּינָר יֵשׁ לִי בְיַד פְלוֹנִי, וְשֵׁלֵשׁ מֵאוֹת בְּיַד פְלוֹנִי, וְחֲמֵשׁ מֵאוֹת בְּיַד פְלוֹנִי, וְפְלוֹנִי יִטּוֹל מֵאֲתָמִים דִּינָר" יִצְאָת עֲלֵיהֶן כְּתַבַּת אִשָּׁה וּבַעַל חוּב - גּוֹבָה, וְאָף עַל פִּי שֵׁלֵשׁ נִתְכַּנְסוּ כֻלָּן. אָבַל אִם אָמַר: "וְאַחַר כֶּךָ יִטּוֹל פְלוֹנִי מֵאֲתָמִים דִּינָר" אִם נִתְכַּנְסוּ כֻלָּן - נוֹטֵל, אִם לֹא - אֵין נוֹטֵל אֲלֵא לְפִי חֲשׁוֹבֵן. הָאוֹמֵר: "תִּגְנוּ מֵאֲתָמִים דִּינָר לְפְלוֹנִי, וְשֵׁלֵשׁ מֵאוֹת דִּינָר לְפְלוֹנִי, וְפְלוֹנִי וְפְלוֹנִי יִירֶשׁ נְכָסִי" יִצְאָת עֲלֵיהֶן כְּתַבַּת אִשָּׁה וּבַעַל חוּב - גּוֹבִין מִזֶּה שִׁירֵשׁ שְׂאָר נְכָסִים. הָאוֹמֵר: "תִּגְנוּ מֵאֲתָמִים דִּינָר לְבְנֵי עִירִי" - אֵין דִּנָּן בְּדִינֵי אוֹתָהּ הָעִיר, וְאֵין מְבִיאִין רְאִיָּה מֵאֲנָשֵׁי אוֹתָהּ הָעִיר. "לְעִנֵּי עִירִי" - דִּנָּן בְּדִינֵי אוֹתָהּ הָעִיר, וּמְבִיאִין רְאִיָּה מֵאֲנָשֵׁי אוֹתָהּ הָעִיר. הָאוֹמֵר: "תִּגְנוּ נְכָסִי לְפְלוֹנִי וְפְלוֹנִי עֲבָדִי" - לֹא זָכוּ בְנְכָסִים וְלֹא קָנוּ עֲצָמָן בְּנֵי חוֹרִין. "חֲצִי נְכָסִי לְפְלוֹנִי עֲבָדִי, וְחֲצִי נְכָסִי לְפְלוֹנִי עֲבָדִי" - זָכוּ (עֲצָמָן) בְּנְכָסִים וְקָנוּ עֲצָמָן בְּנֵי חוֹרִין. הָאוֹמֵר: "כֹּל נְכָסִי נִתּוֹנִין לְפְלוֹנִי עֲבָדִי וְהִשְׂאָר לְשִׁנִּי" - זָכָה שְׁנֵי בְרֵאשׁוֹן. רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר: כֹּל נְכָסִי נִתּוֹנִין לְפְלוֹנִי עֲבָדִי חוּץ מֵאֶחָד מֵרְבּוּא שְׁבָהֶן - לֹא אָמַר כְלוּם. "חוּץ מֵעִיר פְלוֹנִית וְשְׂדֵה פְלוֹנִית" אָף עַל פִּי שְׂאֵין שֵׁם אֲלֵא אוֹתָהּ שְׂדֵה וְאוֹתָהּ הָעִיר - זָכָה עֲבָד זֶה בְּנְכָסִים וְקָנָה עֲצָמוֹ בֶּן חוֹרִין. כְּשֶׁנִּאֲמְרוּ דְּבָרִים לְפָנָי רַבִּי יוֹסִי, אָמַר: "שְׁפִתַּיִם יִשְׁקוּ מִשִּׁיב דְּבָרִים נְכוּחִים" (מִשְׁלֵי כד).

טו, הָאוֹמֵר: "נִתְתִּי שְׂדֵה פְלוֹנִית לְפְלוֹנִי". "נִתְתִּיהָ לוֹ". "נִתְנּוּנָהּ לוֹ". "תְּהֵא שְׁלוֹ" "וְהָרִי הִיא שְׁלוֹ" - הָרִי הִיא שְׁלוֹ. "יִטּוֹל פְלוֹנִי נְכָסִי, וְיִקְנֶה פְלוֹנִי, וְיַחֲלַק פְלוֹנִי בְנְכָסִי, וְיִזְכֶּה פְלוֹנִי בְנְכָסִי" - הָרִי זֶה כַּמְתַּנָּה. "תִּתְנֶן לוֹ" - רַבִּי אָמַר: זָכָה. וְחֻכְמִים אֲוֹמְרִים: לֹא זָכָה, וְכוּפִין אֶת הַיּוֹרְשִׁין לְקַיֵּם דְּבַרֵי הַמֵּת. הָאוֹמֵר: "עֲשִׂיתִי פְלוֹנִי עֲבָדִי בֶּן חוֹרִין". "עֲשִׂיתִיו בֶּן חוֹרִין". "עוֹשֶׂה אֲנִי אוֹתוֹ בֶּן חוֹרִין". "הָרִי הוּא בֶּן חוֹרִין" - הָרִי בֶּן חוֹרִין. "יַעֲשׂוּהוּ בֶּן חוֹרִין" - רַבִּי אָמַר: זָכָה. וְחֻכְמִים אֲוֹמְרִים: לֹא זָכָה, וְכוּפִין אֶת

י, הַ בְּרִיא שֶׁכָּתַב נִכְסָיו מִתְּנָה, אִף עַל פִּי שֶׁלֹּא שִׁיר קָרָקַע כָּל שֶׁהוּא - מִתְּנָתוֹ קִיַּמְתָּ. שֹׁכֵיב מֵרַע - מוֹצִיא מִיָּד. מִיָּד מִי הוּא מוֹצִיא? מִיָּדָן. וְהֵן - אֵין מוֹצִיאֵין מִיָּדוֹ; דְּבָרֵי רַבִּי יַעֲקֹב. רַבִּי נִתָּן אוֹמֵר: אִם הִיָּה שֹׁכֵיב מֵרַע - הֵן צְרִיכִין לְהַבְיָא רֵאֵיָה שֶׁהִיָּה בְּרִיא. וְאִם הִיָּה בְּרִיא - צְרִיךְ הוּא לְהַבְיָא רֵאֵיָה שֶׁהִיָּה שֹׁכֵיב מֵרַע.

י, הַ מְסַפֵּן שֶׁחֵלַק נִכְסָיו עַל פִּיו, בֵּין בַּחוּל בֵּין בְּשִׁבְתָּ - דְּבָרֵי הַמֵּת יַעֲשׂוּ. אֲבָל בְּרִיא - עַד שִׁיקְנָה בְּכֶסֶף וּבִשְׁטַר וּבַחֲזֻקָה. רַבִּי אֲלִיעֶזֶר אוֹמֵר: נִכְסִים שֵׁישׁ לְהֵן אַחֲרֵיּוֹת - נִקְנִין בְּכֶסֶף בִּשְׁטַר וּבַחֲזֻקָה. וְשֵׁאִין לְהֵן אַחֲרֵיּוֹת - אֵין נִקְנִין אֲלָא בְּמִשִּׁיכָה. אֲמַר רַבִּי אֲלִיעֶזֶר: מַעֲשֶׂה בַּמְדוּנִי אַחַד שֶׁהִיָּה בִירוּשָׁלַיִם וְהָיוּ לוֹ מִטְּלָטְלִין הַרְבֵּה, וְהָיָה מִבְּקֵשׁ לְתַנֵּם בְּמִתְנָה, אֲמַרוּ: אֵי אַתָּה יְכוֹל מִפְּנֵי שֵׁאִין לְךָ קָרָקַע! עֲמַד וְקָנָה סֵלַע אַחַת סְמוּךְ לִירוּשָׁלַיִם, אֲמַר: "צְפוּנוֹ שֶׁל זֶה וְעַמּוֹ מֵאָה חֲבִירוֹת שֶׁל יֵין נְתוּנוֹת לְפָלוּגִי". "דְּרוּמוֹ שֶׁל זֶה וְעַמּוֹ מֵאָה חֲבִירוֹת שֶׁל יֵין נְתוּנוֹת לְפָלוּגִי" וְקִיַּמוּ אֶת דְּבָרָיו. בְּמָה דְּבָרִים אֲמָרוּם? בַּחוּל, אֲבָל בְּשִׁבְתָּ - לֹא יַעֲשֶׂה, וְאִם עֲשֶׂה - עֲשׂוּי. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר: בַּחוּל אֲמָרוּ, קַל וְחֹמֵר בְּשִׁבְתָּ; דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יְהוּדָה וְרַבִּי אֲלֶעֶזֶר אוֹמֵר: בְּמָה דְּבָרִים אֲמָרוּם? בַּחוּל, אֲבָל בְּשִׁבְתָּ - לֹא יַעֲשֶׂה, וְאִם עֲשֶׂה - עֲשׂוּי. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אוֹמֵר: בְּשִׁבְתָּ אֲמָרוּ, קַל וְחֹמֵר בַּחוּל.

י, זַ נֶפֶל הַבַּיִת עָלָיו וְעַל אִמּוֹ, הוֹאִיל אִלּוּ וְאִלּוּ בְּאֵין מִכַּח יְרוּשָׁה - אִלּוּ וְאִלּוּ מוֹדִים שִׁיחֲלוּקוֹ. אֲמַר רַבִּי עֲקִיבָה: מוֹדָה אֲנִי בְּזֶה כְּדַבְּרֵי בֵית הַלֵּל שֶׁהִנְכָּסִים בְּחֻזְקָתָן.

מִסְכַּת בְּבֵא בְּתָרָא פְּרָק אַחַד עֶשֶׂר

י, א, פְּשוּט שֶׁכָּתַב עֲדָיו מֵאַחֲרָיו, מְקַשֵּׁר שֶׁכָּתַב עֲדָיו מִתּוֹכוֹ - שְׁנִיָּהֵן פְּסוּלִין. רַבִּי חֲנַנְיָא בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר: מְקַשֵּׁר שֶׁכָּתַב עֲדָיו מִתּוֹכוֹ - כְּשֵׁר, מִפְּנֵי שִׁיכוֹל לַעֲשׂוֹתוֹ פְּשוּט. הַשִּׁיב רַבִּי עַל רַבִּי חֲנַנְיָא בֶּן גַּמְלִיאֵל: וְהֵלֵא זְמַנּוֹ שֶׁל שְׁטַר מוֹכִיחַ עָלָיו, אִם פְּשוּט הוּא,

מִשָּׁל עֲצָמוֹ. אֲמַר רַבִּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל: בְּמָה דְּבָרִים אֲמָרוּם? בְּרְפוּאָה שֵׁישׁ לְהַ קְצֵבָה, אֲבָל רְפוּאָה שֵׁאִין לְהַ קְצֵבָה - נִתְרַפָּא מִן הָאֲמֻצָּע. נִשְׂאוּ נָשִׁים וְהִכְנִיסוּ לָהֶם שְׂדוֹת - זֶה נוֹטֵל אֶת שֶׁהוּא שְׁלוֹ, וְזֶה נוֹטֵל אֶת שֶׁהוּא שְׁלוֹ. וְאִם הִיָּתָה הוֹצָאָה מִן הָאֲמֻצָּע - מְבִיאִין לְאֲמֻצָּע וְחוֹלְקִין. הִכְנִיסוּ לְהֵן כְּלִים - זֶה נוֹטֵל אֶת שֶׁהוּא מְכִיר, וְזֶה נוֹטֵל אֶת שֶׁהוּא מְכִיר, וְהַשְּׂאָר מְבִיאִין לְאֲמֻצָּע וְחוֹלְקִין. עֲשׂוּ כְּלִים לְנִשְׁיָהֶם וְלְבָנֵיהֶם - הִרִי הֵן שֶׁל עֲצָמָן. עֲשׂוּ כְּלִים לְעֲצָמָן - מְבִיאִין לְאֲמֻצָּע וְחוֹלְקִין.

י, ג, שֶׁלַח הָאֵב שׁוֹשְׁבֵינּוֹת, כִּשְׁהִיא חוֹזֶרֶת - חוֹזֶרֶת עֵינֶיהָ. נִשְׁתַּלַּחָה לְאֵב שׁוֹשְׁבֵינּוֹת, כִּשְׁהִיא נִגְבֵּית - נִגְבֵּית מִן הָאֲמֻצָּע. הַשׁוֹשְׁבֵינּוֹת - אֵין בָּהּ מִשׁוּם רֵבִית. חֲמֻשָּׁה דְּבָרִים נֶאֱמָרוּ בַשׁוֹשְׁבֵינּוֹת: אֵין בָּהּ מִשׁוּם רֵבִית, וְחוֹזֶרֶת עֵינֶיהָ, וְנִגְבֵּית מִן הָאֲמֻצָּע, וְאֵין הַשְּׁבִיעִית מִשְׁמַטָּה, וְאֵין הַבְּכוֹר נוֹטֵל בָּהּ פִּי שְׁנַיִם. עֲשֶׂה עַמּוֹ שׁוֹשְׁבֵינּוֹת בְּפִמְבִּי, וּמִבְּקֵשׁ שִׁיעֲשֶׂה עַמּוֹ בְּצִנְעָא - יְכוֹל לוֹמַר לוֹ: "כְּדָרְךָ שִׁיעֲשִׂיתָ עִמִּי בְּפִמְבִּי, אִף אֲנִי אֶעֱשֶׂה עִמָּךְ בְּפִמְבִּי". עֲשֶׂה עַמּוֹ בְּתוּלָה, וּמִבְּקֵשׁ שִׁיעֲשֶׂה עַמּוֹ בְּאֶלְמָנָה - יְכוֹל לוֹמַר לוֹ: "כְּדָרְךָ שִׁיעֲשִׂיתָ עִמִּי בְּתוּלָה, כִּף אֲנִי עוֹשֶׂה עִמָּךְ בְּתוּלָה". עֲשֶׂה עַמּוֹ שׁוֹשְׁבֵינּוֹת בְּאִשָּׁה אַחַת, וּמִבְּקֵשׁ שִׁיעֲשֶׂה עַמּוֹ בְּשְׁתֵּי נָשִׁים - יְכוֹל לוֹמַר לוֹ: לִכְשֶׁתִּשָּׂא אִשָּׁה אַחֲרָה, אָבִיא לְךָ בְּשֵׁנֶיהָ.

י, ד, הַשׁוֹלַח סְבֻלוֹנוֹת לְבֵית חֲמִיו, וְאֲכַל שֵׁם שְׁבַעֵי בָּנִים אוֹ דְּבָרִים אַחֲרֵים, מַה שֶׁאֲכָלוּ - אֲכָלוּ, וְהַסְבֻלוֹנוֹת - קִיַּמּוֹת בְּמִקוּמָן. הַשׁוֹלַח סְבֻלוֹנוֹת לְבֵית חֲמִיו, דְּבָרִים שֶׁדָּרְכָן לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶן בְּבֵית חֲמִיָּה - אֵין צְרִיכָה לְהַחֲזִיר בִּידָה. וְשֵׁאִין דָּרְכָן לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶן בְּבֵית חֲמִיָּה - צְרִיכָה לְהַחֲזִיר בִּידָה. מִתָּה, דְּבָרִים שֶׁדָּרְכָן לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶן בְּחַיִּיָּה - אֵין הָאֵב צְרִיךְ לְהַחֲזִיר. וְשֵׁאִין דָּרְכָן לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בָּהֶן בְּחַיִּיָּה - הָאֵב צְרִיךְ לְהַחֲזִיר.

ואם אינו פשוט. אי זה הוא מקשר? כתב שם המלוגה ושם הלוגה, מקום הלוקח, מקום המוכר, מקום השדה, מקום המעות, מקום הזמן, קושרו למלמלה, והעדים למלמטה - כשר.

יא,ב גופו של שטר: ביום פלוני, בשבת פלוני, בחדש פלוני, בשנה פלונית, ובמלכות פלונית. לא כתב בו שם היום - ידו על התחתונה כל אותה שבת. לא כתב בו שם שבת - ידו על התחתונה כל אותו חודש. לא כתב בו שם חודש - ידו על התחתונה כל אותה שנה. לא היה כתוב בו שם שנה - ידו על התחתונה כל אותה מלכות. היה כתוב בו: "דהב" - נותן לו דינר של זהב. "דינרין" - נותן לו שני דינרין של זהב. "בדינרין דהב" - נותן לו כשני דינרין דהב. "בדינרין ודהב" - נותן לו שני דינרין של כסף ודינר של זהב. היה כתוב: "כסף" - נותן לו דינר של כסף. "כסף דינרין" - נותן לו שני דינרין של כסף. "בדינרין כסף" - נותן לו כשני דינרין של זהב כסף. "דינרין וכסף" - נותן לו שני דינרין של זהב ודינר כסף. "דהב דאת חיב לי" - אין פחות מדינר של זהב. "כסף דאת חיב לי" - אין פחות מדינר של כסף. "דהב דינרין דאינון דיחמי", והשאר מחוק - אין פחות מדינר זהב. "דריאבון" - נותן לו כל מה שדריאבון שהוא שנה. פיוצא בו: הנושא ונותן עם חברו בשוק, ואמר לו: "זהב דאת חיב לי" - אין פחות מדינר של זהב. "דריאבון" - נותן לו כל מה שדריאבון שנה.

יא,ג המוציא שטר בכבל - גובה עליו כסף בכל. שטר בארץ ישראל - גובה עליו כסף ארץ ישראל. היה כתוב בו כסף סתם, והוציאו בכבל - גובה עליו כסף בכל. בארץ ישראל - גובה עליו כסף ארץ ישראל. היה כתוב כסף סתם - הרי זה גובה כל (מקום) שירצה, מה שאין כן בכתבת אשה. בין שכתוב בו: "לוגה פלוני מן פלוני", ובין שכתוב בו: "אני פלוני לויתי מן פלוני" והעדים למטה - כשר. לעולם התחתון ילמד

מן העליון במקשר. באות אחת ולא בשתי אותיות. בין חנן לחנני ובין ענן לענני, על אות אחת - מקימין אותו. על שתי אותיות - אין מקימין אותו. ואיזהו קיומו? אני פלוני לויתי מן פלוני. ופלוני ופלוני לוגה הימנו. קושרו למעלה והעדים למטה - כשר.

יא,ד כותבין גט לאיש שלא מדעת אשה, אבל אין כותבין אלא מדעת האיש. כותבין שובר לאשה שלא מדעת האיש, אבל אין כותבין אלא מדעת האשה. כותבין שחרור לרב שלא מדעת העבד, אבל אין כותבין שלא מדעת הרב. אונקלסאי - שלא מדעת המלוה, אבל אין כותבין אלא מדעת הלוגה. דייתיקאות אפותיקאות ומתנות - שלא מדעת הנותן, אבל אין כותבין אלא מדעת המקבל. שטרי מקח וממכר, שטרי ארסיות וקבלת בהמה שלא מדעת נותן, אבל אין כותבין אלא מדעת המקבל. גזרידין ופרוסבולין - שלא מדעת שניהן. רבי אומר, אומר אני: שאין כותבין פרוסבול אלא מדעת הלוגה. משנין את השטר מעברית ליונית, ומיונית לעברית, ועושין לו קיום בית דין. נמחק או שהרקיב, נמוק או שנשטשש - מביאו לבית דין ועושין לו קיום בית דין. נקרע או שאבד - מביא עידו לבית דין, ועושין לו קיום בית דין. איזהו קיום בית דין? במותב פלוני בן פלוני הוציא פלוני לפנינו שטר קרוע, ובדקנו עדותן של עדים ונמצאת מתכוננת - גובה ואין צריך להביא ראיה. ואם לאו - צריך להביא ראיה.

יא,ה שטר שיש בו מחק או תלוי, מגופו - פסול. שלא מגופו - כשר. ואם החזירו למטה, אפלו מגופו - כשר. שטר שחתמו עידו לאחר שאלת שלום - פסול, שלא חתמו אלא על שאלת שלום. החזיר בו דבר אחד או שני דברים מענינו של שטר - כשר. כתבו בדרך זה וחתמו עידו בדרך השני - פסול.

יא,ו הרחיק את העדים מן הכתב מלא שני שיטין - פסול. פחות מכאן - כשר. וכמה

תּוֹסֵפֶתָא

הַשְּׁלָם

ממי שארצה" - יפרע מן הערב. המלוה את חברו על ידי שני ערבין - לא יפרע מאחד מהן. ואם אמר: "על מנת שאפרע מאחד מהן" - יפרע מאחד מהן. שטר היוצא מיד ערב - הרי זה אינו גובה. ואם כתב בו בעל חוב כבר התקבלתי הימנו - הרי זה גובה.

יהיו עדין רחוקין מן הכתב ויהא כשר? כדי שיהו נקרינ עמו; דכרי רבי. רבי שמעון בן אלעזר אומר: מלא שיטה אחת. רבי דוסתאי בר ינאי אמר: מלא חתימת שני עדים. שטר שחתמו עליו חמשה עדים, ונמצאו שלשה הראשונים קרובין או פסולין - תתקיים עדות בשאר עדים. כתבו בחמשה לשונות, וחתמו עליו חמשה עדים בחמשה לשונות - כשר. נקרע - כשר. נתקרע - פסול. נקרע בו קרע של בית דין - פסול. מחוק או שהרקיב, או שנעשה ככברה - כשר. נמוק או שנטשטש ובבואה שלו קימת, אם יכול לקרות - כשר. אם לאו - פסול. האחין שהניח להן אביהן מרחץ, אחד עני ואחד עשיר - לא יאמר עני לעשיר: "הריני לוקח פנגדן מן השוק" ומרחץ, אלא אומר לו: "אם יש לך בוא והרחץ". והוצאה לאמצע. עשאים אביהן לשכר - השכר לאמצע. אחד מרחץ ואחד הגת ואחד בית הבד.

יא, האומר: "עשו טבי עבדי בן חורין". והיו שם שני טבין - אין דורשין לשון הדיוט לומר, לזה היה אוהב ולזה לא היה אוהב, אלא, שניהן יוצאין בני חורין, ונוטלין משניהן דמי אחד מהן. האומר: "תנו מאתים דינר ליוסף בן שמעון". והיו שם שני יוסף בן שמעון - אין דורשין לשון הדיוט לומר לזה היה אוהב ולזה לא היה אוהב, אלא שניהם חולקין בשוה. יצאת עליהן כתבת אשה ובעל חוב - שניהן נותנין בשוה. הוציא אחד מהן שטר על חברו שחייב לו - לא יאמר לו: "שלי הוא שאבד ממני", אלא כל שהשטר בידו גובה. נמצא לאחד בין שטרותיו: "שטרן של יוסף בן שמעון פרוע" - שטרות שניהן פרועין. וכשהוא גובה - אינו גובה אלא מדעת הלנה. האומר לבנו: "שטר בין שטרותי פרוע" ואין ידוע איזה הוא - השטרות כלן פרועין. וכשהוא גובה - אינו גובה אלא מדעת הלנה.

יא, ח המלוה את חברו על ידי ערב - לא יפרע מן הערב. ואם אמר: "על מנת שאפרע

<p>5</p>	<p>ראשון Sunday</p>	<p>יב 12</p>	<p>עלות השחר _____ 5:11 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 8:39 סו"ז תפלה - מג"א _____ 9:49 שקיעה _____ 5:51 בבלי: נזיר מא • ירושלמי: דמאי ז • תוספתא: בבא בתרא ה ב"ך: איוב ז-ז • רמב"ם: עדות ז</p>
<p>6</p>	<p>שני Monday</p>	<p>יג 13</p>	<p>תענית אסתר Fast of Esther עלות השחר _____ 5:10 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 8:38 סו"ז תפלה - מג"א _____ 9:48 שקיעה _____ 5:52 בבלי: נזיר מב • ירושלמי: דמאי ח • תוספתא: בבא בתרא ו ב"ך: איוב ח-ט • רמב"ם: עדות ח</p>
<p>7</p>	<p>שלישי Tuesday</p>	<p>יד 14</p>	<p>פורים Purim עלות השחר _____ 5:08 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 8:37 סו"ז תפלה - מג"א _____ 9:47 שקיעה _____ 5:53 בבלי: נזיר מג • ירושלמי: דמאי ט • תוספתא: בבא בתרא ז ב"ך: איוב י-יא • רמב"ם: עדות ט</p>
<p>8</p>	<p>רביעי Wednesday</p>	<p>טו 15</p>	<p>שושן פורים Shushan Purim עלות השחר _____ 5:07 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 8:36 סו"ז תפלה - מג"א _____ 9:46 שקיעה _____ 5:54 בבלי: נזיר מד • ירושלמי: דמאי י • תוספתא: בבא בתרא ח ב"ך: איוב יב-יג • רמב"ם: עדות י</p>
<p>9</p>	<p>חמישי Thursday</p>	<p>טז 16</p>	<p>עלות השחר _____ 5:05 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 8:36 סו"ז תפלה - מג"א _____ 9:46 שקיעה _____ 5:55 בבלי: נזיר מה • ירושלמי: דמאי יא • תוספתא: בבא בתרא ט ב"ך: איוב יד-טו • רמב"ם: עדות יא</p>
<p>10</p>	<p>ששי Friday</p>	<p>יז 17</p>	<p>עלות השחר _____ 5:03 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 8:35 סו"ז תפלה - מג"א _____ 9:45 שקיעה _____ 5:56 בבלי: נזיר מו • ירושלמי: דמאי יב • תוספתא: בבא בתרא י ב"ך: איוב טז-יז • רמב"ם: עדות יב</p>
<p>11</p>	<p>שב"ק Shabbos</p>	<p>יח 18</p>	<p>כי תשא, פרה Shabbos Parah עלות השחר _____ 5:02 סו"ז קר"ש - מג"א _____ 8:34 סו"ז תפלה - מג"א _____ 9:44 שקיעה _____ 5:58 בבלי: נזיר מז • ירושלמי: דמאי יג • תוספתא: בבא בתרא יא ב"ך: איוב יח-יט • רמב"ם: עדות יג</p>

Candle Lighting 5:38 הדלקת הנרות

Shabbos Ends 7:11 זמן מוצש"ק

וְעַן אֵם מַעֲנֵשׁ אִיז פֶּרִיילִךְ אַ נאַנצן טאַג, אִיז אִים גְּרִינג אַראָפֿצונעמפֿען אַ צײַט אִין טאַג זײַךְ אױסצונרעדן זײַן האַרץ צום אײבערשטן.

(שיחות הר"ן סימן ב')